

سازمان حسابرسی

اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی

استانداردهای حسابرسی،
سایر خدمات اطمینان بخشی و خدمات مرتبط

۱۴۰۰

کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی

Audit Organization

Accounting and Auditing Principles and Regulations

standard on Auditing,
Other Assurance engagements, And
Related Services

2021

Auditing Standards Setting Committee

کلیه حقوق محفوظ و منحصراً به سازمان حسابرسی است.
www.audit.org.ir

با گسترش روزافزون نیازهای اطلاعاتی درباره عملیات واحدهای تجاری، ارائه صورتهای مالی به روش سنتی، پاسخگوی همه نیازهای استفادهکنندگان نیست. گزارشگری مالی سنتی نه تنها اطلاعات کاملی را برای پاسخگویی فعالیتهای تجاری در اختیار نمیگذارد، حتی از ارائه کافی و مناسب عملکرد اقتصادی و ارزش تجاری شرکت نیز ناتوان است. به عبارت دیگر، با گسترش فعالیتهای تجاری در جهان، اندازهگیری آثار خارجی عملیات سازمان با سیستمهای حسابداری سنتی، با دشواری امکانپذیر است و اندازهگیری عملکرد واحد تجاری دربرگیرنده آثار محیطی و اجتماعی سازمانها نمیباشد. یک راهحل مهم برای تامین این نیازها، گزارشگری پایداری است. گزارشگری پایداری، دیدگاهی بلندمدت است و از جمله بر موضوعات اجتماعی و زیست محیطی تاکید دارد. گاه گفته می شود بنگاهها ناگزیرند بین تمرکز بر مقوله رایج «سود» یا «گزارشگری پایداری»، یک راه را انتخاب کنند که به نظر می رسد راه حل، برقراری تعادلی بین این دو است.

گزارش پایداری، گزارشی سازمانی است که اطلاعاتی درباره عملکرد اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی را در اختیار میگذارد. افشای اطلاعات پایداری شرکتها با هدف افزایش شفافیت، ارتقای ارزش نام تجاری، حسن شهرت و مشروعیت، توانایی بهینهکاوای در برابر رقبا، علامتدهی رقابت پذیری، انگیزش کارکنان و ... در بلندمدت صورت میگیرد.

امروزه اهمیت مفهوم پایداری با توجه به ابعاد مختلف آن بهاندازههای است که سازمانها و نهادهای زیادی در سطح جهان به این موضوع توجه دارند؛ برای نمونه، رئیس فدراسیون بینالمللی حسابداران در نشست اعضای خود به این موضوع توجه ویژهی داشته و حتی چارچوبی نظری نیز برای مفهوم پایداری تعریف کرده است. وی در مورد جهت تامین نیازهای اطلاعاتی سرمایهگذاران و سایر فعالان بازار سرمایه، پیشنهاد هیئتی جدید را مطرح کرد که در پی مبنای جهانی برای موارد افشای مربوط به موضوع پایداری با تمرکز بر ارزش بنگاه است. گزارشگری پایداری ارتباطی تنگاتنگ با ملاحظات زیست محیطی و بهویژه تغییرات آبوهوا دارد که چالشی جهانی و از دل مشغولیهای اغلب کشورهای بزرگ است. توافقنامه کیوتو (۱۹۹۷) و آخرین آن، توافقنامه پاریس (۲۰۱۵) از جمله تلاشهای جهانی در این زمینه است که طی آن همه کشورهای جهان - که اینک در حال آمادهشدن برای ششمین نشست اعضای کمیسیون تغییر آب و هوا در سال ۲۰۳۳ هستند - دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار از جمله «۱۷ هدف توسعه پایدار» را پذیرفتهاند.

این اقدام فراگیر، انگیزه شرکتهای بزرگ را به تدریج در پذیرش مدلهای تجاری پایداری فراهم می آورد که درگیری مقامات اجرایی، از جمله مقامات مالی و حسابداران را در پی دارد و ضمن یابندگی و رعایت رفتار حرفه ای، نیازمند احراز مهارتها و شایستگیهای مربوط به پایداری توسط ایشان است.

توجه و رسیدگی به تغییرات اقلیمی و کمک به دستیابی به اهداف توسعه پایدار (۱۷ هدف توسعه پایدار) وظیفه ای همگانی و جهانی است، اما در این رابطه نقش دولت، بنگاههای بخش عمومی و صنایع بزرگ و در نتیجه حسابداران شاغل در آنها از اهمیت بیشتری برخوردار است. هر چند، در یکی دو سال اخیر دولتها توانستند در مقابله با همهگیری کووید ۱۹، سطوح بی سابقه ای از منابع را در مدتی کوتاه فراهم آورند و در مقابل برخی معایب دست اول بخش عمومی نیز آشکار گردید، اما در هر حال نمی توان نقش دولت را در مقولات پایداری انکار کرد. در این زمینه دولتها با چالشهای زیاد مربوط به مدیریت و تامین مالی مورد نیاز برای برنامه های توسعه پایدار پیش بینی شده روبهرو هستند و در زمینه جلب اعتماد عمومی باید در مورد انتخابهایی که انجام می دهند شفاف و پاسخگو باشند.

از سوی دیگر، بنیاد استانداردهای بینالمللی گزارشگری مالی با تشکیل «هیئت استانداردهای بینالمللی پایداری» امیدوار است تا با تدوین استانداردهای گزارشگری پایداری، شفافیت و پاسخگویی را برای فعالیت جامع شرکتهای پذیرفته شده در بورس فراهم کند. این استانداردها به طور مستقیم یا غیر مستقیم با بخش عمومی نیز - ارتباط دارد.

اکنون نیازمند گامهایی سریع هستیم. نباید منتظر باشیم دیگران در این راه پیشرو باشند؛ زمان برای ما محدود است. باید کاری کرد و انتخاب کرد، اگر چه انتخابها مملو از خطر است اما اقدام نکردن خطرناکتر از همه است.

<p>سرپرست امور اجرایی: محمود مجدی</p> <p>صفحه آرایی: زهرا نجفی</p> <p>تایپ و حروف چینی: مهناز زریو</p> <p>طراح جلد: آذین رستمی</p>	<p>ویراستار فنی: دکتر رافیک باغومیان</p> <p>دبیر بخش اخبار: معصومه امیری مقدم</p>	<p>شورای مدیریت: دکتر موسی بزرگ اصل اکبر سهیلی پور محمود پوربهرامی محمد جواد صفار هوشنگ نادریان دکتر رضا نظری لطفعلی لطفعلیان صارمی دکتر یدالله مکرمی</p>	<p>صاحب امتیاز: سازمان حسابرسی</p> <p>مدیر مسئول: اکبر سهیلی پور</p> <p>سردبیر: دکتر یدالله مکرمی</p>	<p>سراسر</p> <p>دوماهانه تحلیلی، اطلاع رسانی، پژوهشی</p> <p>سال بیست و سوم</p> <p>شماره ۱۱۶</p> <p>آذر - دی ۱۴۰۰</p> <p>شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه</p>
--	---	--	--	---

آدرس: تهران، میدان فاطمی، خیابان چهل ستون، نبش کوچه دوم، پلاک ۴۶ کد پستی: ۱۴۳۱۶-۶۴۱۴۱ صندوق پستی: ۱۴۳۳۵/۴۷۹ تلفن: ۸۸۹۵۳۱۱۹ نمابر: ۸۸۹۵۱۲۰۹
www.hesabras.org E-mail: editor@hesabras.org

چاپ و صحافی نوید نواندیش: تهران - خیابان دماوند - بین وحیدیه و سیلان - بعد از خیابان بخت آزاد - پلاک ۸۷۵ - تلفن: ۷۷۰۳۴۱۴۰

موضوع محوری:

گزارشگری مرتبط با پایداری

مصاحبه‌ها

- ۱۱ حسابداری تنها زبان تجارت نیست! ..... گفتگو با: دکتر علی رحمانی
- ۱۸ گزارشگری پایداری؛ توسعه تدریجی ..... گفتگو با: دکتر مهدی مرادزاده فرد
- ۲۲ گزارشگری پایدار؛ ذینفعان گسترده ..... گفتگو با: دکتر فاطمه صراف

رویدادها

- ۴ فراتر از اخبار: رویدادهای ایران و جهان

چاپ مقاله‌ها الزاماً به معنای همسویی مجله با نظرهای نویسندگان نیست.

حسابرس در ویرایش ادبی مقاله‌ها و یکدست کردن رسم‌الخط آنها آزاد است، اما در مورد ویرایش اساسی

با نویسندگان مشورت خواهد کرد.

شماره ۱۱۶ آذر و دی سال ۱۴۰۰

همکاران محقق و پژوهشگر

در این شماره به ترتیب حروف الفبا:

معصومه امیری مقدم

فروزان جانمردی

زهرا نوری

آدرس: تهران، میدان فاطمی، خیابان

چهل ستون، نبش کوچه دوم، پلاک ۴۶

کدپستی: ۱۴۳۱۶-۶۴۱۴۱

صندوق پستی: ۱۴۳۳۵ / ۴۷۹

تلفن: ۸۸۹۵۳۱۱۹

نمابر: ۸۸۹۵۱۲۰۹

E-mail: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

مقاله های محوری

- ۲۷ رویکرد قطعات سازنده: استانداردهای جهانی چگونه محلی می شود؟
- ۳۰ گزارشگری پایداری ..... دکتر غلامرضا کردستانی
- ۳۸ ارتقای گزارشگری بنگاه
- ۴۰ گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و راهبردی ..... دکتر علی رحمانی، دکتر مهناز محمودخانی
- ۵۰ ارتقای گزارشگری بنگاه: راه پیش رو
- ۵۲ استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی؛ چه مواردی در پیش است؟ همبندی، کار اصلی، و همگرایی
- ۵۹ تمرکز بر حسابداری مدیریت محیطی
- ۶۴ حسابداری خالص صفر
- ۷۰ فراخوان فدراسیون بین المللی حسابداران از گروه ۲۰ برای اقدام
- ۷۲ گزارشگری اقلیمی در بخش عمومی
- ۷۴ آیا راهی برای دستیابی به استانداردهای جهانی پایداری وجود دارد؟

مقاله های منتشر شده در مرکز اطلاع رسانی الکترونیکی مجله حسابرس

- حسابداران حرفه ای؛ پیام آوران تغییر ..... ترجمه زهرا نوری
- مسئولیت اجتماعی؛ بخشی از وظیفه ما ..... ترجمه زهرا نوری
- مدیران مالی قدرتمند؛ پیشران اقدام اقلیمی ..... ترجمه زهرا نوری
- نقش حسابداران بخش عمومی در نجات جهان ..... ترجمه زهرا نوری
- به سوی پایداری با اعتماد؛ مهارتهای ..... ترجمه فروزان جانمردی
- برداشتها، مقاصد، و اقلام نامشهود ..... ترجمه زهرا نوری
- خودشناسی فردی و سازمان ..... حمزه پاک نیا، دکتر رستم فلاح
- رابطه اخلاق حرفه ای و کیفیت حسابرسی ..... دکتر رمضانعلی رویایی
- اقدام در جهت منافع عموم ..... ترجمه نصراله تختایی، میلاد جمالی نیا، مرضیه حاتم نژاد

فراتر از اخبار

جهان

و

ایران

International
Federation
of Accountants

انتشار مطالب پشتیبان برای استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۰۰

کارگروه فناوری هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و اطمینان بخشی (IAASB) مطالب پشتیبانی غیرالزام‌آوری را منتشر کرد، تا به حساب‌رسان در درک نحوه برنامه‌ریزی حسابداری طبق استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۰۰ (ISA 300)، با عنوان برنامه‌ریزی حسابداری صورتهای مالی در زمان استفاده از ابزار و فنون خودکار (ATT)، کمک کند.

این سند، استانداردهای بین‌المللی حسابداری را که متون آنها به‌تنهایی الزام‌آور هستند، اصلاح یا لغو نمی‌کند. مطالعه این سند جایگزین مطالعه استانداردهای بین‌المللی حسابداری نیست.

این سند تأثیر فناوری را هنگام به‌کارگیری جنبه‌های خاصی از استانداردهای بین‌المللی حسابداری نمایان می‌سازد، و همچنین بر ملاحظات خاصی برای برنامه‌ریزی حسابداری مطابق با استاندارد ۳۰۰، با موضوع «برنامه‌ریزی حسابداری صورتهای مالی»، تمرکز می‌کند که احتمال دارد در زمان استفاده از ابزار و روشهای خودکار مرتبط باشد.

انتشار اصلاحیه کم‌دامنه در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۷

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) یک اصلاحیه کم‌دامنه برای

رویدادهای

ایران و جهان

روزانه در مرکز اطلاع‌رسانی

اینترنتی حسابرس

منتشر می‌شود.

با مراجعه به مرکز اطلاع‌رسانی

اینترنتی حسابداری به آدرس

www.hesabras.org

از مشروح خبرهای حرفه در این

بخش آگاه شوید.

الزامهای گذار در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۷ (IFRS 17) با عنوان «قرارداد بیمه» صادر کرد، که به بیمه‌گران گزینه‌ای را با هدف بهبود سودمندی اطلاعات برای سرمایه‌گذاران در کاربرد اولیه استاندارد جدید، ارائه می‌دهد. این اصلاحیه تنها با گذار بیمه‌گران به استاندارد جدید مرتبط است، و هیچ‌یک از الزامهای دیگر در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۷ را زیر تاثیر قرار نمی‌دهد. استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۷، از جمله این اصلاحیه، برای دوره‌های گزارشدهی سالانه‌ای که از اول ژانویه ۲۰۲۳ یا پس از آن شروع می‌شود، لازم‌الاجرا است.

دستورعمل تامین مالی زنجیره‌ای به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد

بانک مرکزی به منظور افزایش کارایی و شفافیت تامین مالی سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی، اصلاح و ارتقای سیاستهای اعتباری، بهبود شاخصهای سلامت بانکی و افزایش پایداری ترازنامه بانکها و همچنین با هدف تسريع و تسهيل فرایندهای تامین مالی بنگاه‌های تولیدی و کمک به رشد اقتصادی پایدار از طریق شیوه‌های غیرتورمی، توسعه و ترویج شیوه‌های تامین مالی زنجیره‌ای را تهیه و به تصویب کمیسیون اعتباری و تایید هیئت‌عامل بانک مرکزی رساند و سپس به شبکه بانکی کشور ابلاغ کرد. علاقه‌مندان برای اطلاع از جزئیات این دستورعمل به مرکز اطلاع‌رسانی بانک مرکزی سر بزنند: www.cbi.ir

کشف لوح حسابداری

لوح حسابداری مربوط به دوران ایلامی کشف شد. باستان‌شناسان پس از ۵۰ سال کاوش در شهر سوخته در شرق کشور برای نخستین بار موفق به کشف یک لوح حسابداری مربوط به دوران آغاز ایلامی شدند. علاقه‌مندان برای اطلاع از جزئیات این خبر به مرکز اطلاع‌رسانی زیر سر بزنند: www.tabnak.ir

ترسیم مسیر پیش‌رو برای اطمینان‌بخشی اطلاعات پایداری

فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) دیدگاه خود درباره اطمینان‌بخشی به اطلاعات پایداری باکیفیت را منتشر کرد، که از رویه‌های برتر شناسایی شده در طول کارزار یکساله خدمات حسابداری جهانی خود در رابطه با «شرایط حضور در خدمات اطمینان‌بخشی پایداری» استفاده می‌کند.

این دیدگاه به اهمیت استانداردهای جهانی می‌پردازد؛ یعنی مقرراتی که از موارد افشای سودمند برای تصمیم‌گیری و ارزش یک رویکرد به هم‌پیوسته برای گزارشگری و اطمینان‌بخشی اطلاعات مالی و پایداری حمایت می‌کند.

همزمان با شکل‌گیری سامانه گزارشگری هماهنگ و جهانی برای گزارشگری اطلاعات پایداری، بر اساس رویکرد قطعات سازنده، چارچوبهای نظارتی نوپدید باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که افشای قوی و سودمند برای تصمیم‌گیری را ترویج کنند و مانع رویکرد مبتنی بر رعایت ضوابط برای گزارشگری و اطمینان‌بخشی باشند.

همسویی افشای پایداری با گزارشگری مالی و ارتباط خدمات اطمینان‌بخشی پایداری با حسابرسی صورتهای مالی، ارزش را برای واحدهای گزارشگر و ذینفعان آنها به بیشترین میزان می‌رساند.

استانداردهای جهانی و باکیفیت برای گزارشگری، اطمینان‌بخشی و آیین اخلاق حرفه‌ای، نقش مهمی در تحقق این هدف و جلوگیری از هزینه‌های غیرضروری و کاهش مقایسه‌پذیری و یکنواختی ناشی از پراکندگی مقررات دارد.

پیشنهاد تغییر در فناوری دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF)، «دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی سال ۲۰۲۱-

نوآوری‌های پیشنهادی در فناوری» را منتشر کرد.

هدف از تغییرات پیشنهادی، بازتاب پیشرفت‌های فناوری است که زیربنای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی یا مرتبط با آن است. این تغییرات، همچنین به تنوع استانداردها و رویه‌ها می‌پردازند و از به‌کارگیری دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی یا دانشنامه‌های مقایسه‌پذیر در محیط‌های نظارتی مختلف، پشتیبانی می‌کنند. تغییرات پیشنهادی عبارتند از:

- به‌روزرسانی ویژگی‌های فنی زبان ایکس‌بی‌آرال (فهرست نوع داده ۱/۱ و فهرست تبدیل ۴)؛
  - به‌کارگیری پروتکل اچ‌تی‌تی‌بی‌اس (HTTPS) (به‌جای پروتکل اچ‌تی‌تی‌پی (HTTP)) برای پرداختن به پرونده‌های ایکس‌بی‌آرال دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛
  - تغییر در پیوندهای مرجع **یوآرای (URI)**؛
  - درگاه‌های ورودی اضافی برای دانشنامه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛ و
  - تغییرات در عنوان‌های مربوط به نقش‌های پیوندپایه‌های تعریف؛
- مهلت ارسال نظرها تا ۳ ژانویه ۲۰۲۲ تعیین شده است.

در مسیر اصلی قرارداد پایداری؛ اولییتی برای حسابداران حرفه‌ای در کسب‌وکار

گروه مشورتی (AG) کمیته حسابداران حرفه‌ای در کسب‌وکار (PAIB) زیرمجموعه فدراسیون بین‌المللی حسابداران، بینش‌هایی در مورد این‌که چگونه حسابداران در ایجاد ارزش و پایداری در سازمان‌های خود در بخش خصوصی و دولتی کمک می‌کنند، در یک گزارش جدید با عنوان **نقش حسابداران در قرارداد پایداری در مسیر اصلی - (The Role of Accountants in Mainstream-ing Sustainability)** گردآوری کرده است.

- این گزارش شامل نکته‌های مهم جلسه گروه مشورتی کمیته حسابداران حرفه‌ای در کسب‌وکار در اکتبر ۲۰۲۱ است، از جمله:
- دستیابی به پایداری و کربن‌زدایی در چارچوب نظارت مدیران ارشد مالی (CFOs) و حسابداران،
  - راهبری گذار فناوری، از طریق سرمایه‌گذاری در فناوری، نوآوری، استعدادها، و مشارکتها،
  - بهینه‌سازی و جذب ارزش برای گستره‌ای از ذینفعان،
  - دیدگاه حسابداران حرفه‌ای در کسب‌وکار در مورد دارایی‌های دیجیتال و ارزش‌های رمزنگاری شده.
- این گزارش به زبان انگلیسی در صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرسان، پیوند «منابع جدید» در دسترس است.

انتشار تغییرات پیشنهادی در الزام‌های افشا

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به‌منظور ارتقای شفافیت ترتیبات مالی تامین‌کننده و آثار آن بر بدهیها و جریانهای نقدی شرکت، تغییرات پیشنهادی در الزام‌های افشا را برای اظهارنظر عمومی منتشر کرد.

اصلاحات هدفمند پیشنهادی برای الزام‌های افشای موجود، به‌منظور برآورده کردن خواسته‌های سرمایه‌گذاران برای اطلاعات دقیق‌تر در راستای کمک به تحلیل و درک آثار چنین ترتیباتی طراحی شده‌اند.

این پیشنهادها، موارد افشای مربوط به **استاندارد بین‌المللی حسابداری ۷ (IAS 7)** با عنوان «صورت جریان وجوه نقد» و **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ (IFRS 7)** با عنوان «ابزار مالی: موارد افشا» را اصلاح می‌کند.

این پیشنهادها، تکمیل‌کننده تصمیم دستورکار منتشر شده توسط کمیته تفسیر استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی در سال ۲۰۲۰ است.

مهلت ارسال نظرها برای پیش‌نویس پیشنهادی قراردادهای مالی تا ۲۸ مارس ۲۰۲۲ تعیین شده است.

ویژه‌نامه ۱۱۵ به مناسبت روز جهانی اخلاق منتشر شد

ویژه‌نامه حسابرس با عنوان «جستجو در آیین اصول اخلاقی هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران» که توسط معصومه امیری مقدم ترجمه شده است منتشر شد.

در ویژه‌نامه عنوان می‌شود حسابداران حرفه‌ای و دیگر کارشناسان حرفه‌ای کسب‌وکار اغلب با موقعیتهای پیچیده، در محیط واقعی روبه‌رو می‌شوند که سراسر است و مبرهن نیست و نیازمند راه‌حلهای اخلاقی و واقع‌گرایانه است. برای کمک در پرداختن به چنین موقعیتهای چالشی، فدراسیون بین‌المللی حسابداران مجموعه چندقسمتی جدیدی را با عنوان «جستجو در آیین اخلاقی هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران» منتشر ساخت. جستجو در آیین رفتار اخلاقی نگاهی است در عمق به آیین بین‌المللی اخلاق برای حسابداران حرفه‌ای (شامل استانداردهای بین‌المللی استقلال). هر بخش از مجموعه چندبخشی، با تمرکز خاص بر بازنگریهای اخیر در آیین اخلاقی، جنبه‌های اصلی آیین اخلاقی را آشکار می‌سازد.

علاقه‌مندان برای مطالعه مقاله به مرکز اطلاع‌رسانی مجله حسابرس پیوند «ضمیمه حسابرس» سرزنند: www.hesabras.com

پیشنهاد اصلاحات کم‌دامنه برای استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری اصلاحاتی را برای استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱ (IAS 1) به‌منظور بهبود اطلاعاتی که شرکتها در مورد بدهی بلندمدت همراه با تعهدهای قراردادی ارائه می‌کنند، با عنوان «ارائه صورتهای مالی» پیشنهاد کرده است. استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱ شرکت را ملزم می‌کند که بدهی را تنها در صورتی به‌عنوان بدهی غیرجاری طبقه‌بندی کند، که شرکت حق داشته باشد تسویه بدهی را حداقل به‌مدت ۱۲ ماه پس از تاریخ گزارشگری به‌تعویق بیندازد. با این حال، چنین حقی بیشتر منوط به پیروی شرکت از تعهدهای پس از تاریخ گزارشگری است. به‌عنوان مثال، شرکت ممکن است بدهی بلندمدت داشته باشد که اگر پس از تاریخ گزارشگری به تعهدهای خود عمل نکند، ممکن است ظرف ۱۲ ماه پرداخت‌پذیر باشد.

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری انتظار دارد که این پیشنهاد، اطلاعاتی را بهبود بخشد که شرکت در مورد بدهیهای غیرجاری همراه با تعهدهای قراردادی ارائه می‌دهد و به سرمایه‌گذاران امکان می‌دهد تا ارزیابی کنند که آیا چنین بدهیهایی می‌تواند ظرف ۱۲ ماه پرداخت‌پذیر شوند یا خیر.

این پیشنهادها همچنین به بازخورد سهامداران در مورد طبقه‌بندی بدهیها به‌عنوان جاری یا غیرجاری هنگام اعمال الزامهای معرفی شده در سال ۲۰۲۰ می‌پردازد که هنوز اجرایی نشده‌اند.

در نتیجه، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری همچنین پیشنهاد می‌کند که تاریخ لازم‌الاجرا شدن این الزامها برای همسویی با اصلاحیه پیشنهادی به‌تعویق بیفتد.

پیش‌نویس «بدهیهای غیرجاری همراه با تعهدهای قراردادی» تا ۲۱ مارس ۲۰۲۲ برای اظهارنظر در دسترس است.

اطلاعات پایداری برای کسب‌وکارهای کوچک

فدراسیون بین‌المللی حسابداران نشریه‌ای با عنوان «اطلاعات پایداری برای کسب‌وکارهای کوچک: فرصتی برای کارشناسان» منتشر کرد، که در آن به بررسی مزایای متنوع پذیرش اطلاعات پایداری می‌پردازد.

این گزارش اهمیت اطلاعات پایداری در دسترس، مرتبط و اعتماد‌پذیر برای دستیابی به تصمیمهای آگاهانه بهتر، راهبرد بهبود یافته و مدیریت ریسک، و گزارشگری ارزشمندتر و دقیق‌تر به ذینفعان برون‌سازمانی را بررسی می‌کند. همچنین، گستره وسیعی از خدمات نوپدید را که کارشناسان می‌توانند به مشتریان خود ارائه دهند، از جمله خدمات مشاوره، گزارشگری، اجرای روشهای توافقی (AUP) و خدمات اطمینان‌بخشی را نشان می‌دهد.

اگرچه تمرکز بر اطلاعات پایداری و خدمات مرتبط ممکن است برای برخی از کسب‌وکارهای کوچک و کارشناسان نابهنگام به‌نظر

برسد، اما این زمینه به سرعت در حال رشد است.

فدراسیون بین‌المللی حسابداران جهت اطلاعات بیشتر این مسائل را در یک سمینار اینترنتی در روز ۱۵ دسامبر با عنوان «ارائه فرصتهای پایداری جدید برای موسسه‌های حسابرسی کوچک و متوسط (SMPs)» مورد بررسی قرار خواهد داد. نشریه یادشده در صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» در دسترس است.

اعطای جایزه رهبری جهانی فدراسیون بین‌المللی حسابداران به پل دراکمن

فدراسیون بین‌المللی حسابداران با قدردانی از مشارکتهای پل دراکمن (Paul Druckman) از بریتانیا در جهت پیشرفت حرفه حسابداری جهانی و بازارهای سرمایه، او را به‌عنوان دریافت‌کننده جایزه رهبری جهانی فدراسیون در سال ۲۰۲۱ انتخاب کرد. دراکمن در حال حاضر به‌عنوان رئیس کارگزاری کلیور اینشورنس (Clear Insurance) و رئیس اتحادیه جهانی شاخص (World Benchmarking Alliance) فعالیت می‌کند، که در حال توسعه شاخصهای متحول‌کننده است، تا شرکتها بتوانند سهم خود را در اهداف توسعه پایدار تسریع کنند.

دراکمن پس از تعیین صلاحیت به‌عنوان حسابدار رسمی در سال ۱۹۷۹، و اشتغال در سمت معلم ریاضیات و سپس کارآفرین در زمینه فناوری اطلاعات، به‌عنوان رئیس انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز (ICAEW) در سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۵ مشغول به خدمت شد. وی سپس به‌عنوان رئیس اجرایی پروژه حسابداری پایداری ولز عمل کرد و در این نقش، در تشکیل شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه (IIRC) برای ایجاد یک سامانه گزارشگری شرکتی پیشرفته مرتبط با دنیای دیجیتال، دانش محور، و دنیای محدود به منابع قرن بیست‌ویکم، نقش اساسی داشت. او به‌عنوان مدیرعامل موسس، شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه را رهبری کرد و به توسعه چارچوب بین‌المللی گزارشگری یکپارچه در سال ۲۰۱۳ دست یافت. دراکمن همچنین در دو دوره جداگانه، از جمله دوره پس از انرون (Enron) و سپس تا سال ۲۰۱۹، عضو هیئت مدیره شورای گزارشگری مالی بریتانیا (FRC) بود. او همچنین ریاست شورای گزارشگری مالی بریتانیا را برعهده داشت که استانداردهای حسابداری بریتانیا را تدوین می‌کند. جایزه رهبری جهانی فدراسیون که در سال ۲۰۱۷ توسط هیئت مدیره فدراسیون به افتخار رابرت سمپیر (Robert Sempier) تعیین شد، به افرادی که سهم چشمگیری در کمک به حرفه حسابداری جهانی دارند، اعطا می‌شود.

این جایزه در بزرگداشت مشارکتهای رابرت سمپیر، اولین مدیر اجرایی فدراسیون که مشارکت زیادی در توسعه این حرفه در سراسر جهان داشت، اهدا می‌شود. جایزه رهبری جهانی در نشست شورای فدراسیون بین‌المللی حسابداران که به‌طور مجازی در روزهای ۱۰ و ۱۱ نوامبر ۲۰۲۱ برگزار شد، اهدا شد.

انتشار مشور تخواهی برای استاندارد جدید پیشنهادی برای واحدهای با پیچیدگی کمتر

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی یک مشور تخواهی عمومی ۶ ماهه در مورد استاندارد جدید پیشنهادی خود برای حسابرسی واحدهای با پیچیدگی کمتر (LCEs) آغاز کرده است.

فرصت شرکت در این مشور تخواهی تا ۱۴ ژانویه ۲۰۲۲ تعیین شده است و به زبانهای انگلیسی، فرانسوی و اسپانیایی در دسترس است. پاسخهای ارائه‌شده به مشور تخواهی توسط هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی در کنار دیگر بازخوردها تحلیل شده و به شکل‌گیری استاندارد نهایی کمک می‌کنند. پاسخهای افراد به این مشور تخواهی محرمانه می‌ماند.

مجله حسابداری و بودجه‌ریزی بخش عمومی موفق به دریافت فهرست پایگاه استنادی علوم جهان اسلام شد

مجله حسابداری و بودجه‌ریزی بخش عمومی که با همکاری و نظارت سازمان حسابرسی منتشر می‌شود، موفق به دریافت فهرست (index) پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) شد.

این مجله اولین نشریه‌ای است که توانست در حرفه حسابداری با صاحب امتیازی حقیقی در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام نمایه بشود. این مهم به دلیل وجود معیارهای کیفی و علمی شاخص می‌باشد که همواره سرلوحه این نشریه قرار گرفته است.

علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر و ارسال مقاله به مرکز اطلاع‌رسانی زیر مراجعه کنند: psabjournal.com - تلفن: ۰۹۱۲۴۹۲۱۹۸۵ و ۰۲۱-۲۶۱۰۸۸۱۳

آغاز جستجوی جهانی برای اعضای داوطلب خدمت در هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی

شش داوطلب برای خدمت به‌عنوان اعضای هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی (IPSASB) منصوب خواهند شد. کمیته نامزدی یک فراخوان نامزدی منتشر کرده و در جستجوی نامزدهایی برای خدمت برای یک دوره اولیه حداکثر به مدت سه سال است، که از ۱ ژانویه ۲۰۲۳ شروع خواهد شد.

انتظار می‌رود نامزدهای دارای زمینه‌های مرتبط، از ویژگیهای زیر برخوردار باشند، اما ویژگیهای آنها محدود به موارد زیر نخواهد بود:

- استفاده‌کنندگان از گزارشهای مالی با مقاصد عمومی، مانند آنهایی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم همسو با استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی، گزارشگری می‌کنند، یا در فرایند انتقال به این استانداردها یا یک چارچوب دیگر حسابداری بر مبنای تعهدی هستند،

- وزرای مالی و بخشهای خزانه‌داری؛ و
- حسابرسان مستقل بخش عمومی.

مطلوب است که نامزدها دارای پیش‌زمینه و/یا تجربه تدوین استاندارد حسابداری بخش عمومی باشند، تا بتوانند به کار هیئت ارزش بیفزایند. مهارت زبان انگلیسی (هم نوشتاری و هم گفتاری) ضروری است، زیرا هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی به این زبان فعالیت می‌کند.

فرصت ارسال درخواست نامزدی تا ۳۱ ژانویه ۲۰۲۲ تعیین شده است.

مجمع عمومی سازمان حسابرسی برگزار شد

مجمع عمومی سازمان حسابرسی در تاریخ ۲۲ آبان ۱۴۰۰ در محل وزارت امور اقتصادی و دارایی به ریاست دکتر سیداحسان خاندوزی وزیر امور اقتصادی و دارایی، آقای عباس مرادپور سرپرست معاونت امور بانکی، بیمه و شرکتهای دولتی با حضور کلیه اعضای مجمع عمومی، اعضای هیئت‌عالی نظارت و اعضای هیئت‌عامل سازمان حسابرسی برگزار شد.

در این جلسه گزارش عملکرد سازمان حسابرسی و گزارش هیئت‌عالی نظارت ارائه و صورتهای مالی سال ۱۳۹۹ تصویب شد. وزیر امور اقتصادی و دارایی در این جلسه با اشاره به اهمیت و نقش حرفه حسابرسی در ایجاد شفافیت، اعتماد عمومی در جامعه، کاهش مفاسد، و جلوگیری از فرار مالیاتی، بر بازگشت سازمان به جایگاه اصلی خود تاکید کرد. برای اصلاح ساختار حرفه دو طرح در مجلس و یک لایحه در دولت مطرح است که با تصویب آنها بخشی از تحول موردنظر در حسابرسی محقق خواهد شد.

دکتر خاندوزی خواستار رویکرد فعال‌تر سازمان حسابرسی به موضوع حکمرانی شرکتی در حیطه نهادهای بخش عمومی شد؛ و همچنین اظهار نمود که سازمان حسابرسی یک برند است، اما باید تلاشهای بیشتری برای ارتقای سازمان انجام شود. در این جلسه دستور عمل جدید حسابرسی که با صرف حدود ۱۲/۰۰۰ نفر ساعت کار تدوین شده بود، توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی رونمایی شد. موارد زیر از جمله در مجمع عمومی سازمان مطرح شد:

- سرعت‌دادن در استفاده از فناوری،
- اصلاح ساختار سازمان حسابرسی،

- ایجاد نهاد ناظر بر حسابرسی،
- تقویت سازمان حسابرسی در اجرای وظایف محول شده،
- وضعیت معیشتی همکاران،
- تصویب استانداردهای حسابداری بخش عمومی شماره ۱۵ و ۱۶،
- تصویب استانداردهای حسابداری شماره ۱۶ و ۲۲.

بستر جدید فدراسیون برای دسترسی دیجیتال به استانداردهای بین‌المللی حسابداری

فدراسیون بین‌المللی حسابداران از یک منبع برخط جدید رونمایی کرد که دسترسی بی‌سابقه‌ای به استانداردهای بین‌المللی فراهم می‌کند که از حرفه حسابداری حمایت و آن را متمایز می‌کند.

نماد eIS که شکل کوتاه‌شده استانداردهای بین‌المللی الکترونیکی (e-International Standards) است، دسترسی مستقیم به استانداردهایی فراهم می‌کند که به وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی، هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA) و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی (IPSASB) تهیه شده است، و در کنار این استانداردها، پشتیبانی، مرجع و مطالب راهنمایی فراهم می‌کند که برای بسترسازی زبان و ارائه شفافیت افزوده تهیه شده‌اند.

ویژگیهای استانداردهای بین‌المللی الکترونیک از جمله موارد زیر است:

- طراحی پاسخگو که می‌تواند در تلفن همراه، «کامپیوتر» دستی یا «رایانه» رومیزی استفاده شود؛
- قابلیت‌های جستجوی پیشرفته و هوشمند؛
- دسترسی آسان به منابع مربوط؛
- دسترسی آسان خودبازشونده (Pop-up) به منابع؛
- کارکرد کنترل نسخ ویرایشی؛ و
- ورق‌زنی آسان با دید چندوجهی.

تضمین فدراسیون برای تداوم حمایت از هیئت جدید استانداردهای بین‌المللی پایداری

فدراسیون بین‌المللی حسابداران که دارای ۱۸۰ عضو و سازمان پیوسته و نماینده بیش از ۳ میلیون حسابدار حرفه‌ای در سراسر جهان است، از تاسیس هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) که با همکاری نزدیک با هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، زیرساختار راهبری بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی فعالیت می‌کند، استقبال کرد.

فدراسیون به اعضای هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای حرکت با سرعت بی‌سابقه به سمت پاسخ به نیازهای سرمایه‌گذاران، فراهم کردن دیدگاه همه‌جانبه نسبت به ارزش بنگاه و پرداختن به بحران آب‌وهوا، تبریک گفت. آب‌وهوا و دیگر موضوعهای پایداری در ذات خود جهانی هستند و هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری، راه‌حلی جهانی برای افشای پایداری ارائه خواهد داد. زیربنای چندحوزه‌ای این هیئت، این واقعیت را بازتاب می‌دهد و امید است بتواند استقرار استانداردهای هیئت را تسهیل کند.

فدراسیون بین‌المللی حسابداران همچنین از تعهد به ادغام هیئت استانداردهای افشای آب‌وهوا (CDSB) و بنیاد گزارشگری ارزشی (VRF) در بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، که ادغام موردنیاز بیشتری فراهم می‌کند و به ارائه حمایت و منابع برای موفقیت هیئت جدید، استقبال کرد. این موضوع، هیئت جدید را در جایگاهی قرار می‌دهد که بر اساس اقدام باکیفیت کنونی در زمینه پایداری فعالیت کرده و پیش‌زمینه تدوین استاندارد را هماهنگ کرده و یک خط مبنای جامع جهانی از اطلاعات پایداری بااهمیت برای ارزش بنگاه، متصل به گزارشگری مالی از طریق مفاهیم بنیادین و اصول راهنمای گزارشگری یکپارچه، ارائه کند.

گفتگو با:

دکتر علی رحمانی

عضو هیئت علمی

دانشگاه الزهرا (س)

حسابداری تنها زبان

تجارت نیست!

سازگاری

از شرکت شما در این گفتگو سپاسگزاریم. در این گفتگو کوشش می‌کنیم فعالیتها و دیدگاه‌های شما درباره موضوع پایداری را با خوانندگان نشریه حسابرس در میان بگذاریم. حسابداران توجه زیادی به موضوع گزارشگری پایداری نشان می‌دهند. پایداری چه اهمیتی دارد و به چه مسائلی می‌پردازد؟

دکتر رحمانی

گزارشگری پایداری می‌تواند مترادف با گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکتی و گزارشگری زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری در نظر گرفته شود. مطابق تعریف ابتکار گزارشگری جهانی، «گزارش پایداری، گزارشی است که توسط یک شرکت یا سازمان در مورد اثرات اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی ناشی از فعالیتهای روزمره آن منتشر می‌شود» (GRI, 2019).

برخلاف تصویری که گزارشگری پایداری را یک ژست بشردوستانه تلقی کرده و آن را محدود به افشای عملکرد سازمان در خصوص ابعاد زیست‌محیطی و اقدام بشردوستانه و مسئولیت اجتماعی می‌دانند، این گزارش صرفاً به این موارد محدود نمی‌شود. در گزارشگری پایداری، اطلاعاتی در خصوص عملکرد سازمان در ابعاد مختلف

پایداری شامل ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی و راهبری افشا می‌شود. از این رو شرکتها می‌توانند اطلاعات اصلی و مهمی را فراتر از عملکرد مالی خود به ذینفعان ارائه کنند. در بورس مالزی انتشار این نوع گزارشها توسط شرکت‌های پذیرفته شده از سال ۲۰۰۷ الزامی شده است. در ماده ۴۲ دستورعمل حاکمیت شرکتی سازمان بورس و اوراق بهادار آمده است: «شرکت می‌تواند با رویکرد توسعه پایدار و ایجاد سازوکاری برای سنجش و ارزیابی توان ایجاد ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت، اطلاعات لازم در زمینه مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی را در قالب گزارشگری یکپارچه تهیه و در پایگاه اینترنتی خود ارائه نماید». همه‌گیری کرونا نیز باعث شد مفهوم پایداری بیش از پیش در دستورکار سازمانها قرار گیرد، چراکه گزارش پایداری با ارائه بینشی در خصوص ریسک‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری، باعث پیش‌بینی‌پذیری عملکرد آتی شرکت می‌شود.

امروزه حسابداری را صرفاً «زبان تجارت» تعریف نمی‌کنند. مقاله‌ای توسط کارنیگی و همکاران (Carnegie, et al., 2021) در مجله استرالیان اکانتینگ ریویو (Australian Accounting Review) منتشر شده است. در این مقاله، حسابداری به‌عنوان یک رویه فنی، اخلاقی و اجتماعی بازتعریف شده به‌نحوی که سازمان در قبال کلیه ذینفعان پاسخگو است. در اصل ۵۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اشاره شده است که «فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط‌زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است». از این رو گزارشگری پایداری می‌تواند میزان تعهد شرکتها به این اصل را نشان دهد. در نوزدهمین همایش ملی حسابداری ایران که در روزهای ۱۶ و ۱۷ آذرماه سال جاری در دانشگاه الزهرا برگزار شد، در نشست‌های تخصصی به این موضوع توجه ویژه‌ای شد، به‌خصوص با توجه به بحران آب گزارش تراز آب مجازی و نیز موارد افشای بیشتر در خصوص موضوعات مرتبط با تغییر اقلیم و اثرات آن بر فعالیت‌های شرکت مورد تاکید قرار گرفت.

سازمان

شرکتها برای گام برداشتن در مسیر تهیه گزارشگری پایداری چه اقدامی باید انجام دهند و نیاز به چه

چیزهایی دارند؟

دکتر رحمانی

شرکتها باید در زیرساخت‌های حسابداری و فناوری اطلاعات بیشتر سرمایه‌گذاری کنند و به‌نظم وضعیت جاری مطلوب نیست. این را از تاخیر در انتشار گزارشهای مالی و بندهای پرتعداد مبانی اظهارنظر مشروط در گزارشهای حسابرسی، و ساختار حاکمیت شرکتی می‌توان استنباط کرد. به‌نظم مدیران مالی باید مسئولیتها و وظایف خود را فراتر از دفترداری و تاریخ نگاری مالی و الزامات قانون مالیاتها و بیمه‌های تامین اجتماعی تعریف کنند و جایگاه شایسته و شان حرفه حسابداری را بیشتر حفظ کنند.

در حال حاضر مهم است که شرکت‌هایی که می‌خواهند در مسیر تهیه گزارشهای پایداری گام بردارند از زیرساخت‌های لازم برخوردار باشند و تغییرات مهمی را در این زمینه ایجاد کنند. لزوم اعمال تغییرات در سامانه‌های اطلاعاتی و دارا بودن بانک اطلاعاتی جامع و یکپارچه در خصوص ابعاد مختلف عملکرد پایداری و توسعه فناوری اطلاعات، آموزش کارکنان، شناسایی شاخصهای کلیدی عملکرد و تعیین اولویتهای پایداری مرتبط با آن، تشکیل شورای پایداری و تهیه رهنمود شرح وظایف، از جمله مواردی است که بایستی به آنها توجه شود. با این حال «فرهنگ‌سازی» در بین مدیران، کارکنان و سهامداران و سایر ذینفعان، پیشران اصلی شرکتها برای تهیه این نوع گزارشگری خواهد بود تا تهیه این نوع گزارش پایداری صرفاً نمایشی و از سر رفع تکلیف نباشد. در نهایت اینکه دولت و سایر نهادهای ناظر و حاکمیتی بایستی مشوق‌هایی برای سازمانهایی که این نوع گزارشها را تهیه می‌کنند در نظر بگیرند. باور و حمایت مدیریت ارشد سازمانها لازمه موفقیت در تهیه گزارشهای پایداری است.

سازمان

آیا گزارشگری پایداری در بخش عمومی نیز مطرح است؟ بخش عمومی برای گزارشگری پایداری با چه چالش‌هایی روبه‌رو است؟

دکتر رحمانی

در قانون برنامه پنجم و نیز ششم توسعه اقتصادی به این مهم تاکید شده است. با ابتکار معاونت اداری و مالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مقررات و دستورعملهایی مدون

به نظر می‌رسد

افراد فعال در حسابداری ایران

هنوز لزوم تهیه و

اطمینان بخشی

گزارشگری پایداری را

جدی نگرفته‌اند

مهارت‌هایی باید داشته باشند و چه الزاماتی مطرح است؟

دکتر رحمانی

اطمینان بخشی گزارشهای پایداری باعث افزایش قابلیت اتکای اطلاعات و اعتماد به داده‌های پایداری، شفافیت و ارتقای سلامت سازمانی، کاهش ریسک اطلاعاتی و جلوگیری از نمایشی شدن تهیه گزارش پایداری می‌شود. همچنین اگر در آینده ارتباطات بین‌المللی شرکت‌های ایرانی با جهان افزایش یابد، اطمینان بخشی گزارشهای پایداری از اهمیت روزافزون برخوردار خواهد شد. در جمهوری اسلامی ایران هم اطمینان بخشی مورد تاکید واقع شده است. در سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (۱۳۹۴/۸/۲۶) در خصوص حفاظت از محیط زیست بر استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی در کشور تاکید شده است.

گزارشهای پایداری شامل اطلاعات مختلفی است و صرفاً به افشای ابعاد مالی محدود نمی‌شود، از این رو لازم است که حساب‌رسان مهارت خود را در خصوص گزارشگری پایداری و اطمینان بخشی به خصوص در زمینه ابعاد غیرمالی و غیرکمی گزارشگری پایداری تقویت نمایند. از سویی مسایل و شاخصهای کلیدی پایداری در هر صنعتی متفاوت است و لازم است که حساب‌رسان از خدمات کارشناسان سایر حوزه‌ها استفاده نمایند. یک حوزه کلیدی دیگر به موسسات حسابرسی برمی‌گردد که نتوانسته‌اند آن چنان که باید ساختار سازمانی

و ابلاغ شد. دانشگاه‌ها اقدام به تشکیل شورای مدیریت سبز به ریاست رئیس دانشگاه نمودند و کمیته‌های الگوی مصرف، انرژی و فرهنگ‌سازی تشکیل و اقدام بسیار خوبی انجام شده است. ما در دانشگاه الزهرا (س) پایان‌نامه‌ای در خصوص گزارشگری مدیریت سبز در دانشگاه‌ها و هم رساله‌هایی در خصوص تدوین چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بیمه، صنعت بورس اوراق بهادار و آموزش عالی تعریف کردیم و انجام دادیم. خوشبختانه با پذیرش فرصت مطالعاتی یکی از اساتید دانشگاه یوله (Lulea) سوئد که متخصص در حوزه پایداری است و نیز به‌کارگیری یک فرد حرفه‌ای که در تهیه گزارشهای پایداری تجربه دارد، یک مرکز پایداری در دانشگاه با ماموریت مشخص تاسیس و اولین گزارش پایداری دانشگاه را با رویکرد اقتصاد مقاومتی تهیه کردیم. در سطح جهانی هم رتبه‌بندی دانشگاه‌های سبز به ابتکار اندونزی جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است و دانشگاه الزهرا در این رتبه‌بندی که با عنوان رتبه‌بندی سبز (Green Metrics) معروف است شرکت می‌کند.

استحضار دارید برای وزارتخانه‌های مختلف هم با محوریت سازمان محیط زیست مسئولیتها و ماموریت‌های مشخصی در ارتباط با پایداری تعریف شده است. بودجه‌های زیادی به این موضوع اختصاص یافته است و این دستگاه‌ها در حوزه مسئولیت خود گزارش‌شهایی را تهیه می‌کنند. وزارت نفت دستور عملها و چارچوبهای مدونی در این زمینه دارد و البته متولی اصلی اصلاح الگوی مصرف انرژی کشور می‌باشد. بخش عمومی، قسمت مهمی از اقتصاد کشور را تشکیل داده و بر عملکرد پایداری سایر بخشها نیز تاثیرگذار است. ضمن اینکه بخش عمومی بایستی در قبال استفاده پایداری از بودجه‌ها، منابع و مصارف و سایر حوزه‌ها به عموم مردم پاسخگو باشد. امروزه در خصوص نقش بخش عمومی در تغییرات اقلیم بسیار تاکید می‌شود. با این حال فشار بر بخش عمومی برای تهیه گزارشهای پایداری در جهان مانند بخش خصوصی که سرمایه‌گذاران وارد عمل شده و خواستار ارائه این نوع گزارشگری هستند، نبوده است.

سازمان

آیا نیازی به اطمینان بخشی گزارشهای پایداری وجود دارد؟ حساب‌رسان برای حسابرسی گزارشهای پایداری چه

خود را برای انجام چنین اموری تقویت نمایند. الگوبرداری از موسسات حرفه‌ای در جهان می‌تواند راهگشا باشد. البته سازمان حسابرسی نیز در ترجمه و تدوین استانداردهای پایداری و اطمینان بخشی آن نقش به‌سزایی خواهد داشت. در نهایت این که لازم است ضرورت‌های اطمینان بخشی بیش از پیش برای شرکتها شناخته شود چرا که یک نگرانی این است که آن‌ها به خاطر هزینه این نوع حسابرسی از این امر روی گردان شوند. در دنیا اقدام بسیار خوبی صورت گرفته است و می‌توان از دانش و فناوری آن‌ها استفاده و بومی کرد. سازمان حسابرسی گزارش پایداری را با عنوان گزارشگری یکپارچه در سال ۱۳۹۹ تهیه و در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی خود منتشر کرده است که به‌نظرم شروع خوبی است و بهتر می‌شود اگر هیئت عالی نظارت گزارش پایداری سازمان را رسیدگی و اظهار نظر نماید و ضرورت دارد سازمان حسابرسی کمیته گزارشگری پایداری را به موازات دیگر کمیته‌های خود ایجاد و فعال نماید.

سازمان

اهمیت گزارشگری پایداری در جهان تا آن جا پیش رفته که به تشکیل هیئت استانداردهای پایداری منجر شده است. نگاه حرفه حسابداری در ایران به این موضوع چگونه است؟

دکتر رحمانی

به نظر می‌رسد با توجه به این که شرکت‌های ایرانی هرچند با تاخیر ولی در حال حرکت به سمت تهیه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هستند بیش از گذشته این موضوع برایشان اهمیت دارد. با ورود بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به این حوزه، به احتمال زیاد الزام به این نوع گزارشگری بیش از پیش خواهد بود. با عنایت به این که هم‌اکنون الزام به تهیه گزارشهای مالی در تطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در جهان ساری و جاری است، با ورود بنیاد یادشده، این نوع استانداردها از استقبال بیشتر برخوردار خواهند شد. حتی لازم است که حساب‌رسان علاوه بر اطمینان بخشی صورتهای مالی تهیه‌شده بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به اطمینان بخشی مباحث پایداری هم بپردازند.

کمبود گاز و برق در کشور باعث فشار به شرکتها شده است که از رانت انرژی استفاده می‌کنند و حالا باید برق مورد نیاز

خود را تولید کنند. خشکسالی و حوادث اصفهان توجه‌ها و حتی اتهاماتی را متوجه شرکت‌های بزرگ اصفهان و نقش آن در کم‌آبی نموده است. آلودگی‌های هوا و آلودگی‌های ناشی از پسماندها منجر به وضع عوارض و جرایمی برای شرکتها شده است. این فشارهای بیرونی و تغییر اقلیم ایجاب می‌کند که حرفه حسابداری توجه بیشتری به این موضوع داشته باشد. در همایش بیمه در ۱۳ آذر امسال، وزیر امور اقتصادی و دارایی مطالبه خود را از صنعت بیمه طراحی محصولات برای بیمه خسارت به ساختمانها ناشی از فرونشست و نیز بیمه‌های مرتبط با تغییر اقلیم و پوشش ریسک‌های مربوط مطرح کردند. همین موضوع در تامین مالی سبز مطرح است. در استرداد میوه‌های صادرشده به دلیل بالا بودن سموم، و نیز یک مورد عدم‌اجازه به کشتی‌های ایران برای پهلوگیری در بنادر هند، اثرات ناشی از عدم توجه به موضوعات پایداری کاملاً روشن شد.

بر اساس مطالعات و اطلاعات اینجانب در آینده حتی صنعت پتروشیمی در زمینه صادرات می‌تواند با مشکل مواجه شود. برای مثال آمونیاک بر اساس معیارهای پایداری به قرمز و زرد و آبی تقسیم می‌شود و فقط آمونیاک آبی تا چند سال دیگر اجازه ورود به اروپا و برخی کشورهای دیگر دارد. عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی در مباحث پایداری سرمایه‌گذاریهایی سنگینی کردند و شاخصهای خود را بهبود قابل توجهی دادند. حرفه حسابداری و مالی باید این موضوع را جدی‌تر بگیرد و شرکتها و سازمانها را متوجه آن نماید.

تشکیل هیئت استانداردهای حسابداری پایداری (SASB) و ورود بنیاد استانداردهای بین‌المللی حسابداری به موضوع پایداری باید حرفه حسابداری ایران را متقاعد کرده باشد که پایداری در حوزه حسابداری تعریف می‌شود و این دلیل که در گزارشگری مالی دچار مشکلاتی هستیم، نباید توجیهی برای شانه خالی کردن از این مسئولیت و یا سپردن آن به تخصصهای دیگر باشد.

سازمان

گزارشگری پایداری با گزارشگری مالی چه تفاوتی دارد و چه وجوه مشترکی بین این دو دیده می‌شود؟

دکتر رحمانی

در گزارشهای پایداری افزایش ابعاد مختلف پایداری محدود

در برخی از استانداردهای بین‌المللی موارد افشای مرتبط با مسایل پایداری و شمول آن مورد تأکید قرار گرفته است. حتی می‌توان در گزارش‌های پایداری، افشای عملکرد پایداری را هر جا که در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی نیز به‌نحو بیان شده باشد ذکر کرد که با کدام استاندارد بین‌المللی ارتباط برقرار می‌کند. اخیراً نیز بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌طور رسمی تشکیل هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) را اعلام کرد که به‌موازات هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری زیر چتر بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تشکیل خواهد شد. هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری در کنار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری قرار دارد. با این حال، در حالی که آن‌ها هیئت‌های جداگانه و مستقل هستند، انتظار می‌رود که در کنار یکدیگر به‌منظور افزایش ارتباط بین گزارشگری مالی و گزارشگری پایداری کار کنند. کارگروهی در آکسفورد که روی پایداری کار می‌کند نقشه ارتباط بین استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و گزارشگری پایداری را ترسیم کرده است.

سازمان

آیا به‌کارگیری استانداردهای گزارشگری پایداری برای کلیه شرکتها الزام‌آور خواهد بود؟

دکتر رحمانی

روند تهیه گزارش‌های پایداری در جهان رو به افزایش است. بررسی‌هایی که هر ساله توسط ابتکار بورس پایدار صورت می‌پذیرد نشان می‌دهد تعداد بورس‌هایی که شرکتها را ملزم به افشای اطلاعات پایداری می‌کنند روزبه‌روز در حال افزایش است. یک بررسی که توسط موسسه حسابرسی کی‌پی‌ام‌جی (KPMG) در سال ۲۰۲۰ صورت گرفته، حاکی از این است که روند تهیه گزارش پایداری در ۱۰۰ شرکت بزرگ جهان ۸۰ درصد بوده است. بررسی کی‌پی‌ام‌جی همچنین نشان داد که این شرکتها از استانداردهای پایداری برای تهیه گزارش‌های پایداری استفاده می‌نمایند. استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی، بیشترین کاربرد را در سطح جهان دارد. اتحادیه اروپا نیز برای شرکت‌های بورسی تهیه گزارش پایداری را الزامی کرده است. همه این شواهد حکایت از آن دارد که تهیه گزارش پایداری طبق استانداردهای پایداری به‌سمت الزامی شدن در حرکت

حرفه حسابداری و حسابرسی

باید حوزه گزارشگری پایداری را

بیش از پیش

در دستور کار خود

قرار دهد

به مسایل مالی که حائز معیارهای شناخت و اندازه‌گیری باشد نخواهد بود. در این نوع گزارشگری مسایل اجتماعی، زیست‌محیطی، حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک سازمان مورد بحث خواهد بود. با این حال حوزه‌هایی وجود دارد که در دو استاندارد مورد توجه است. یکی از حوزه‌هایی که در استانداردهای گزارشگری پایداری مطرح است توجه به اصل اهمیت است. استانداردهای پایداری رویکردهای مختلفی دارند. به‌طور نمونه استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی، موضوعات با اهمیت (Materiality Map) را با تأکید بر ذینفعان شرکت در نظر می‌گیرد و لیکن هیئت استانداردهای حسابداری پایداری آمریکا، مسایل پایداری با اهمیت را با تأکید بر سرمایه‌گذاران لحاظ می‌کند. بنابراین نوع نگاه به ذینفعان در استانداردهای پایداری و گزارشگری مالی متفاوت است.

برخی از موارد به‌خصوص مباحث تغییر اقلیم که در گزارش‌های پایداری به آن توجه می‌شود در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نیز تأکید می‌شود. به‌طور نمونه مسایل مربوط به کاهش ارزش دارایی و مسایل شناخت با توجه به رویدادهای مختلف اقلیمی و ابزار مالی نیز در استانداردهای گزارشگری مالی مورد توجه قرار می‌گیرد. به‌طور نمونه در استانداردهای بین‌المللی حسابداری ۱۶، ۳۶، ۳۷، و ۳۸ (IASs 16, 36, 37, 38) و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ و ۹ (IFRSs 7, 9) مباحث با اهمیت تغییر اقلیم می‌تواند به‌نحو مورد توجه قرار گیرد.

داخل ایران چند نمونه گزارش پایداری توسط افراد متخصص در سایر رشته‌ها تهیه شده است. این موضوع می‌تواند تلنگری باشد که حرفه حسابداری و حسابرسی، این حوزه را بیش از پیش در دستورکار خود قرار دهد. حرفه حسابداری پتانسیل قوی دارد که بتواند خدمات دارای ارزش افزوده زیادی به جامعه ارائه کند. لازمه آن، همکاری تمام نهادهای حرفه‌ای و ورود حسابداران به این حوزه‌ها است.

سپار

این مفهوم مورد تاکید قرار گرفته است که اطلاعات پایداری سرمایه‌گذار محور، یکپارچه با گزارشگری مالی، تصویر کامل تری از ارزش بنگاه ارائه می‌کند، منظور چیست؟

دکتر رحمانی

اولین بار در سال ۲۰۱۰ در کنفرانسی در مالزی با گزارشگری یکپارچه و گروه ابتکار گزارشگری جهانی آشنا شدم. هدف آن‌ها این بود که شرکتها بتوانند اطلاعات مالی و غیرمالی را به صورت یکپارچه ارائه نمایند و در این وضعیت سرمایه‌گذاران قادر خواهند بود در خصوص عملکرد سازمان قضاوت بهتری داشته باشند. هدف اصلی گزارشگری یکپارچه، ارائه عناصر مالی و فرامالی است که نشان می‌دهد چگونه چشم‌انداز استراتژیک شرکت و شیوه‌های سازمان‌دهی، شرکت را قادر به خلق ارزش می‌کند. ارائه گزارشگری یکپارچه باعث بهبود کیفیت اطلاعات موجود به منظور امکان تخصیص کارآمد و مولد سرمایه می‌شود. این نوع گزارش به علت اینکه در خصوص استراتژی، مدل کسب‌وکار و توانایی خلق ارزش سازمان اطلاعاتی مفید ارائه می‌دهد، باعث افزایش شفافیت اطلاعاتی خواهد شد.

یک ویژگی مهم و اصلی گزارشگری یکپارچه، این است که سازمانها را برای حرکت به شیوه‌ای یکپارچه در خصوص ابعاد مختلف پایداری قادر می‌سازد، به نحوی که سازمان می‌تواند کلیه مولفه‌های خلق ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت را در عملیات خود جاری سازد. همان‌طور که در اهداف این نوع گزارشگری تصریح شده است، گزارش یکپارچه به فراهم‌کنندگان سرمایه مالی توضیح می‌دهد که سازمان چگونه ارزش را در طول زمان ایجاد، حفظ یا کاهش می‌دهد؛ بنابراین حاوی اطلاعات مرتبط، اعم از مالی و غیرمالی است. لازم به ذکر است که طبق دستورعمل راهبری شرکتی

است. در ایران نیز گرچه لازم است زیرساختهای بیشتری برای تهیه گزارش پایداری فراهم شود ولی هم‌اکنون نیز شرکتها در قالبهای مختلف مثل گزارش فعالیت هیئت‌مدیره، گزارش مسئولیت اجتماعی و گزارشهای حاکمیت شرکتی، داده‌های این نوع گزارشگری را تا حدی منتشر می‌کنند. در پایگاه ابتکار گزارشگری جهانی گزارشهای دو شرکت ایرانی منتشر شده است. اگر در آینده نزدیک تحریمها رفع گردد، این نوع گزارشگری اهمیت بیشتری خواهد داشت. هم‌اکنون پایگاه‌هایی چون تامسون رویترز (Thomson Reuters)، رتبه پایداری (ESG) شرکتها را نمایش می‌دهند که این امر حاکی از اهمیت‌دار بودن این نوع گزارشگری است. در حال حاضر سازمان بورس و اوراق بهادار گزارشگری پایداری را در دستورعمل حاکمیت شرکتی توصیه کرده است.

سپار

حرفه حسابداری در جهان در خط مقدم جنبش گزارشگری پایداری قرار گرفته است. حرفه حسابداری ایران چه نقشی در توسعه گزارشگری پایداری در ایران دارد یا خواهد داشت؟

دکتر رحمانی

به نظر می‌رسد افراد فعال در حسابداری ایران هنوز لزوم تهیه و اطمینان‌بخشی این نوع گزارشگری را جدی نگرفته‌اند. حتی افرادی هم وجود دارند که ورود به حوزه‌های پایداری را در حیطه حسابداری نمی‌دانند. از این‌رو حرفه حسابداری به خصوص انجمنهای حرفه‌ای، سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی ایران و سایر تشکلهای حرفه‌ای و دانشگاهی بایستی ابتدا آشنایی افراد حرفه با این حوزه را مورد عنایت قرار دهند. ورود به بحث گزارشگری پایداری و اطمینان‌بخشی به اطلاعات پایداری حتی یک نوع محصول و خدمت جدید برای حسابداری و حسابرسی است و باید از این فرصت استفاده شود. لازم است افراد حرفه درک کنند که اگر نخواهند به این حوزه گام بردارند و یا در این کار تاخیر کنند، ممکن است یک بازار مهم را از دست بدهند. در حال حاضر در خصوص اطمینان‌بخشی و تهیه گزارشهای پایداری در جهان حتی نمونه‌هایی در برخی کشورهای خارجی وجود دارد که شرکت‌های مشاوره مدیریت این امور را انجام می‌دهند. حتی

سرمایه‌گذاران بتوانند عملکرد پایداری شرکتها را با یکدیگر مورد مقایسه قرار دهند. همین موضوع لزوم ایجاد چارچوب و استاندارد را برای تهیه این نوع گزارشگری روشن می‌سازد. چارچوبهای موجود در سطح جهان رویکردهای مختلفی را دارند. گرچه در حال حاضر شرکتها در سطح جهان از استانداردهای پایداری مانند استاندارد ابتکار گزارشگری جهانی و هیئت استانداردهای حسابداری پایداری استفاده می‌نمایند و لیکن این نوع استانداردها نیز به علتهای مختلف مانند عدم توجه به نیازهای خاص هر صنعت و نیاز تمام ذینفعان مورد نقد واقع شده است. از این رو نیاز به تهیه چارچوبها و رهنمودها و استانداردهایی برای تهیه گزارش پایداری که بتوانند هم نیاز صنایع و هم نیاز کلیه ذینفعان را پوشش دهند بیش از پیش احساس می‌شود. در همین زمینه در دانشگاه الزهرا (س) رساله‌هایی به‌طور نمونه در صنعت بیمه، بورس و دانشگاه در حال انجام است و برخی نیز به سرانجام رسیده است. در این رساله‌ها چارچوب افشای ابعاد مختلف پایداری تدوین شده است. این پروژه‌ها به علت اینکه به‌نوعی رهنمود افشای مسایل پایداری است مورد استقبال خبرگان این صنایع واقع شد. لازم به ذکر است در ایران به‌جز شرکتهای محدودی مثل بانک آینده و بانک پاسارگاد، اقدام جدی در حوزه تهیه گزارش پایداری صورت نگرفته است. در دانشگاه الزهرا (س) نیز مرکز پیشرفت و پایداری اسلامی تشکیل شده و نمونه گزارش پایداری دانشگاه در تطابق با اهداف اقتصاد مقاومتی منتشر شده و دانش فنی مناسبی برای کمک به شرکتها و نیز مراجع حرفه‌ای ایجاد شده است.

دانشگاه الزهرا (س) به‌عنوان یک وظیفه اجتماعی تلاش کرده است در این حوزه در مرز دانش و عمل حرکت کند و منابع انسانی و مالی لازم را تخصیص داده است. کمیته پژوهش و ترویج شورای مدیریت سبز دانشگاه از پروژه‌های پژوهشی دانشجویان در این حوزه حمایت مالی و معنوی می‌کند تا بتواند بدنه دانش پایداری را تقویت نماید.

سازمان

دیدگاه شما رهنمود جامع و کاملی برای مراجع حسابداری و دیگر مراجع مرتبط با موضوع پایداری فراهم می‌سازد. کوشش می‌کنیم در آینده به کمک شما به بسط این

مطالب پرداز

هیئت‌مدیره سازمان بورس اوراق بهادار ایران، شرکتها می‌توانند با رویکرد توسعه پایدار و ایجاد سازوکاری برای سنجش و ارزیابی توان ایجاد ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت، اطلاعات لازم در زمینه مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی در پایگاه اینترنتی خود ارائه نمایند. ارائه این اطلاعات در ایران به‌صورت اختیاری است. قابل ذکر است در خصوص چارچوب و محتوای گزارش برای صنایع مختلف ضرورت دارد پژوهشهایی انجام و اجزا و عناصر یک گزارش مطلوب تعیین شود.

سازمان

شرکتهای پایدار چه ویژگیهایی دارند؟

دکتر رحمانی

شرکت پایدار قادر خواهد بود کلیه ابعاد مختلف پایداری را در بخشها و عملیات مختلف کسب‌وکار خود به‌نحوی بگنجانند. به‌طور نمونه یک حوزه اصلی عملیات در کسب‌وکار صنعت بیمه، مدیریت ریسک است. مهم است که شرکت بتواند انواع مختلف ریسکهای پایداری را شناسایی نماید و در قیمت‌گذاری محصولات بیمه‌ای خود لحاظ کند. به‌عبارتی شرکت پایدار سعی دارد، تاکید بر پایداری را حتی در عملیات خرید و زنجیره تامین، فروش و بازاریابی و ارتباط با مشتریان و سرمایه‌گذاران در دستورکار قرار دهد. شرکت پایدار علاوه بر توجه به سودآوری و حداکثرسازی ارزش برای سازمان به مسایل زیست‌محیطی و اجتماعی نیز توجه نموده و آنها را در تصمیمات کسب‌وکار خود لحاظ می‌کند و به‌نحوی عمل می‌کند که سودآوری کوتاه‌مدت منجر به بدهیها و تعهدات جبران‌ناپذیر برای نسلهای آتی نباشد. به‌عبارتی، شرکت پایدار در جهت تامین منافع کلیه ذینفعان خود گام برمی‌دارد.

سازمان

چه ضرورتی برای استانداردسازی گزارشگری پایداری وجود دارد؟ برای پاسخگویی به تقاضاهای اجتماعی و بازار سرمایه چگونه ارزیابی می‌کنید؟

دکتر رحمانی

شرکتها برای تهیه گزارش پایداری به علت تنوع، گسترده بودن و غیر کمی و غیر مالی بودن بسیاری از سنجه‌های پایداری و نیز نیازهای گسترده ذینفعان مختلف با دشواری روبه‌رو هستند. از سویی لازم است که ذینفعان این نوع گزارشها و

گزارشگری پایداری؛ توسعه تدریجی

گفتگو با:

دکتر مهدی مرادزاده فرد

عضو هیئت علمی دانشگاه

آزاد اسلامی واحد کرج

سپاس

به شما خوشامد می‌گوئیم و از این که مجله حسابرس و خوانندگان آن را تنها نمی‌گذارید سپاسگزاریم. گفتگوی ما پیرامون گزارشگری

پایداری و موضوعهای مرتبط با آن است. ابتدا توضیحی برای معرفی گزارشگری پایداری ارائه کنید؟

دکتر مرادزاده فرد

گزارشگری پایداری منعکس‌کننده دستاوردهای محیطی، اجتماعی و اقتصادی یک شرکت می‌باشد و نشان می‌دهد که واحد تجاری با در نظر گرفتن این موضوعات چگونه طرحهای توسعه خود را در آینده به مرحله اجرا درمی‌آورد. گزارشگری پایداری شرکتها به سهامداران و سایر ذینفعان این امکان را می‌دهد که با مخاطرات غیرمالی و فرصتهای مرتبط با فعالیت بخشهای مختلف سازمان آشنا شوند.

مالی، عملکرد مالی و جریانهای نقدی واحدهای گزارشگر است و اطلاعات مربوط به گزارشگری پایداری را می‌توان به‌طور زیر علاوه بر صورتهای مالی در اختیار استفاده‌کنندگان قرار داد:

- در یادداشتهای پیوست صورتهای مالی،
- از طریق گزارش هیئت‌مدیره به مجمع صاحبان سهام،
- در صورتهای مالی مکمل.

سازمان

گزارشگری پایداری به چه عواملی توجه دارد و آیا می‌تواند موجب ارتقای اعتبار شرکت شود؟

دکتر مرادزاده‌فرد

از جمله عوامل بیرونی گزارشگری پایداری می‌توان به عوامل بازار اشاره نمود که عبارت از موارد زیر بوده و مشاهده می‌شود که بهبود شهرت و اعتبار سازمانها نیز در آن لحاظ گردیده است:

- تولید و ارائه محصولات متفاوت با توجه به منابع موجود و نیاز مشتریان،
- توجه به ارزشهای مورد توجه مشتریان (به‌طور مثال، حقوق

سازمان

تیتروار اشاره کنید که گزارشگری پایداری چه مزایایی دارد.

دکتر مرادزاده‌فرد

- تلاش جهت برآورده کردن الزامات قانونی و کاهش هزینه‌های نهایی در اثر پذیرش قوانین آتی،
- دستیابی به شهرت بیشتر و افزودن به توان رقابت‌پذیری سازمان،
- اعلام و عمل به اصول اخلاقی حاکم بر فعالیتهای سازمان،
- داشتن توان عکس‌العمل در قبال تغییرات فناوری و استفاده از نقش آن در توسعه پایدار، و
- کاستن از فشار حامیان محیط‌زیست.

سازمان

در گزارشگری پایداری چه اطلاعاتی برای استفاده‌کنندگان تهیه و منتشر می‌شود؟

دکتر مرادزاده‌فرد

موسسه حسابرسی کپی‌ام‌جی (KPMG)، گزارشهای پایداری را به‌عنوان گزارشهایی شامل اطلاعات کمی و کیفی عملکرد مالی، اقتصادی، اجتماعی، اخلاقی و زیست‌محیطی تعریف می‌کند. طبق بررسیهای انجام‌شده این موسسه گزارشهای پایداری شرکتها در واحدهای تحت رسیدگی آن به‌شرح موارد زیر بوده است که می‌توان این موارد را الگوی خوبی برای بیان اطلاعات مورد نیاز استفاده‌کنندگان دانسته و به تهیه و ارائه آن اقدام نمود:

- ملاحظات محیط زیستی،
- پایداری تولید و عملیات،
- موضوعات اجتماعی،
- موضوعات سلامت و امنیت، و
- حاکمیت شرکتی.

سازمان

اطلاعات پایداری چگونه و در چه قالب یا قالبهایی منتشر می‌شود؟ آیا این اطلاعات در صورتهای مالی هم منعکس می‌شود؟

دکتر مرادزاده‌فرد

صورتهای مالی بیان‌کننده اطلاعات کمی در مورد وضعیت

ویژگیهای سازمانهای پایدار:

• دسترسی آسان به اطلاعات سازمانها

• گزارشگری شفاف

• فرهنگ مصرف درست

• اهتمام برای کاهش مصرف مواد اولیه و

• پذیرش و عمل به قوانین و مقررات

انسانی)،

- ایجاد توان دسترسی به بازارهای جدید جهت رقابت،
- انعکاس سرمایه‌گذاران اجتماعی سازمانها، و
- بهبود شهرت و اعتبار سازمان.

سازمان

پایداری و گزارشگری آن در ایران تا چه اندازه مورد توجه بوده است؟

دکتر مرادزاده فرد

در کشور ایران متأسفانه اقدام و عمل موثر و شایانی را به میحث گزارشگری پایداری مشاهده نمی‌کنیم. سیاستهای اقتصادی و اجتماعی اعمال شده در دهه‌های اخیر گویای روندی کاملاً معکوس در مسیر پایداری را در کشور نشان می‌دهد. بحران آب که اثرات مخرب سیاستهای گذشته و اخیر در کشور است یکی از بهترین مصادیق این ادعا می‌باشد.

به نظر اینجانب عمده‌ترین دلایل بی‌توجهی به توسعه پایدار و گزارشگری پایداری را می‌توان ناشی از موارد زیر دانست:

- وضعیت اقتصادی کشور که مجالی به سازمانها برای توجه به توسعه پایدار و در نتیجه گزارشگری پایداری نمی‌دهد.
- عدم آموزش مفاهیم گزارشگری پایداری به اهالی حرفه حسابداری در دانشگاه‌ها و مراکز حرفه‌ای آموزشی.
- عدم شناخت استفاده‌کنندگان گزارشها و صورتهای مالی از مفاهیم و مزایای گزارشگری پایداری.
- عدم وجود قوانین لازم و کافی بابت گزارشگری پایداری در سطح کشور.

سازمان

استانداردهای گزارشگری مالی چه ارتباطی با گزارشگری پایداری دارند؟

دکتر مرادزاده فرد

بنیاد استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی کوششهایی را آغاز نموده که می‌تواند به تدوین استانداردهای پذیرفته‌شده جهانی منجر گردد که رویکرد اصلی آن توجه به وضعیت آب‌وهوا است که به معضل اصلی ساکنان کره زمین تبدیل شده و پایداری کل سیاره را به مخاطره انداخته است. بر این اساس گزارش ریسک و مخاطرات ناشی عوامل اثرگذار بر وضعیت آب‌وهوایی از موضوعاتی است که ممکن است در

الزامات گزارشگری پایداری

در سطح سازمانهای بزرگ

آغاز می‌گردد و

به تدریج در سطح

کل واحدهای گزارشگر

تسری می‌یابد

آینده نزدیک در استانداردهای گزارشگری مالی مطرح و گنجانده شود.

سازمان

گزارشگری پایداری با گزارشگری مالی چه تفاوتی دارد؟

دکتر مرادزاده فرد

گزارشگری مالی طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی توجه اساسی به شناخت، اندازه‌گیری، ارائه و افشا در رابطه با داراییها و ادعای بر آنها (وضعیت مالی) تغییرات در خالص داراییها (عملکرد مالی) و جریانهای نقدی حاصل از فعالیتهای واحدهای گزارشگر دارد در حالی که به نظر می‌رسد گزارشگری پایداری بیشتر بر بیان اطلاعاتی توجه دارد که جنبه غیر مالی و کیفی داشته و ارائه آنها در یادداشتهای پیوست صورتهای مالی یا طرق دیگری که فوقاً به آنها اشاره شد امکانپذیر است.

سازمان

آیا به‌کارگیری استانداردهای گزارشگری پایداری هم مثل استانداردهای حسابداری در شرکتها الزام‌آور

خواهد بود؟

دکتر مرادزاده فرد

به نظر اینجانب الزام برای به کارگیری استانداردهای گزارشگری پایداری می‌تواند به عوامل زیر بستگی داشته باشد:

- میزان تاثیرگذاری فعالیت سازمانها بر پایداری، و
- میزان بزرگی سازمانها جهت امکان تامین هزینه‌های گزارشگری پایداری.

بر اساس عوامل مذکور پیش‌بینی می‌کنم الزامات گزارشگری پایداری در سطح سازمانهای بزرگ و طبعاً دارای آثار بیشتر بر فاکتورها و عوامل پایداری در سطح محیط‌های اقتصادی و مثلاً شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار آغاز گردد و البته به تدریج در سطح کل واحدهای گزارشگر تسری یافته و به آن عمل شود.

سازمان

در گزارشگری پایداری به چه عواملی توجه می‌شود؟ به عبارت دیگر، شرکتها برای جهتگیری به سمت پایداری باید چه عواملی را در نظر بگیرند؟

دکتر مرادزاده فرد

برای پاسخ به این سوال باید به عوامل داخلی گزارشگری پایداری به شرح زیر در شرکتها توجه شود:

الف- عوامل مدیریتی که شامل توجه به موارد زیر است:

- ارزیابی همه ساختارهای داخلی سازمان و رویه‌های مدیریت،
- توسعه و پیاده‌سازی مکانیزمهای انگیزشی جهت توسعه خلاقیت‌های پایداری و افزایش عملکرد پایداری،
- شناسایی پیش از موقع فرصت‌های بالقوه تجاری،
- مدیریت بهتر ریسکها و تمایل به سطوح ریسک پایین‌تر، و
- بهبود سلامتی کارگران و کیفیت شرایط کاری و جبران خسارت.

ب- عوامل عملیاتی سازمانها شامل موارد زیر:

- شناسایی مشکلات زیست‌محیطی،
- حداقل کردن آثار زیست‌محیطی،
- کاهش مواد اولیه مصرفی،
- دستیابی به اثربخشی انرژی، و
- اخذ گواهینامه‌های عملیاتی.

پ- توجه به عوامل اقتصادی شامل:

- کاهش هزینه‌ها،
- فرصت‌های جدید بازار، و
- نوآوریهای تکنولوژیکی.

سازمان

به کارگیری استانداردهای پایداری چه تاثیری در ارزش بنگاه دارد؟

دکتر مرادزاده فرد

می‌دانیم که ارزش بنگاهها الزاماً از جمع ارزش منصفانه داراییهای آن و کسر بدهیهایش از جمع مذکور حاصل نمی‌شود. عوامل متعدد دیگری در ارزش بنگاهها تاثیرگذار است که دنیای کنونی حسابداری بدون متمایز نمودن آن عناصر از یکدیگر، به جمع کلیه آنها که موجب تفاوت ارزش کل یک بنگاه با جمع خالص داراییهای آن به ارزش منصفانه است، سرفقلى اطلاق می‌کند. همانطور که در سوالات فوق بیان و اشاره شد، گزارشگری پایداری موجب بهبود درجه اعتباری و نیز باعث نگرش مثبت جامعه به سازمانهایی خواهد بود که به امر گزارشگری پایداری اقدام کنند که این امر قطعاً در ارزش کل واحد تجاری و طبعاً در مبلغ سرفقلى آن تاثیر مثبت خواهد داشت.

سازمان

سازمانهای پایداری چه ویژگیهایی دارند؟

دکتر مرادزاده فرد

موارد زیر را می‌توان از جمله ویژگیهای سازمانهای پایداری دانست که از منظر ذینفعان آن سازمانها قابل تبیین است:

- دسترسی آسان به اطلاعات سازمانها،
- گزارشگری شفاف (برای سرمایه‌گذاران و نهادهای قانونی)،
- بهره‌مندی از فرهنگ مصرف درست منابع محدود،
- اهتمام برای کاهش مصرف مواد اولیه، و
- پذیرش و عمل به قوانین و مقررات کاری کشوری و بین‌المللی.

سازمان

برای این گفتگو از شما تشکر می‌کنیم.

گزارشگری پایدار؛ ذینفعان گسترده

گفتگو با:

دکتر فاطمه صراف

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران جنوب

سازش

این شماره نشریه حسابرس به موضوع گزارشگری پایداری اختصاص یافته است که یکی از زمینه‌های مطالعاتی و پژوهشی شماست. در این گفتگو با راهنمایی شما سعی خواهیم کرد خوانندگان را با جنبه‌های مختلف گزارشگری پایداری آشنا سازیم و برای پرسشهای احتمالی آنها پاسخ بیاوریم. گزارشگری پایداری به چه معنی است؟

دکتر صراف

توجه به موضوعات آثار محیطی و اجتماعی فعالیت‌های سازمانی در سطح بین‌المللی در حال رشد است. یک راه مهم که از طریق آن سازمانها تلاش می‌کنند تا این تقاضا را تامین نمایند، گزارشگری پایداری شرکتها است. اصطلاح پایداری شرکتها از مفهوم وسیعتری تحت عنوان توسعه پایدار شکل گرفته است. کمیته جهانی محیط زیست و توسعه^۱ توسعه پایدار را این گونه تعریف کرده است: «توسعه‌ای که نیازهای

نگرفته است. به دلیل اهمیت بخش عمومی در افکار جامعه و به منظور پیشگیری از بازتاب اجتماعی، گزارشگری پایداری با چالش روبه‌رو بوده و صرفاً اطلاعاتی گزارش می‌شود که جنبه مثبتی از آن را نشان دهد و گاهی هزینه تهیه گزارش و احتمالاً رفع انحراف آن از استانداردهای تدوین شده مانع از گزارشگری پایداری می‌شود.

سازمان

مزایای گزارشگری پایداری؟

دکتر صراف

در سالهای اخیر گزارشگری پایداری باعث توجه شرکتها به برآوردن انتظارات ذینفعان شده و اهداف اجتماعی و زیست‌محیطی را برآورده و بهینه کرده است. توجه به توانایی نسلهای آینده برای برآوردن نیازهای خاص آنها مدنظر قرار گرفته است. توجه به آحاد جامعه به جای ذینفعان خاص، از تعهدات گزارشگری پایداری است.

در گزارشگری پایداری شاخصهای غیرمالی زیست‌محیطی و اجتماعی به اندازه شاخصهای مالی و اقتصادی مهم هستند. ارتقای ارزش نام تجاری شرکت، وضوح تاثیرگذاری و تاثیرپذیری سازمانها بر اساس انتظارات توسعه پایدار، افزایش توانایی ذینفعان برای درک ارزش حقیقی سازمان از داراییهای ملموس و غیرملموس آن، تاکید و توجه به شاخصهای غیرمالی و ارتباط آن با شاخصهای مالی و اعمال مدیریت بلندمدت را

فعالی را برآورده سازد بدون آنکه توانایی و حق نسل آتی را در تامین نیازهایش از محیط زیست و منابع طبیعی به مخاطره اندازد.» از طرفی هیئت تجارت جهانی توسعه پایدار^۲ این‌گونه توضیح می‌دهد: «توسعه پایدار، یک فعالیت همزمان برای رونق اقتصادی، کیفیت زیست‌محیطی و عدالت اجتماعی می‌باشد. به عبارتی وظیفه سازمان صرفاً کسب سود و افزایش ثروت سهامداران نیست بلکه تامین منافع کلیه ذینفعان است.»

گزارشگری پایداری به گزارش ارزشها بر اساس مدل حاکمیتی ذینفعان می‌پردازد و ارتباط بین استراتژی و تعهدات سازمان نسبت به اقتصاد جهانی پایدار را نشان می‌دهد. این گزارشگری بر پایه پاسخ‌خواهی، پاسخ‌گویی و حصول نتایج پایدار استوار است. البته ذکر این نکته لازم است که راهنماهای گزارشگری پایداری موجود در اکثر موارد هنوز داوطلبانه است. گزارشگری پایداری به عبارتی سمبلیک‌گذار از ترازنامه به ارزش نامه می‌باشد.

سازمان

آیا گزارشگری پایداری در بخش عمومی نیز امکان پذیر است؟ بخش عمومی برای گزارشگری پایداری با چه چالشهایی روبه‌رو است؟

دکتر صراف

گزارشگری پایداری در بخش عمومی ابتدا در حوزه زیست‌محیطی بوده است. در حال حاضر واحدهای نسبتاً کمی در بخش عمومی پیرو گزارش پایداری می‌باشند که شاید علت این باشد که انتظار می‌رود واحدهای مختلف بخش عمومی نه تنها آسیب‌رسان نبوده، بلکه در حمایت از محیط زیست فعالیت نمایند. سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۵ اهداف توسعه پایدار را اعلام نمود و پس از آن چالشهای متعددی در نهادهای بخش عمومی ایجاد شد. بر اساس این اعلام، سازمانها موظف به در نظر گرفتن نگرانیهای روزافزون در خصوص تاثیرات اجتماعی و زیست‌محیطی گردیدند. لازم به ذکر است که در بخش عمومی ارتباط دادن مسایل مهمی از قبیل تاثیرات اجتماعی و زیست‌محیطی با ارزشهای پولی دشوار و بعضاً بسیار پیچیده است. البته، تحقیقات زیادی در زمینه حسابداری محیط‌زیست در بخش عمومی صورت

گزارشگری پایداری

در شرکتها

به تنهایی قابلیت اجرا نداشته

بلکه احتیاج به

عزم ملی دارد

می‌توان از مزایای گزارشگری پایداری دانست. گزارشگری پایداری شرکتها می‌تواند مزایایی از قبیل افزایش اعتماد اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی انسانها، حفظ محیط‌زیست برای نسلهای آینده را داشته باشد.

سازمان

اهمیت گزارشگری پایداری در جهان تا آنجا پیش رفته است که به تشکیل هیئت استانداردهای پایداری منجر شده است. نگاه حرفه حسابداری در ایران نسبت به این موضوع چگونه است؟

دکتر صراف

با توجه به گسترش فعالیتهای تجاری در جهان و اهمیت پایداری در حوزه‌های سازمانی، دانشگاهی و حرفه‌ای، مقوله پایداری جزو نخستین اهداف کشورها و در نتیجه شرکتها قرار گرفته است. اما در کشور ایران نیاز به توجه بیشتری نسبت به این موضوع وجود دارد. به عبارتی، در حال حاضر احتیاج به بررسی شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر داریم. از مهمترین شرایط علی می‌توان به الزامات محیطی و مشوقها و فشارهای آن اشاره کرد. وضعیت فرهنگی و اجتماعی و سیاسی کشور و روابط بین‌الملل از دیگر علل آن هستند. مشخص کردن نهاد مسئول پایداری، تدوین اصول و استانداردهای آن، آموزش مقوله پایداری و استفاده از فناوریهای لازم از راهبردهایی است که باید مشخص گردند. الزام‌آور کردن گزارشگری پایداری در شرکتها پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران، تهیه و تدوین سرفصلهای آموزشی مربوط به گزارشگری پایداری در تحصیلات تکمیلی آموزش عالی رشته حسابداری از کارهایی است که باید انجام شود.

سازمان

با توجه به تاکید گزارشگری پایداری بر اطلاعات مالی و غیرمالی، مقایسه پذیر بودن اطلاعات مالی چگونه انجام می‌شود؟

دکتر صراف

قابلیت مقایسه یکی از ویژگیهای کیفی اطلاعات در مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی است که استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی را قادر می‌سازد شباهتها و تفاوتها را در بین دو مجموعه از اطلاعات را شناسایی و درک کنند و در

تهیه و تدوین

سرفصلهای آموزشی

مربوط به گزارشگری پایداری

در تحصیلات تکمیلی رشته حسابداری

از کارهایی است که باید انجام شود

تصمیم‌گیری خود مدنظر قرار دهند. گزارشهای مالی همواره باید برای کمک به کاربران در تصمیم‌گیری، اطلاعات قابل اعتمادی را ارائه نمایند.

گزارشگری پایداری علاوه بر اطلاعات مالی به اطلاعات غیرمالی زیست‌محیطی و اجتماعی نگاه ویژه‌ای داشته است. مقایسه‌پذیری اطلاعات مالی از جمله عملیات رایج حسابداری است ولی مقایسه اطلاعات غیرمالی با توجه به اهداف توسعه پایدار و نگاه به آینده و ارزش ویژه منابع زیست‌محیطی و اجتماعی بسیار مهم و در کوتاه‌مدت امری پیچیده و درازمدت در صورت فراهم‌شدن بستر لازم قابل انجام است. لذا، با احتمال عدم یکنواختی در اطلاعات ارایه شده در سالهای مختلف بایستی مقایسه اطلاعات غیرمالی گزارشگری پایداری در بازه زمانی بزرگتری صورت گیرد.

سازمان

شرکتها برای گزارشگری پایداری نیاز به انجام چه تغییراتی برای تهیه و گزارش اطلاعات پایداری دارند؟

دکتر صراف

گزارشگری پایداری در شرکتها به تنهایی قابلیت اجرا نداشته بلکه احتیاج به عزم ملی دارد و باید نهادها دولتی و غیردولتی با مشارکت داوطلبانه در این امر مداخله نموده و مشارکت داوطلبانه پیش‌درآمد الزامات بعدی گردد. اهمیت‌دادن به اعطای مشوقهای درون‌سازمانی و برون‌سازمانی نیز از

محیط کسب و کار پایدار و موثر بر اساس استانداردها، موجبات رشد و توسعه پایدار و افزایش تاثیر استانداردهای مطلوب یا بهینه کردن آنها را فراهم می‌آورند.

سازمان

در گزارشگری پایداری چه اطلاعاتی باید برای استفاده‌کنندگان تهیه و گزارش می‌شود؟

دکتر صراف

توجه به موضوع اثر محیطی و اجتماعی فعالیت‌های سازمانی در سطح جهان در حال رشد است. مجموعه متنوعی از ذینفعان منافع اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی را دنبال می‌کنند که تعیین‌کننده موفقیت سازمان هستند. یک راه مهم که از طریق آن سازمانها تلاش می‌کنند تا این تقاضا را تامین نمایند، گزارشگری پایداری شرکتها است. اطلاعات مورد نیاز استفاده‌کنندگان آنهایی است که عواقب تصمیمات اقتصادی بر محیط‌زیست، توسعه اقتصادی و موقعیت‌های اجتماعی که مردم در آن به زندگی و کسب‌وکار مشغولند را نشان می‌دهد. اطلاعات مربوط به مصرف منابع که نشان دهد این منابع سریعتر از تجدید آنها به اتمام نخواهند رسید از مهمترین اطلاعات گزارشگری پایداری است.

سازمان

استانداردهای گزارشگری پایداری چه ارتباطی با استانداردهای گزارشگری مالی دارد؟

دکتر صراف

مبحث نوینی در سطح جهانی به‌عنوان گزارشگری مالی یکپارچه مطرح شده است که هدف اصلی آن ارائه گزارشی است که در برگیرنده اطلاعات مالی و غیرمالی مربوط به فعالیت‌های تجاری ابعاد پایداری شرکت می‌باشد.

بنابراین، گزارشگری یکپارچه هم اطلاعات مالی و غیرمالی را شامل می‌شود و همچنین ارتباط بین معیارهای مالی و غیرمالی عملکرد را نشان می‌دهد. گزارش یکپارچه به‌عنوان یک گزارش جامع برای شرکت بیان می‌شود و اشاره می‌کند که گزارش یکپارچه شامل گزارشگری پایداری و گزارش مسئولیت اجتماعی شرکتها است و از طریق بهبود در فرایند تعامل با ذینفعان، منجر به تغییر در رفتار شرکتها و همچنین افزایش اعتبار شرکت و یک ابزاری برجسته برای حاکمیت شرکتی

ضروریات است.

برای ایجاد ارزشی پایدار و موفقیت بلندمدت، گزارشگری پایداری به‌جای ذینفعان خاص، ذینفعان گسترده (کارکنان، مشتریان، تامین‌کنندگان، جامعه و محیط‌زیست و...) را در نظر گرفته و تعاملات لازم با آنها را خواهد داشت و صداهای آنها را در تصمیمگیری موثر می‌داند. درک کامل پیامدهای تهدیدات زیست‌محیطی، تغییرات آب و هوا، تخریب اکوسیستم و اهمیت واقعی بی‌عدالتی اجتماعی و نقش ارزیابی چرخه حیات محصولات نیز از جمله ملاحظات این نوع گزارشگری است. آموزش مقوله پایداری و نیز شناسایی ریسک و ارزش‌گذاری آن در گزارشگری و الزام به رفع انحراف در راستای منافع بلندمدت سازمان و ذینفعان است.

سازمان

ویژگیهای شرکتهای پایدار چیست؟

دکتر صراف

شرکت پایدار، همه فعالیتها و استراتژیهای را دربر می‌گیرد که نیازهای ذینفعان گسترده (کارکنان، مشتریان، اعتباردهندگان، جامعه و محیط زیست) را برآورده و در عین حال منابع انسانی و طبیعی مورد نیاز آینده‌گان را نیز حفظ می‌کند. اگر چه رویکردهای توسعه پایدار هنوز کاملاً الزام‌آور نشده است ولی دولت‌ها با استفاده از ابزار قانونی در بلندمدت می‌توانند اقدام موثری در جهت پیشبرد اهداف پایداری انجام دهند.

یک شرکت پایدار با درک محدودیت منابع، در راستای توسعه پایدار با در اختیار گرفتن مکانیزمهای نوین و فناوریهای جدید، مصرف منابع را کاهش می‌دهد. البته، کاهش مصرف به معنای محدود ساختن عملیات و فعالیت تولید و کسب‌وکار نبوده بلکه ناشی از کارآمدی فرایند آن است.

جلب رضایت مشتریان با افزایش اعتبار و آگاهی اجتماعی و اجرای طرحهای نوآورانه در تولید و بازاریابی از دیگر ویژگیهای شرکتهای پایدار است. در شرکتهای پایدار نه تنها مدیران ارشد بلکه کارکنان آنها نیز با تعهدی آشکار نسبت به پایداری روبه‌رو و باعث بهبود و توسعه کسب‌وکار شرکت می‌شوند. به این ترتیب، با نگاهی آینده‌نگر، چشم‌اندازی روشن برای کارکنان و سایر ذینفعان ترسیم خواهد شد. شرکتهای پایدار با

جنبه‌های مثبت بدون در نظر گرفتن جنبه‌های منفی آن وجود دارد. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در نوامبر ۲۰۱۷ **بیانیه حرفه‌ای ۱ (PS 1)** را صادر و با طرح گزارش تفسیری مدیریت به‌عنوان رهنمودی برای شرکتها در این حوزه، با گزارشگری پایداری همبستگی بیشتری ایجاد کرد. بنابراین، توسعه مستمر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باید همچنان مورد حمایت قرار گرفته و نیز اثر مالی هرگونه استاندارد جهانی در زمینه گزارشگری پایداری در نظر گرفته شود. هر دو مجموعه باید به‌طور موازی با سطح بالایی از همبستگی توسعه یابند تا سرمایه‌گذاران بتوانند از ارقام و اطلاعات قابل مقایسه با قابلیت حسابرسی بهره‌جویند.

سازمان

ضرورت و نقش استانداردهای گزارشگری پایداری را برای پاسخگویی به تقاضاهای اجتماعی و بازار سرمایه چگونه ارزیابی می‌کنید؟

دکتر صراف

استانداردهای گزارشگری پایداری در آستانه ورود جهان به بزرگترین انقلاب صنعتی یعنی دوره چهارم منتشر می‌گردد. تغییرات این دوره در ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، مدل‌های کسب‌وکار نوظهور، پول‌های دیجیتال، هوش مصنوعی و حوزه‌های بیوتکنولوژیک و ژنتیک بسیار وسیع و پیچیده است. اکنون با برنامه‌ریزی جدی برای ورود به این دوره باید آماده شد. سودمندی بشر بیش از کمیت به سواد تکنولوژیک آن وابسته است. بر پایه تفکر پایداری تعریف جدیدی از توزیع ثروت شکل خواهد گرفت و چهره‌های جدیدی در گروه ذینفعان مشاهده خواهد شد. شرکتها باید در ارائه گزارشگری پایداری به‌منظور توسعه پایدار، میزان تاثیرگذاری و تاثیرپذیری ذینفعان را در رابطه با فعالیت خود در نظر بگیرند.

سازمان

از مشارکت شما در این گفتگو سپاسگزاریم.

شرکتها باید

در ارائه گزارشگری پایداری

میزان تاثیرگذاری و تاثیرپذیری

ذینفعان را

در رابطه با فعالیت خود

در نظر بگیرند

تلقی می‌گردد.

مجموعه استانداردهای گزارشگری پایداری شامل موارد زیر می‌شود:

- ۱- مفاهیم بنیادی.
- ۲- موضوعات اقتصادی
- ۳- موضوعات زیست‌محیطی
- ۴- موضوعات اجتماعی

سازمان

تفاوت گزارشگری پایداری با گزارشگری مالی طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی چیست؟

دکتر صراف

امروز گزارشگری پایداری در موقعیتی به‌سر می‌برد که گزارشگری مالی پیش از تشکیل بنیاد **استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)** و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) از سال ۱۹۷۳ به بعد به‌سر می‌برد. تعداد زیادی از چارچوبهای گزارشگری پایداری در مراحل مختلف از توسعه یا تکامل وجود دارد که هنوز هیچ استاندارد جهانی پذیرفته‌شده‌ای برای آن وجود ندارد، چیزی که به‌شدت مورد نیاز است. با توجه به ماهیت داوطلبانه گزارشگری پایداری، ریسک گزارش

رویکرد قطعات سازنده؛ استانداردهای جهانی چگونه محلی می‌شود؟

تدوین‌کننده استاندارد جهانی، در نظر دارد استانداردهای پایداری زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۲ را برای استفاده همه حوزه‌های گزارشگری تهیه کند. این استانداردها قرار است خط‌مبنایی از اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری تشکیل بدهند (موضوعها و معیارهای افشا) که به آثار پایداری مربوط به ارزش کوتاه‌مدت، میان‌مدت و درازمدت بنگاه می‌پردازند.

قطعه ۱ استانداردهای جهانی در ماهیت داوطلبانه هستند؛ هر حوزه گزارشگری به یک سازوکار محلی برای استقرار این استانداردها نیاز دارد، به‌گونه‌ای که آنها را برای گزارشگری درباره موضوعهای مربوط به پایداری، اجراپذیر (یا موثر مثل رهنمود) کند. این سازوکار ممکن است همین الان هم برای استقرار استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، موجود باشد (صفحه بعد را ببینید).

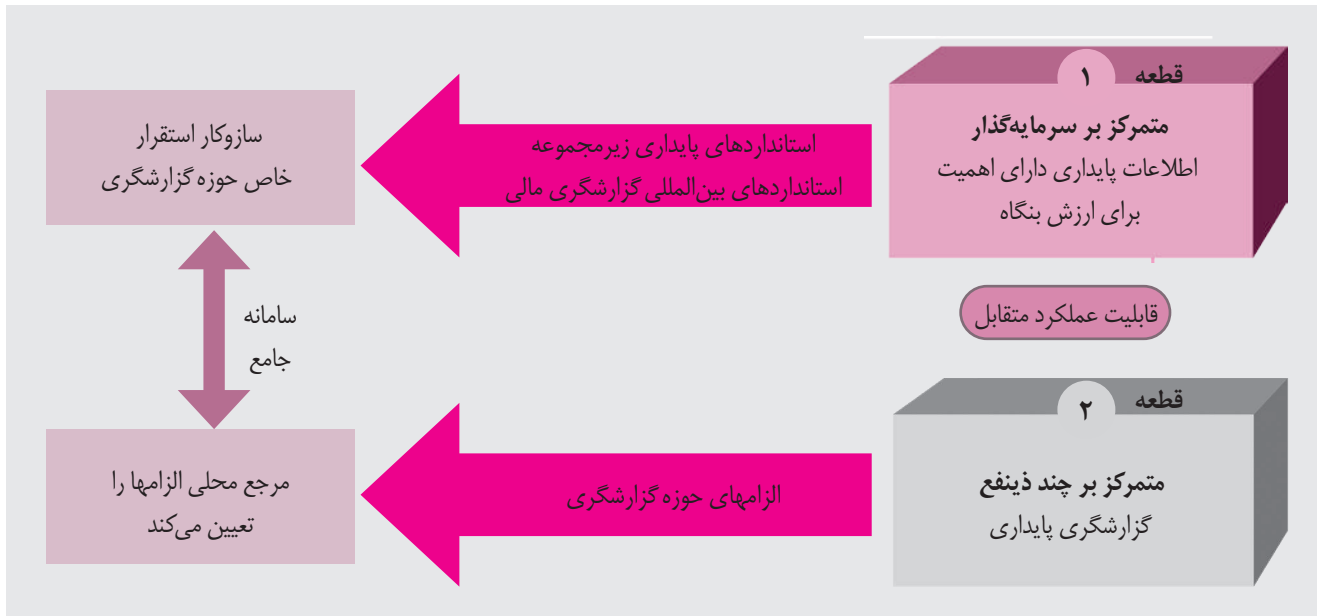
قطعه ۲ الزامها به‌وسیله مراجع در سطح حوزه‌های گزارشگری تدوین می‌شوند و نیاز به سازوکار مشابه ندارند.

استفاده از قطعات سازنده پایداری

اطلاعات پایداری سرمایه‌گذار محور، یکپارچه با گزارشگری مالی، تصویر کاملتری از ارزش بنگاه ارائه می‌کند. یک سامانه جهانی برای گزارشگری مرتبط با پایداری که منجر به اطلاعات مقایسه‌پذیر، مفید برای تصمیم‌گیری و تضمین‌پذیر، برای سرمایه‌گذاران، بازارهای سرمایه و دیگر ذینفعان می‌شود، برای استفاده، استقرار و به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی، وابسته به تصمیمهای خاص هر حوزه گزارشگری است.

تصمیم برای استفاده از استانداردهای بین‌المللی پایداری، بخشی از رویکرد قطعات سازنده است - استقرار و اجرای **قطعه ۱** الزامات گزارشگری، که به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری^۱ (ISSB) در ترکیب با **قطعه ۲** الزامات گزارشگری خاص حوزه گزارشگری (یعنی، بر مبنای توسعه، پیامد یا سیاست) تهیه شده است.

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری، به‌عنوان

منطقه‌ای، همچنین فعالیتهای استقرار در سطح حوزه‌های گزارشگری، کمک می‌کند اطمینان پیدا کنیم که به منافع همگانی از طریق تدوین استاندارد و فرایند استقرار، خدمت شده است.

چارچوب برای انتقال استانداردهای جهانی به استانداردهای محلی چارچوب قانونی:

فرایندهای قانونی یا انتظام‌بخشی در یک کشور، هم چارچوبی برای گزارشگری شرکت (شامل موارد افشای مربوط به پایداری) و هم الزام به استفاده از استانداردهای توسعه داده‌شده به‌وسیله یک نهاد مستقل بخش خصوصی مانند هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری را فراهم می‌کنند. در بعضی از حوزه‌های گزارشگری، چنین رویدادهایی را به یک «مرجع ذیصلاح/ مرجع انتظام‌بخشی» ارجاع می‌دهند.

مرجع ذیصلاح:

وزارتخانه دولتی یا یک نمایندگی جداگانه که به‌وسیله قانون‌گذار تاسیس شده (مانند مرجع انتظام‌بخشی بورسها/ عضو سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار) به‌طور معمول به‌عنوان مسئول الزامهای گزارشگری در بازارهای سرمایه عمومی تعیین می‌شود و مسئول رعایت الزامهای قانونی قلمداد می‌گردد.

نظارت:

نظارت مستقل بر نهادهای تدوین استاندارد جهانی و

قطعه ۱ گذرگاه‌هایی به سمت استقرار

سازوکار استقرار خاص حوزه گزارشگری

آیا از فرایند به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده می‌کنید یا چیز دیگر؟

از سازوکار موجود هم برای به‌کارگیری استانداردهای IASB و هم استانداردهای ISSB استفاده کنید

سازوکار جدید موردنیاز است

برای مثال

تایید هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری یا یک رویکرد استاندارد به استاندارد برای اینکه استانداردهای پایداری، بخشی از چارچوب قانونی محلی شوند که گزارشگری شرکتها از آن تبعیت می‌کند

ترکیب استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری با الزامهای محلی گزارشگری شرکتها

یادداشت تفاهم بین هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری و نهادهای تدوین استاندارد/مراجع انتظام‌بخشی محلی، برای تدوین استانداردهای مطابق با استانداردهای هیئت

ارجاع به‌عنوان رویه‌های برتر با رهنمود به دنبال کردن استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری، جایی که الزامهای افشای پایداری تجویز نشده‌اند

دستیابی به تعادل طی زمان به سمت همگرایی با الزامهای افشای پایداری محلی که پیش از این کاربردپذیر بوده‌اند

هرکدام از راه‌ها باید با موفقیت استانداردهای جهانی را به استانداردهای محلی منتقل کند

نهاد تعیین شده: مادامی‌که حوزه گزارشگری، هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری و استانداردهایش را به‌طور مستقیم در قوانین محلی به‌کار می‌گیرد، یک نهاد تعیین‌شده (مانند تدوینگر کنونی یا جدید استاندارد یا یک نهاد به‌کارگیری/تایید با مقاصد خاص) باید پیشنهاد داده یا تعیین کند که استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری باید به‌طور محلی اجرا شود. مشارکت فعال به‌وسیله این نهاد تعیین‌شده، در فعالیتهای تدوین استاندارد، همراه با اطلاع‌رسانی به ذینفعان محلی، به تدوین استاندارد هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری و پیشنهاد در سطح حوزه گزارشگری، آگاهی‌بخشی می‌کند.

استانداردهای گزارشگری مالی که به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری تدوین شده‌اند، در بیش از ۱۴۰ حوزه گزارشگری به‌کار گرفته شده و اجرا شده‌اند. در حال حاضر سازوکارهای جاری اثبات‌شده‌ای وجود دارند که می‌توانند برای دربرگرفتن استانداردهای پایداری تدوین‌شده به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری، که زیر ترتیبات راهبری مشابه هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری قرار دارد، تطبیق داده شوند.

ملاحظات برای آگاهی‌بخشی به تصمیم به محلی کردن استانداردهای جهانی

آیا الزام گزارشگری، بازارهای منصفانه و کارآمدی را ترویج می‌کند؟	۱	آیا گزارشگری شرکت به‌وسیله موارد افشای جدید یا افزوده که سازگار، مقایسه‌پذیر و اجراپذیر هستند، ارتقا می‌یابد؟	۲	آیا استانداردها منجر می‌شود که رویدادهای مربوط، به شیوه‌ای منصفانه و متوازن گزارش شوند؟	۳
---	---	---	---	---	---

بیانیه هدف: حوزه گزارشگری به‌طور عمومی بیان کرده است که در نظر دارد به سمت الزامهای گزارشگری هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری حرکت کند.

اعتبار و نظارت: قوانین و مرجع انتظام‌بخشی/ناظر آشکار، از کاربرد قانونی استانداردها در حوزه گزارشگری پشتیبانی می‌کند.

دامنه کاربرد: دامنه واحدهای تجاری زیرپوشش (محلی و/یا خارجی) که ملزم یا مجاز به استفاده از استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری هستند، به‌روشنی تعریف شده است.

فرایند به‌کارگیری: فرایند انجام کار موثر و شفافی تدوین شده که استقرار استانداردها/الزامهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری را در حوزه گزارشگری تسهیل می‌کند.

اطمینان بخشی: گزارشهای اطمینان‌بخشی بیان می‌کنند که آیا اطلاعات همسو با استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری تهیه شده‌اند یا خیر.

معیار موفقیت
پیامد: خط مبنای یکنواخت، مقایسه‌پذیر و اطمینان‌بخش برای اطلاعات پایداری برای بازارهای سرمایه (قطعه ۱)، که با الزامهای گزارشگری خاص حوزه گزارشگری تکمیل می‌شود (قطعه ۲)

منبع:

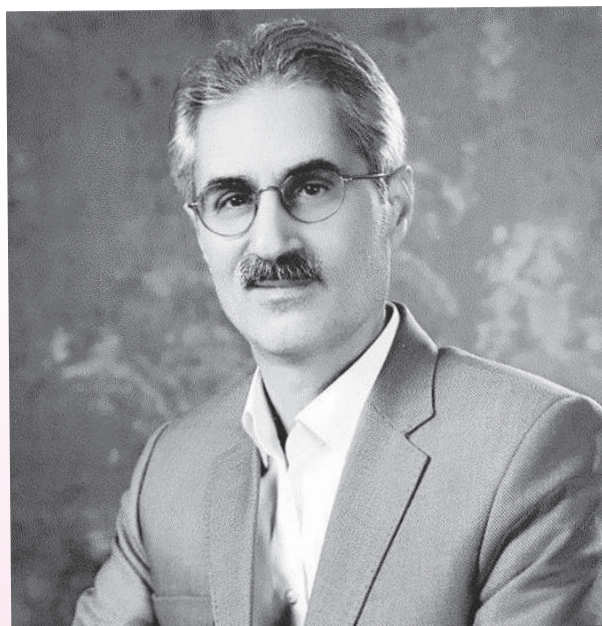
پانوشته‌ها:

• How Global Standards Become Local, IFAC.org, 2021

1- International Sustainability Standards Board (ISSB)
2- International Financial Reporting Standards (IFRS)

گزارشگری پایداری

دکتر غلامرضا کر دستانی

انسان در جمع رشد می‌کند و در اجتماع به تکامل می‌رسد، خیرخواهی، عشق‌ورزی، یاری‌گری، پاداش‌خواهی، پرسشگری و خصلتهایی از این قبیل در اجتماع قابل تعریف است. جامعه‌ای که به انسان اجازه بروز و ظهور می‌دهد مبتنی بر قراردادهای اجتماعی است و انسان باید به این قراردادها پایبند باشد و خودش را با آنها سازگار کند. منافع اجتماعی ایجاد می‌کند، انسانها به قراردادهای اجتماعی احترام بگذارند.

همین روابط تعریف‌شده بین فرد و اجتماع را

می‌توان به شرکتها و سازمانها هم تعمیم داد؛ شرکتها باید اجتماعی شوند، به قراردادهای اجتماعی احترام بگذارند، به منافع اجتماعی پایبند باشند، حقوق شهروندان و افراد جامعه را رعایت کنند تا رشد کنند و بتوانند به حیات خود تداوم ببخشند. شرکتها نمی‌توانند در برابر نظر مردم، نخبگان جامعه و رسانه‌ها بی‌تفاوت باشند.

گزارشگری مسئولیت اجتماعی و پایداری ریشه در همین اجتماعی‌بودن شرکتها و نیاز آنها به اجتماعی‌شدن دارد.

قبل از این‌که وارد بحث گزارشگری پایداری شوم، به‌صورت مختصر مراحل توسعه یک مدل گزارشگری مالی، هدفها و محدودیتهای آن را معرفی می‌کنم.

برای طراحی و توسعه یک مدل گزارشگری مالی به سئوالات زیر پاسخ داده می‌شود:

همچنین با ارائه اطلاعات درباره عملکرد مالی و جریانهای نقدی شرکت و ریسک مرتبط با آن مبنایی فراهم می‌آورد که سرمایه‌گذاران بر مبنای آن تصمیم بگیرند، اوراق بهادار شرکت را بخرند، بفروشند یا نگه دارند، مباشرت مدیریت در به‌کارگیری منابع اقتصادی و حفاظت از منابع را ارزیابی نمایند، کارایی و اثربخشی به‌کارگیری منابع، نقدشوندگی، نقدینگی، توان ایفای تعهدات در کوتاه‌مدت و بلندمدت، و نیاز به منابع جدید و توانایی تامین آن را مورد ارزیابی قرار دهند.

البته این اطلاعات، تمام اطلاعات مورد نیاز استفاده‌کنندگان را پوشش نمی‌دهد و مراجعه به سایر منابع اطلاعاتی برای در نظر گرفتن آن در مدل‌های تصمیم‌گیری ضروری است.

هدف این گفتگو بحث پیرامون مدل گزارشگری مالی نیست، هدف از طرح مطالب پیشگفته یادآوری این مطلب است که **منابع اقتصادی**^۱ واحد گزارشگر که اندازه‌گیری و گزارش اطلاعات درباره این منابع و تغییرات آن، به‌کارگیری بهینه منابع و امانت‌داری و حفاظت از آن در مرکز توجه گزارشگری مالی است به‌گونه‌ای تعریف شده است که در

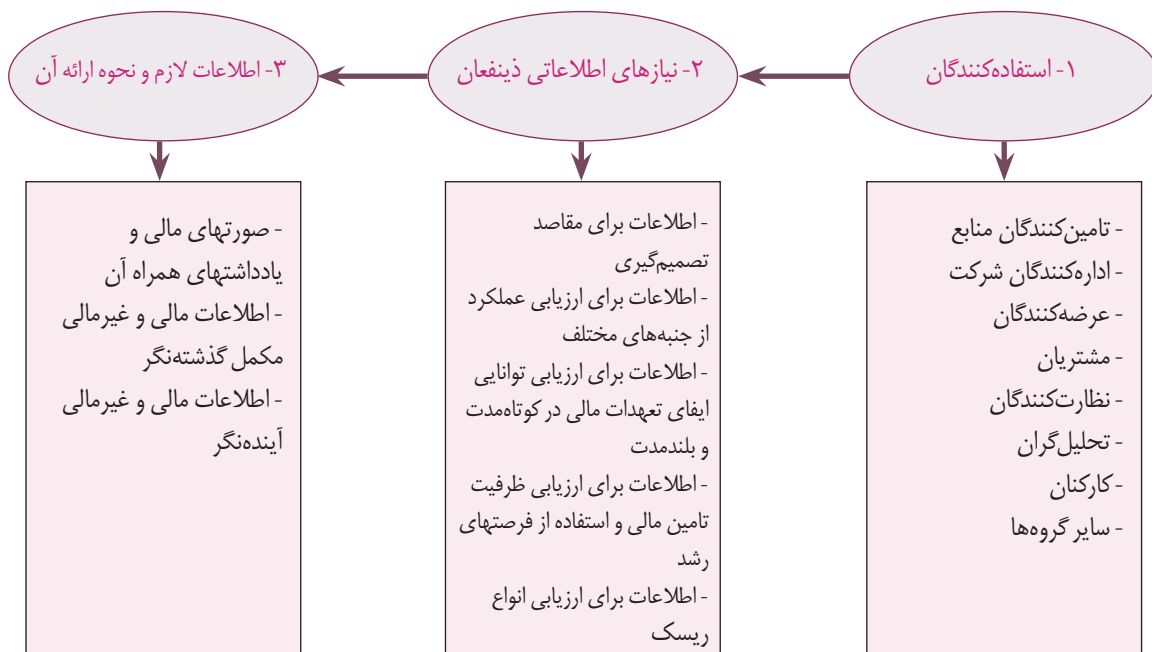
- استفاده‌کنندگان واحد گزارشگر چه کسانی هستند،
- آن‌ها چه نیازهای اطلاعاتی دارند، و
- برای پاسخ به نیاز آن‌ها، چه اطلاعاتی و چگونه باید ارائه شود.

این سئوالات را می‌توان در قالب **شکل ۱** بیان کرد. برای عملیاتی نمودن این مدل و دستیابی به هدفهای مدل گزارشگری مالی، چارچوب مفهومی تدوین می‌شود تا گزارشگری مالی با مقاصد عمومی شکل بگیرد و در این چارچوب برآوردها و قضاوت‌های مورد نیاز برای ارائه صورتهای مالی و سایر گزارشهای مالی قاعده‌مند شود.

گزارشگری مالی با مقاصد عمومی در تلاش است تا بخش بااهمیتی از نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان با تاکید بر استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی را تامین کند.

برای این منظور از طریق ارائه اطلاعات درباره منابع اقتصادی، تغییرات منابع و ادعاهای مرتبط با آن که ناشی از فعالیتهای عملیاتی و مالی شرکت است، به برآورد ارزش شرکت به‌عنوان نیاز اصلی اطلاعاتی سرمایه‌گذاران کمک می‌کند.

شکل ۱- مراحل توسعه یک مدل گزارشگری مالی

موفق در جامعه و بازار فراهم کرده است، به نمایش بگذارد. بنابراین، می‌توان ادعا کرد که منابع اقتصادی با تعریفی که در چارچوب مفهومی گزارشگری مالی از آن شده است در برگیرنده بخشی از منابع موثر بر فعالیت شرکت است. منابع انسانی، منابع فیزیکی، منابع مالی و سایر منابع در کنترل شرکت، که مدل‌های گزارشگری مالی توان اندازه‌گیری و ارائه آن در قالب گزارشهای مالی را دارند، فقط بخشی از ظرفیت لازم برای دستیابی به عملکرد جاری و آتی شرکت را فراهم می‌کند.

بخش دیگری از منابع و امکانات و تسهیلات و شرایط اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و مدیریتی که در هم‌افزایی با منابع اقتصادی با تعریف فوق، موجب شده است واحد گزارشگر در جایگاه امروزی خود قرار بگیرد و دورنمایی از عملکرد آتی خود را ترسیم کند و برای تحقق آن تلاش نماید، هم باید شناسایی و ارائه شود و در معرض دید ذینفعان قرار گیرد تا تصویر کاملتری از منابع متعلق به شرکت و منابع متعلق به جامعه ارائه شود. مجموعه‌ای از منابع که پاسخگویی مدیریت در برابر کیفیت به‌کارگیری این منابع می‌تواند اطمینان نسبی از ادامه حضور موفقیت‌آمیز شرکت در جامعه را فراهم سازد.

بنابراین، در کنار گزارشگری مالی که مدل شناخته‌شده و تجربه‌شده‌ای دارد باید مدل‌هایی برای گزارشگری مسئولیت اجتماعی و گزارشگری پایداری توسعه یابد تا بر مبنای آن شرکتها در مسیر اجتماعی شدن خود، میزان پایبندی به قراردادهای اجتماعی و رعایت منافع اجتماعی و حقوق شهروندان جامعه بشری را نشان دهند، برنامه‌های خود برای تقویت این حضور در اجتماع را معرفی کنند و با عبور از نزدیک‌بینی به دور دستها نگاه کنند.

گزارشگری پایداری فعالیتها و تلاشهایی را که برای احترام به زندگی اجتماعی شرکت و ایفای تعهدات قراردادهای اجتماعی تاکنون انجام شده ارائه می‌کند و با نگاه به آینده دور برنامه‌هایی را که قرار است اجرا شود و تعهدات بلندمدتی را که در این زمینه وجود دارد، معرفی می‌کند.

پیامد این گزارشها می‌تواند «پذیرفته‌شدن بیشتر شرکت در اجتماع» باشد. این پذیرش اجتماعی و مشروعیت‌گرفتن

چارچوب استانداردهای حسابداری و محدودیتهای حاکم بر آن قابل اندازه‌گیری و ارائه باشد.

نمایش اطلاعات مرتبط با منابع اقتصادی و تغییرات آن در نتیجه عملیات و فعالیتهای شرکت منعکس‌کننده تصویر کامل امکانات و تسهیلات و زیرساختها و بستریایی نیست که واحد گزارشگر بر پایه آن توانسته است هدفها و استراتژیهای خود را دنبال کند و محصولات و خدمات خود را به جامعه عرضه نماید و به این روند در بلندمدت ادامه دهد.

این نگاه محدود به منابعی که امکان فعالیت برای واحد گزارشگر را فراهم کرده است و الصاق بر چسب اقتصادی به منابع و در نظر گرفتن ویژگیهایی همچون:

- در کنترل واحد گزارشگر بودن،
- ناشی از رویدادهای واقع شده در گذشته بودن،
- توان بالقوه برای ایجاد منافع اقتصادی داشتن، و
- سایر شرایط

موجب شده است گزارشگری مالی نتواند اطلاعات لازم درباره تمام منابع، امکانات، تسهیلات، زیرساخت، بسترها، فرهنگ عمومی و ارزشهای اجتماعی و شرایطی که ظرفیت لازم را برای حرکت واحد گزارشگر در مسیر چشم‌انداز ترسیم‌شده و دستیابی به اهداف و راهبردهای خود و حضور

وقتی از گزارشگری پایداری

صحبت می‌شود باید

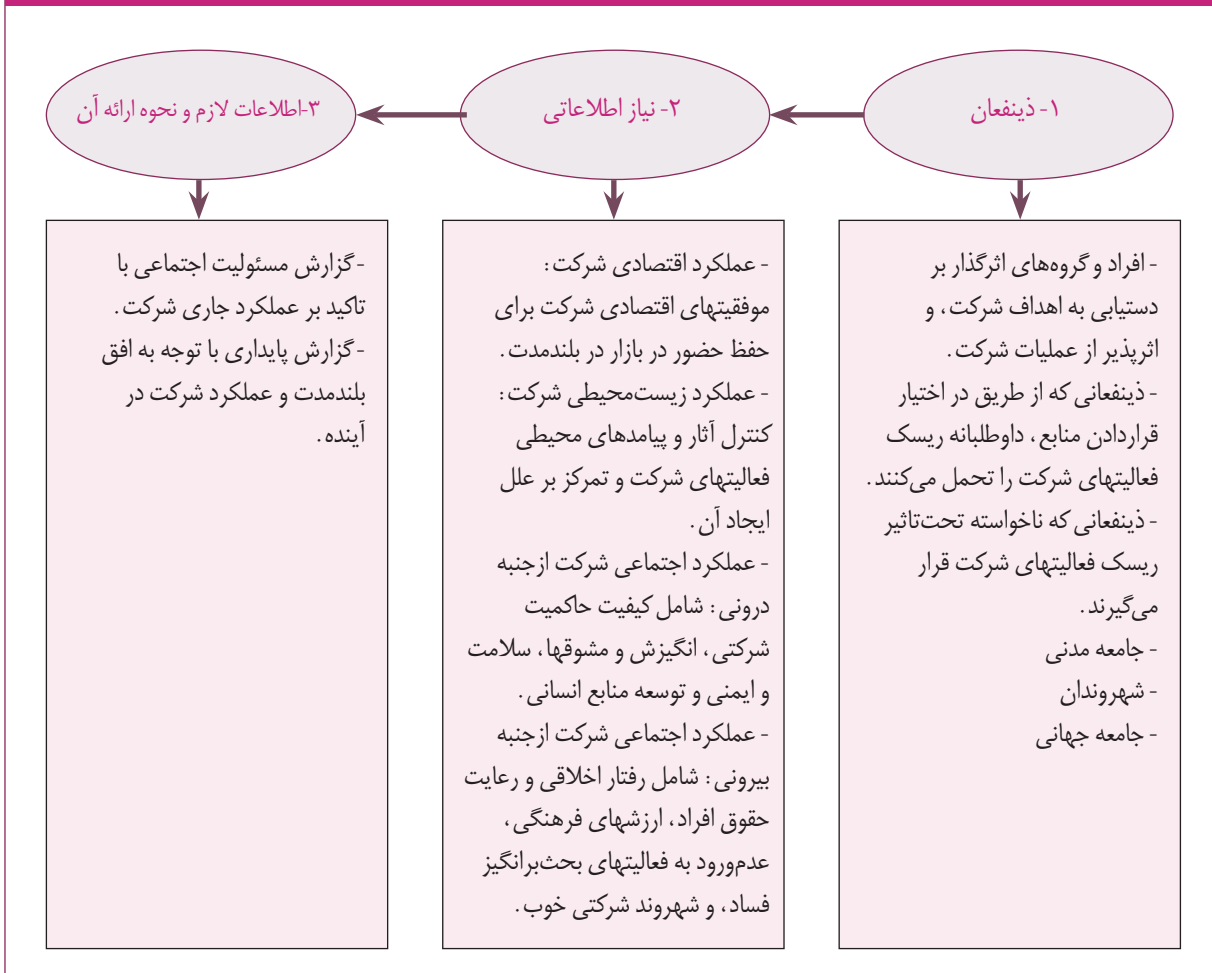
با در نظر گرفتن

سطح بلوغ استراتژی پایداری که

شرکت انتخاب کرده است

انتظار ارائه اطلاعات داشت

شکل ۲ مراحل توسعه مدل گزارشگری پایداری را نشان می‌دهد.

• برای پاسخ به این نیاز، چه اطلاعاتی و چگونه باید ارائه شود؟

شکل ۲ مراحل توسعه مدل گزارشگری پایداری سؤال اول این است که ذینفع این اطلاعات چه کسی است. پاسخ این سؤال مشخص است. تمام استفاده‌کنندگان گزارشگری مالی به علاوه جامعه و محیطی که شرکت در آن به فعالیت می‌پردازد و گروه‌هایی که پیامد فعالیتهای شرکت را خواسته یا ناخواسته تحمل می‌کنند، ذینفعان را تشکیل می‌دهند.

در پاسخ به سؤال دوم که متمرکز بر شناسایی نیازهای اطلاعاتی ذینفعان است می‌توان این اطلاعات را در ۳ بُعد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی معرفی کرد.

به شرکت امکان می‌دهد تا بر پایه حمایت اجتماعی به حرکت بلندپروازانه خود ادامه دهد و به نتایج دلخواه برسد.

در ادامه به منظور جلوگیری از طولانی شدن بحث و با الگوگرفتن از مراحل توسعه مدل گزارشگری مالی، مراحل توسعه مدل گزارشگری پایداری معرفی می‌شود.

برای توسعه مدل گزارشگری پایداری می‌توان از همان الگوی مدل گزارشگری مالی استفاده کرد و به سئوالات زیر پاسخ داد:

- ذینفعان گزارشگری پایداری چه گروه‌هایی هستند؟
- نیاز اطلاعاتی آن‌ها چیست و؟

منوط به عملکرد شرکت در جنبه‌های یادشده است. ارائه اطلاعات در این زمینه امکان ارزیابی موفقیت پایدار شرکت را فراهم می‌سازد.

بعد زیست‌محیطی پایداری شرکت

در این بعد پیامدهای محیطی فعالیت‌های شرکت مورد توجه قرار می‌گیرد. ارائه اطلاعات درباره پیامدهای محیطی ناشی از استفاده از منابع (مواد و انرژی) آلاینده‌گی هوا، آب، زمین، زباله‌ها و زباله‌های خطرناک و آثار فعالیت‌های شرکت بر گونه‌های زیستی و مسایل محیطی تولید در طول چرخه عمر برای ارزیابی عملکرد محیطی شرکت ضروری است.

بعد اجتماعی پایداری شرکت

ارائه اطلاعات درباره عملکرد پایداری شرکت از جنبه اجتماعی برای ارزیابی حضور موفقیت‌آمیز شرکت در بازار در افق بلندمدت ضروری است.

عملکرد پایداری از جنبه اجتماعی را می‌توان از ۲ بعد درونی و بیرونی مورد ارزیابی قرار داد:

• پایداری اجتماعی از جنبه درونی

حاکمیت شرکتی، انگیزش و مشوقها، سلامتی و ایمنی و توسعه سرمایه انسانی عوامل درونی جنبه اجتماعی پایداری شرکت محسوب می‌شوند. شفافیت در تمام فعالیت‌هایی که برای بهبود روابط با ذینفعان انجام شود، شناسایی مسئولیتها و رفتار هیئت‌مدیره، توسعه نظام تشویق و پاداش مالی و غیرمالی، تضمین ایمنی و سلامت محیط کار و کنترل آثار منفی محیط کار بر سلامت کارکنان، اجرای برنامه‌هایی برای بهبود سلامتی و نشاط کارکنان، اجرای برنامه‌هایی برای آموزش و یادگیری دائمی کارکنان، آموزشهای فراگیر و غنای فعلی برای آگاهی از چالشهای مختلف و مسایل پایداری شرکت می‌تواند به عملکرد پایدار شرکت از جنبه اجتماعی منجر شود. ارائه اطلاعات در این زمینه‌ها امکان ارزیابی پایداری از جنبه درونی را فراهم می‌سازد.

• پایداری اجتماعی از جنبه بیرونی

رفتار اخلاقی، عدم‌انجام فعالیت‌های بحث‌برانگیز درباره پایداری، عدم‌انجام فعالیت‌های فسادزا، و شهروند شرکتی

بعد اقتصادی پایداری شرکت

از بعد اقتصادی اطلاعات مورد نیاز ذینفعان باید فعالیت‌های شرکت در حوزه‌های زیر را پوشش دهد:

• نوآوری و فناوری

فعالیت‌های تحقیق و توسعه (R&D) شرکت به‌منظور کاهش پیامدهای محیطی، استفاده از تکنولوژیهای محیطی برای تولید پاک و رسیدن به آلاینده‌گی صفر.

• همکاری و مشارکت

مشارکت فعال با شرکای تجاری مانند عرضه‌کنندگان، موسسات پژوهشی و دانشگاه‌ها و اجرای برنامه‌های مشترک و شبکه‌ها روی تکنولوژیها و محصولات نوآور.

• مدیریت دانش

فعالیت‌های دانشی که منجر به حفظ پایداری می‌شود.

• فرایندها

پیاپی سازی پایداری در فرایندهای شرکت و یکپارچه سازی با زندگی روزانه شرکت.

• خرید

در نظر گرفتن مباحث پایداری در خرید و زنجیره عرضه کسب موفقیت‌های اقتصادی و حفظ حضور در بازار در بلندمدت

پایداری شرکتی و

گزارشگری پایداری تحت تاثیر

نوع صنعت و اندازه شرکت

قرار می‌گیرد

انجام فعالیتهای برجسته مرتبط، با پایداری است. بنابراین، برحسب این که استراتژی پایداری یک شرکت در چه سطحی از بلوغ قرار می‌گیرد، نوع و محتوای گزارش پایداری ارائه شده متفاوت خواهد شد.

به عنوان مثال، پایداری اقتصادی از جنبه نوآوری و تکنولوژی در سطح اول بلوغ استراتژی پایداری شرکت در حد تطابق با قوانین و مقررات مرتبط با فناوری است. در سطح دوم بلوغ، علاوه بر تطابق با قوانین و مقررات، تلاشهای اولیه در زمینه فعالیتهای تحقیق و توسعه مرتبط با پایداری شروع می‌شود.

در سطح سوم بلوغ، فعالیتهای تحقیق و توسعه مرتبط با پایداری در سطح بالاتری از متوسط صنعت قرار می‌گیرد و شرکت برای دستیابی به تولید پاک سرمایه‌گذاری می‌کند. در سطح چهارم بلوغ، فعالیتهای تحقیق و توسعه مرتبط با پایداری به طور معناداری بالاتر از متوسط صنعت است و دستیابی به تولید پاک و آلاینده‌ی صفر هدف‌گذاری می‌شود. بر همین اساس گزارشگری پایداری متناسب با سطح بلوغ استراتژی پایداری متفاوت خواهد بود، به طوری که در سطح اول بلوغ، گاهی توجهی به مباحث پایداری در قالب یک گزارش پایداری متمایز یا در گزارشهای سالانه نمی‌شود.

در سطح دوم بلوغ، مربوطترین مباحث پایداری در کانالهای ارتباطی شرکت یا در قالب یک گزارش پایداری یا در گزارش سالانه مورد توجه قرار می‌گیرد. در سطح سوم بلوغ مباحث پایداری در کانالهای ارتباطی شرکت و در گزارش پایداری یا گزارش سالانه شرکت در نظر گرفته می‌شود.

گزارشگری پایداری در سطح چهارم بلوغ از استراتژی پایداری شرکت، علاوه بر ارائه مباحث پایداری در کانالهای ارتباطی شرکت، در گزارش پایداری یا گزارش سالانه، هدفهای گزارشگری پایداری و معیارهای ارزیابی آن شناسایی و درباره آن تبادل نظر می‌شود.

بنابراین، عملکرد پایداری شرکتها و گزارشگری پایداری آنها تحت تاثیر سطح بلوغ استراتژی پایداری است که انتخاب کرده‌اند.

سطوح چهارگانه بلوغ استراتژی پایداری بر عملکرد پایداری شرکت در ابعاد زیست‌محیطی و اجتماعی هم

عوامل بیرونی جنبه اجتماعی پایداری شرکت به حساب می‌آیند.

استقرار فرهنگ احترام به حقوق افراد و شهروندان، قواعد و رفتار منصفانه در درون شرکت و توزیع منصفانه منافع، صدمه‌زدن به کارکنان و احترام به باورهای مذهبی، جنسیت، ملیت، نژاد، رنگ و معلولیت و سن آنها، عدم نگهداری سهام شرکتهایی که به مسایل پایداری توجه ندارند، استفاده نکردن از منافع داراییهایی که ناشی از فعالیتهای غیر پایدار است، رفتار منصفانه در بازار و اجتناب از دستکاری رویه‌های شرکت و قانون شکنی، کنترل فساد؛ بودن به عنوان یک شهروند خوب در سطح ملی، تلاش برای افزایش قدرت اقتصادی کشور و بهبود سبک زندگی جامعه، حمایت از ذینفعان و مسایل مورد نظر آنها در سطح منطقه، مشارکت در انجام یا انجام فعالیتهای مرتبط با پایداری در سطح جامعه محلی، جهت‌گیری برای نسل آینده بدون استثمار نسل حاضر جزو انتظارات ذینفعان درباره عملکرد پایداری شرکت از جنبه اجتماعی است و ارائه اطلاعات درباره این فعالیتها امکان ارزیابی پایداری شرکتی از جنبه بیرونی را فراهم می‌سازد.

نیازهای اطلاعاتی ذینفعان گزارشگری پایداری در سه بُعد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی از جنبه درونی و بیرونی شکل دهنده نوع اطلاعات و شکل ارائه آن است. البته این که شرکت چه راهبردی برای پایداری شرکتی انتخاب نماید روی گزارشگری آن تاثیر می‌گذارد.

گزارش عملکرد پایداری شرکت در ابعاد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی می‌تواند از نظر بلوغ در سطوح مختلف قرار گیرد. این سطوح شامل موارد زیر است:

سطح اول، سطح ابتدایی و شروع که صرفاً بر رعایت قوانین و مقررات اجباری درباره پایداری تاکید دارد.

سطح دوم، سطح مقدماتی که ضمن رعایت مقررات مرتبط با پایداری به آرامی از آن فراتر می‌رود و به آثار محیطی فعالیتهای شرکت و فناوری محیطی توجه دارد.

سطح سوم، سطح رضایت‌بخش که عملکرد پایداری شرکت بالاتر از متوسط صنعت قرار می‌گیرد.

سطح چهارم، سطح پیشرفته که جهت‌گیری شرکت به سوی

آب، خاک زباله‌ها و زباله‌های خطرناک، گونه‌های زیستی و مسایل محیطی تولید (جنبه زیست‌محیطی پایداری)؛ رفتار اخلاقی و حقوق انسانی، عدم انجام فعالیت‌های بحث‌برانگیز، عدم انجام فعالیت‌های فسادزا، و شهروند شرکتی (جنبه بیرونی پایداری اجتماعی) و حاکمیت شرکتی، انگیزش و مشوقها، سلامتی و ایمنی و توسعه سرمایه انسانی (جنبه درونی پایداری اجتماعی) تحت تاثیر نوع استراتژی انتخاب‌شده برای عملکرد پایداری شرکت است. برخی از شرکتها بر کارایی هزینه‌ها و شناسایی دقیق فرایندها تمرکز دارند و جنبه‌های اجتماعی پایداری را کمتر مورد توجه قرار می‌دهند.

شرکتهای دیگری ممکن است تعهدات پایداری را افزایش دهند و در مباحث پایداری پیشرو باشند. البته پایداری شرکتی و گزارشگری پایداری تحت تاثیر نوع صنعت و اندازه شرکت قرار می‌گیرد. در انتخاب استراتژی پایداری ملاحظات هزینه-فایده در نظر گرفته می‌شود. در زمینه گزارشگری پایداری هیئت تدوین استانداردهای

تاثیر می‌گذارد. به‌عنوان مثال، عامل مصرف مواد و انرژی و بازیافت آن به‌عنوان یکی از عوامل جنبه زیست‌محیطی پایداری در سطح اول بلوغ تاکیدش بر رعایت معیارهای تکنیکی و اقتصادی است و در سطح دوم علاوه بر در نظر گرفتن معیارهای تکنیکی / اقتصادی به معیارهای اجتماعی / محیطی و کارایی مصرف منابع تا حدودی توجه می‌شود. در سطح سوم و چهارم علاوه بر آن، کارایی مصرف منابع اندازه‌گیری، هدفهای مدیریت منابع شناسایی و کارایی منابع کنترل می‌شود و نهایتاً استراتژی بلندمدت مدیریت منابع با اصول پایداری همسو می‌شود.

بنابراین، وقتی از گزارشگری پایداری صحبت می‌شود باید با در نظر گرفتن سطح بلوغ استراتژی پایداری که شرکت انتخاب کرده است انتظار ارائه اطلاعات داشت. در مجموع عملکرد شرکت در جنبه‌های پایداری شامل؛ نوآوری، فناوری، همکاری و مشارکت، مدیریت دانش، فرایندها، خرید و گزارشگری پایداری (بعد اقتصادی پایداری)؛ مصرف منابع و بازیافت آن، آلاینده‌ها برای هوا،

جدول ۱- موارد افشای مرتبط با صنعت نفت و گاز

صنعت نفت و گاز	موارد افشا
نفت و گاز - اکتشاف و تولید	انتشار گازهای گلخانه‌ای، کیفیت هوا، مدیریت آب، آثار زیستی، حقوق انسانی و افراد بومی، ایمنی عملیاتی، روابط اجتماعی، سلامت و ایمنی نیروی کار، اخلاق و شفافیت تجاری، مدیریت قوانین و مقررات زیست‌محیطی و مدیریت ریسک رویداد بحرانی.
نفت و گاز - عملیات میانی	انتشار گازهای گلخانه‌ای، کیفیت هوا، اثرات زیستی رفتار رقابتی، آمادگی واکنش ضروری.
نفت و گاز - پالایش و بازاریابی	انتشار گازهای گلخانه‌ای، کیفیت هوا، مدیریت آب، مدیریت مواد خطرناک، بهداشت و ایمنی نیروی کار، کیفیت محصول و تولید سوخت پاک، شفافیت و یکپارچگی قیمت‌گذاری، مدیریت قوانین و مقررات زیست‌محیطی و مدیریت ریسک رویدادهای بحرانی.
نفت و گاز - خدمات	مدیریت سوخت و خدمات کاهش انتشار، خدمات مدیریت آب، مدیریت مواد شیمیایی، مدیریت اثرات زیستی، بهداشت و ایمنی نیروی کار، اخلاق تجاری و شفافیت پرداختها، مدیریت قوانین و مقررات زیست‌محیطی، مدیریت ریسک رویدادهای بحرانی

سرمایه فیزیکی (ترکیب بهینه منابع، و سرمایه مالی (قدرت بهره‌وری سایر انواع سرمایه‌ها) گزارش کنند تا بر مبنای این اطلاعات بتوان در باره ارزش عمومی ایجاد شده به ارزیابی و قضاوت پرداخت.

کفایت منابع، محیط سالم، فضای سبز، مشارکت، شبکه‌ها، روابط اجتماعی، اعتماد و انسجام اجتماعی، تحصیلات، مهارت‌ها، یادگیری غیر رسمی، شهروند فعال، زیرساخت‌های پایدار، استفاده کارا از منابع و وجوه و ایجاد ذخایر، ارزش‌های عمومی است که در نتیجه به‌کارگیری سرمایه‌های زیست‌محیطی، انسانی، اجتماعی، فیزیکی و مالی ایجاد می‌شود. پایداری در بخش عمومی به ایفای تعهدات در کوتاه‌مدت و بلندمدت، عدالت بین نسلی، رفاه اجتماعی، تخصیص و توزیع عادلانه و حکمرانی خوب منجر می‌شود.

کلام آخر این که افشای عملکرد پایداری در سازمان‌های بخش خصوصی و عمومی کشور در مراحل ابتدایی قرار دارد و فعالیت‌های پایداری شرکتها عموماً محدود به رعایت الزامات قانونی است. در صنعت پتروشیمی و برخی صنایع دیگر به‌طور محدود شرکت به افشای فعالیت‌های خود در جهت باز یافت، مدیریت انرژی، کاهش پسماند، بهسوزی، کاهش آلاینده‌های زیست‌محیطی و تصفیه‌خانه‌های بهداشتی پرداخته‌اند.

توسعه گزارشگری پایداری در بخش خصوصی و عمومی هم نیازمند مطالبه و فشار ذینفعان و نخبگان جامعه است و هم نیازمند ایجاد الزامات قانونی و حرفه‌ای.

برگزاری همایش‌های باکیفیت با مشارکت سازمان‌های بخش عمومی و خصوصی و تبیین دقیق ابعاد پایداری و روند تکامل گزارشگری پایداری در کشورهای مختلف می‌تواند، توسعه گزارشگری پایداری در کشور را تسریع کند.

پانویس:

- 1- Economic Resources
- 2- SASB

حسابداری پایداری^۲ در مجموع ۷۷ استاندارد خاص صنعت در ۱۱ بخش اصلی را ارائه کرده است. به‌عنوان مثال، در بخش نفت و گاز ۴ استاندارد در نظر گرفته شده و موارد افشای مرتبط در جدول ۱ منعکس شده است:

گزارشگری پایداری اطلاعاتی را ارائه می‌کند که برای دامنه وسیعی از ذینفعان در تصمیم‌گیری مفید واقع شود. پویایی زیست‌بوم هر سازمان دستیابی به نیازهای اطلاعاتی متنوع را ضروری می‌سازد. وجود استانداردهای حسابداری پایداری افشای اطلاعات قابل مقایسه، یکنواخت و قابل اتکا را تسهیل می‌کند. براساس این اطلاعات ذینفعان می‌توانند ارزیابی نمایند که چگونه مسایل پایداری بر ارزش بنگاه در بلندمدت تاثیر می‌گذارد.

گزارشگری پایداری در بخش عمومی

فعالیت‌های سازمان‌های بخش عمومی هم آثار و پیامدهای اقتصادی زیست‌محیطی و اجتماعی دارد. این سازمانها نیز باید به ذینفعان خود در برابر عملکرد پایداری پاسخگو باشند.

عملکرد پایداری سازمان‌های بخش عمومی از بُعد اقتصادی مسایل شامل جنبه‌های نوآوری و فناوری، مدیریت دانش، فرایندها، زنجیره تامین؛ و از بُعد زیست‌محیطی شامل آلاینده‌های هوا، آب و خاک و زباله‌ها و گونه‌های زیستی و از جنبه درونی و بیرونی پایداری اجتماعی شامل رفتار اخلاقی و حقوق انسانی، کنترل فساد، حاکمیت شرکتی، سیستم انگیزشی، سلامتی و ایمنی و توسعه سرمایه انسانی همانند سازمان‌های بخش خصوصی دارای اهمیت است. ذینفعان این سازمانها به تحلیل اطلاعات پایداری آنها نیاز دارند. عملکرد پایداری سازمان‌های بخش عمومی از جنبه اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی بر کیفیت زندگی شهروندان در زمان حاضر و بر کیفیت زندگی نسل آتی تاثیر می‌گذارد. سازمان‌های بخش عمومی باید عملکرد پایداری خود در زمینه استفاده از سرمایه‌های زیست‌محیطی (کارایی محیطی)، سرمایه انسانی (سلامت، دانش و انگیزش)، سرمایه اجتماعی (ساختارها، نهادها، شبکه‌ها و روابط برای حفظ و توسعه سرمایه انسانی در اشتراک با دیگران)،

ارتقای گزارشگری بنگاه

قطعات سازنده پایداری: تشویق اطلاعات پایداری یکنواخت، مقایسه پذیر و قابل اطمینان بخشی

۲

گزارشگری چنددینفعی درباره توسعه پایدار را ممکن می‌سازد:

پیامدهای واحد گزارشگر بر اقتصاد، محیط و افراد را که در حال حاضر در قطعه ۱ نیستند، ثبت می‌کند

ممکن است به وسیله حوزه گزارشگری در حمایت از اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد (UN SDGs) یا اهداف مشخص سیاست عمومی (مانند معاهده سبز اتحادیه اروپا)، الزامی شود

می‌تواند استانداردها یا رهنمود کاربردپذیر جهانی باشد (با استفاده از ابتکارهای پایداری دارای مقبولیت گسترده، مانند اقدام گزارشگری جهانی).

۱

گزارشگری ارزش بنگاه را برای سرمایه‌گذاران و دیگر فراهم‌کنندگان ارزش بنگاه، ممکن می‌سازد:

آن دسته از مولفه‌های پایداری که برای ارزش کوتاه، میان و درازمدت بنگاه با اهمیت هستند را شناسایی می‌کند

یک خط‌مبنای یکنواخت از اطلاعات قابل اطمینان بخشی برای سرمایه‌گذاران و بازارهای سرمایه جهانی تدوین می‌کند (از جمله از طریق استانداردهایی که به وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تهیه خواهند شد)

اطلاعات کیفی درباره راهبری، راهبرد و مدیریت ریسک مولفه‌های با اهمیت پایداری را دربر می‌گیرد.

اهداف عملکردی و معیارهای کمی برای مولفه‌های با اهمیت پایداری، هم بین صنایع (برای مثال، مشابه با معیارهای اصلی همنشینی جهانی اقتصاد) و هم خاص صنعت (برای مثال، مشابه با هیئت استانداردهای حسابداری پایداری) را دربر می‌گیرد.

رویکرد قطعات سازنده

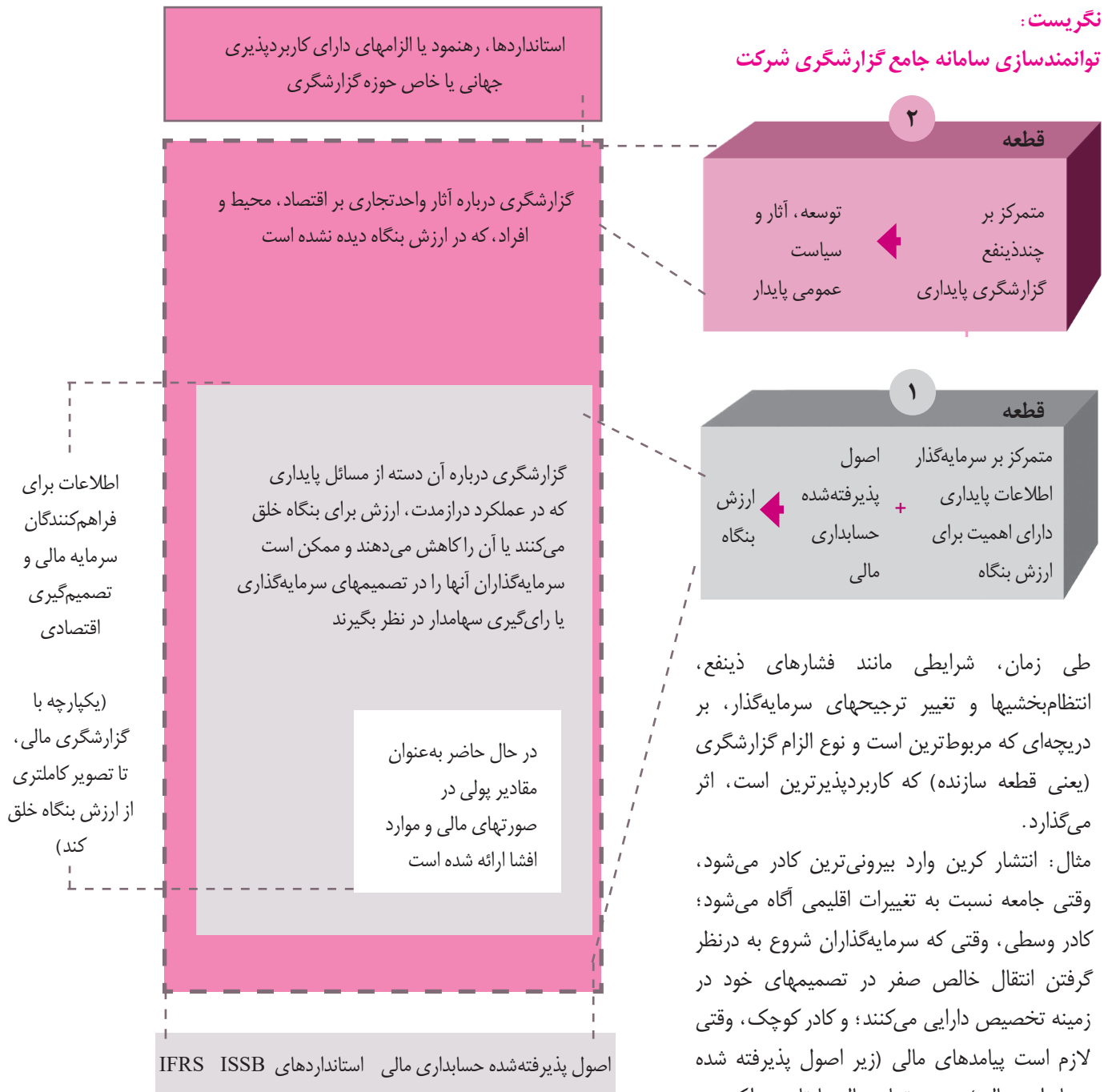
هم‌کنش‌پذیری بین گزارشگری پایداری متمکز بر چنددینفع و اطلاعات پایداری با اهمیت برای ارزش بنگاه و متمکز بر سرمایه‌گذار، به شرکتها اجازه می‌دهد که یک‌بار اطلاعات خاصی را درباره یک موضوع مشخص پایداری جمع‌آوری کنند و از همان اطلاعات برای پاسخ به الزامهای گزارشگری زیر هرکدام از قطعات ۱ یا ۲ استفاده کنند.

مسائل پایداری را می‌توان از دریچه‌های متفاوت

نگریست:

توانمندسازی سامانه جامع گزارشگری شرکت

منبع:

• Enhancing Corporate Reporting, Sustainability Building Blocks: Encouraging Consistent, Comparable and Assurable Sustainability Information, IFAC.org, 2021

گزارشگری زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری: استانداردها و رهنمودها

✍ دکتر علی رحمانی
دکتر مهناز محمودخانی

مقدمه

حسابداری دارای کارکردهای مختلفی است که می‌توان این کارکردها را در کمک به موفقیت کسب‌وکارها، کمک به سلامت و درستی سازمانها، ایفای نقش به‌عنوان بزرگ‌ترین صنعت اطلاعاتی دنیا، ابزار پاسخگویی و شرط مردم‌سالاری، کمک به توسعه اقتصادی کشور، ایجاد آرامش در جامعه و ایجاد شفافیت و انضباط مالی خلاصه نمود. توجه روزافزون به مسایل پایداری شرکتی و توسعه پایدار، باعث شده است تا حسابداری به این حوزه ورود موفق داشته باشد. سرمایه‌گذاران با استفاده از پایگاه داده‌هایی چون **تامسون رویترز (Thomson Reuters)**، عملکرد پایداری شرکتها را مورد ارزیابی قرار می‌دهند (Escrig-Olmedo et al., 2019). این مقاله خلاصه‌ای از گزارشگری زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری (گزارشگری پایداری) و انواع استانداردها و رهنمودهای پایداری موجود ارائه می‌کند.

گزارشگری پایداری

گزارشگری پایداری می‌تواند مترادف با سایر اصطلاحهای گزارشگری غیرمالی مانند گزارشگری خط سه‌گانه، گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکتی، و گزارشگری زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری در نظر گرفته شود. مطابق تعریف ابتکار گزارشگری جهانی «گزارش پایداری، گزارشی است که توسط یک شرکت یا سازمان در مورد پیامدهای اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی ناشی از فعالیتهای روزمره آن، منتشر می‌شود» (GRI, 2019). **پرز لویز و همکاران** (Pérez-López et al., 2015) انگیزه ارائه گزارشهای پایداری را در دو طبقه انگیزه درونی و بیرونی طبقه‌بندی نمودند که در نگاره ۱ نشان داده شده است.

تحولها در گزارشگری پایداری ناشی از عوامل مختلفی، از جمله الزامهای قانونی و فنی و الزامهای حسابداری تا خلاقیت مدیریتی در مورد شیوه‌های جدید ایجاد شهرت، ایجاد نام تجاری و خواسته‌ها و انتظارات جدید توسط ذینفعان است. در نتیجه، دهه ۱۹۹۰ شاهد افزایش گزارشهای داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکتها بود. در سالهای اخیر، نگرانیهای فزاینده اجتماعی (به‌عنوان مثال، فقر و فساد) و زیست‌محیطی (مانند انتشار کربن) شرکتها را زیر فشار قرار داده است تا به گزارش پایداری به‌نحو نظام‌یافته‌تری بپردازند.

از طریق گزارشگری پایداری، شرکتها نحوه استفاده، توسعه (کاهش) و تاثیرگذاری بر سرمایه انسانی و منابع طبیعی را افشا می‌کنند. علاوه بر این، در نتیجه چندین رسوایی شرکتی و بحران مالی اخیر جهانی، یک احساس بی‌اعتمادی عمومی در مورد توانایی شرکتها برای خودنظم‌دهی وجود دارد و این باور به‌وجود آمده است که در افشای موجود شرکتها یک داستان ناقص در مورد عملکرد گذشته و چشم‌انداز آینده شرکت روایت شده است. از این رو، مجموعه وسیع‌تری از ذینفعان، از جمله جامعه سرمایه‌گذاری، خواستار نقش فعال‌تر و اساسی‌تری از سوی دولت‌ها در زمینه گزارش پایداری شدند. انتظار این است در کشورهایی که اجرای قانون به‌نسبت ضعیف است، قوانین و مقررات تاثیر محدودتری داشته باشند. گزارش پایداری اجباری، تاثیر قوی‌تری بر شیوه‌های مدیریت مسئولیت اجتماعی در کشورهایی خواهد داشت که در آنها قوانین و مقررات به‌طور موثرتری اجرا می‌شوند (Ioannou & Serafeim, 2017). گزارشگری پایداری می‌تواند به دو صورت اجباری و اختیاری ارائه شود. در نگاره ۲ مزایا و معایب گزارشگری پایداری الزامی و داوطلبانه (اختیاری) بیان شده است.

روند الزام به تهیه گزارشهای پایداری در جهان رو به افزایش است. به‌طور نمونه در هنگ‌کنگ، مالزی و اتحادیه اروپا تهیه

نگاره ۱: انگیزه‌های ارائه گزارشهای پایداری

انگیزه	شرح
انگیزه بیرونی	۱- نشان دادن انطباق با مقررات محلی و هنجارهای عمومی، ۲- ایجاد شفافیت برای طیف وسیعی از ذینفعان، ۳- مزایای شهرت و اعتبار، ۴- امکان برقراری ارتباط تلاشها، و ۵- مجوز فعالیت و اقدام
انگیزه درونی	- پویای زیست‌محیطی (بهبود مدیریت ریسک و شناسایی فرصتهای استراتژیک)، - تدوین استراتژی (بهبود عملکرد عملیاتی (آگاهی از تصمیمهای تخصیص منابع و استراتژیهای کاهش هزینه))، - اجرای استراتژی (بهبود فرایندها و هماهنگی در عملکردهای مختلف سازمان، آگاهی بیشتر از پایداری در کل سازمان و انگیزش کارکنان)، - ارزیابی استراتژی (توانایی پیشرفته برای پیگیری وضعیت پیشرفت در برابر اهداف خاص و نوآوری و یادگیری).

(منبع: Pérez-López et al., 2015)

گزارشگری پایداری برای شرکتهای عضو بورس و اوراق بهادار الزامی است.

استانداردها و رهنمودهای پایداری

استانداردهای مختلفی در زمینه افشای عملکرد پایداری شرکت وجود دارد که توسط نهادهای مختلفی منتشر شده است. در ادامه، این استانداردها تشریح می‌شود.

ابتکار گزارشگری جهانی

استانداردهای **ابتکار گزارشگری جهانی (GRI)**، رایج‌ترین استانداردهای جهانی برای گزارشگری پایداری هستند که ترجمه آن در ایران نیز منتشر شده است. رهنمودهای نسل اول ابتکار گزارشگری جهانی در سال ۲۰۰۰ تدوین شد. در سال ۲۰۱۳ آخرین نسخه توسعه یافته رهنمودهای گزارشگری با عنوان **جی فور (G4)** ارائه شد. در استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی، پیامدهای بااهمیت اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی یک شرکت و اثر آن بر ارزیابیها و تصمیمهای ذینفعان مورد توجه است

(GRI, 2013). در نگاره ۳، شاخصهای اصلی افشای عملکرد پایداری طبق استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی آورده شده است.

هیئت استانداردهای حسابداری پایداری

هیئت استانداردهای حسابداری پایداری (SASB) بر روی موضوعهای مالی با اهمیت تمرکز دارد. اینها مسایلی هستند که به احتمال زیاد می‌توانند بر وضعیت مالی یا عملکرد عملیاتی یک شرکت تاثیر بگذارند؛ بنابراین، برای سرمایه‌گذاران مهم هستند. نقشه اهمیت تهیه شده توسط هیئت استانداردهای حسابداری پایداری مبتنی بر آزمونهایی است که به منظور اولویت بندی مسایل مربوط به «سرمایه‌گذار عقلایی» طراحی شده است. نقشه به دو نوع شواهد متکی است: شواهدی از منافع سرمایه‌گذار و شواهدی از تاثیر مالی. شواهد مربوط به تاثیر مالی از طریق متغیرهای سنتی ارزیابی شرکتها یعنی سود (درآمد و/یا هزینه‌ها)، داراییها و بدهیها و هزینه سرمایه ارزیابی می‌شود. شواهد مربوط به منافع از

نگاره ۲: مزایا و معایب گزارشگری پایداری الزامی و اختیاری

افشا	مزایا	معایب
افشای داوطلبانه	<ul style="list-style-type: none"> - انعطاف پذیری - نزدیک شدن به هدف - انطباق - منافع جمعی صنعت 	<ul style="list-style-type: none"> - منابع ناکافی و عدم اجرای استانداردهای گزارشگری - عدم اجرا - تضاد منافع - ضمانت اجرایی و پابندی ناکافی - رقابت جهانی
افشای الزامی	<ul style="list-style-type: none"> - استانداردسازی - اعتبار - تغییر فرهنگ سازمانی - ناقص بودن گزارشهای داوطلبانه - قابلیت مقایسه - عدم افشای عملکرد منفی - قطعیت قانونی - صرفه جویی در هزینه - برخورد برابر با سرمایه‌گذاران 	<ul style="list-style-type: none"> - شکاف دانش بین نهادهای نظارتی و صنعت - یک اندازه برای همه مناسب نیست - عدم انعطاف پذیری - پیچیدگی - فقدان انگیزه برای نوآوری و هزینه بالای مدیریت - محدودیت در کارایی و رقابت پذیری

(منبع: Scholtz et al., 2014)

نگاره ۳: شاخصهای افشای عملکرد پایداری

اقتصادی	زیست محیطی	اجتماعی
عملکرد اقتصادی، حضور در بازار، پیامدهای اقتصادی غیرمستقیم، شیوه‌های تامین.	مواد، انرژی، آب، تنوع زیستی، تولید گازهای گلخانه‌ای، پساب و پسماند، محصولات و خدمات، انطباق، حمل‌ونقل، ارزیابی زیست محیطی تامین‌کنندگان، سازوکارهای شکایت زیست محیطی.	شیوه‌های کار و کار شرافتمندانه، حقوق بشر، جامعه، ارائه محصول مسئولانه.

(منبع: GRI, 2013)

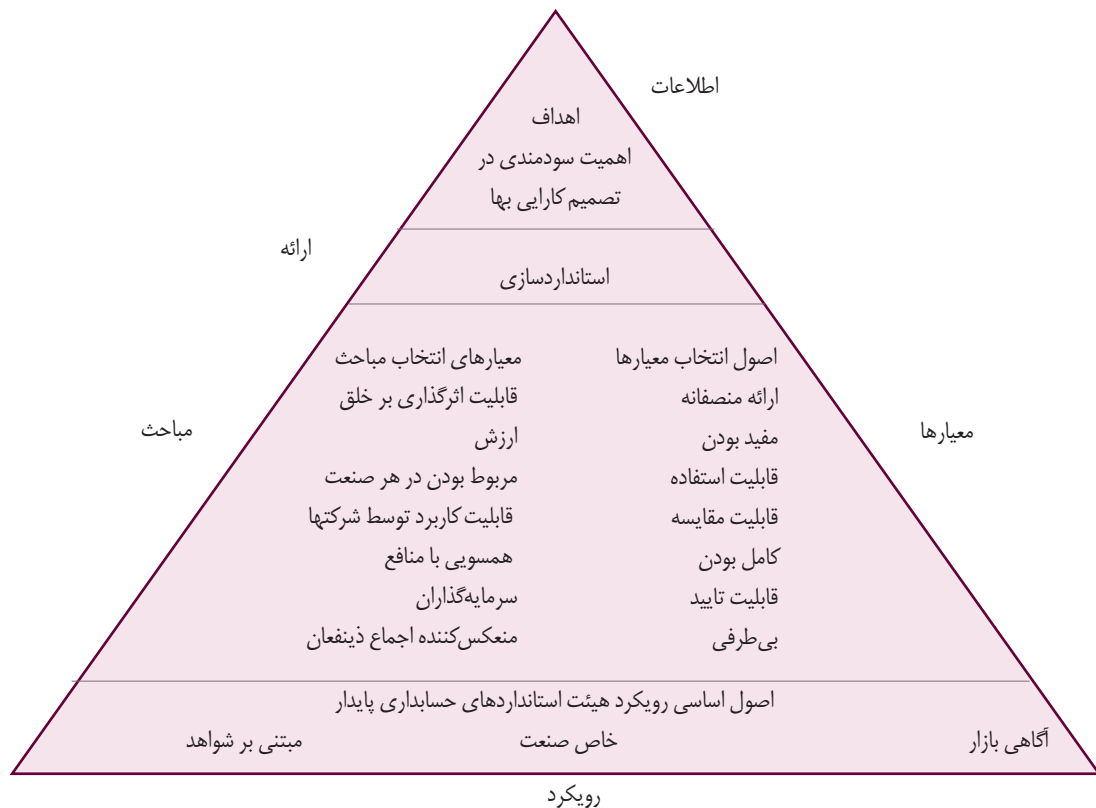
حسابداری پایداری به شرح شکل ۱ است.

کارگروه ویژه افشای اقلیم

کارگروه ویژه افشای اقلیم (TCFD)، توصیه‌هایی را برای افشای اطلاعات در مورد ریسکها و فرصتهای تغییرات اقلیم ارائه نموده است. پذیرش این توصیه‌ها به شرکتهای کمک می‌کند تا مسئولیت‌پذیری و آینده‌نگری را در بررسی مسایل اقلیمی

طریق پنج نوع ارزیابی حاصل می‌شود: ریسکهای مالی، محرکهای قانونی، هنجارهای صنعت، نگرانیهای ذینفعان و فرصت نوآوری. البته نوع سومی به نام تعدیلهای آینده‌نگر (پیش‌رو) نیز وجود دارد. این نوع حاکی از مسایل نوظهور است که هنوز در آزمونهای مبتنی بر شواهد تایید نشده است (SASB, 2019). چارچوب مفهومی هیئت استانداردهای

شکل ۱: چارچوب مفهومی هیئت استانداردهای حسابداری پایداری (SASB, 2017)

بهرتر نشان دهند. این امر منجر به تخصیص هوشمندانه‌تر و کارآمدتر سرمایه می‌شود و به تسهیل گذار به اقتصاد پایدار و کم‌کربن کمک می‌کند. کارگروه ویژه افشای اقلیم، توصیه‌های خود را پیرامون چهار حوزه موضوعی ۱- راهبری، ۲- استراتژی، ۳- مدیریت ریسک، و ۴- معیارها و اهداف تنظیم کرده است که عناصر اصلی نحوه عملکرد سازمانها را نشان می‌دهد (FSB, 2020; Irish Funds, 2020).

هیئت استانداردهای افشای اقلیم

هیئت استانداردهای افشای اقلیم (CDSB)، کنسرسیوم بین‌المللی متشکل از سازمانهای غیردولتی زیست‌محیطی و تجاری است. این هیئت، سعی در ارائه چارچوبی به شرکتها برای گزارشگری اطلاعات زیست‌محیطی با همان

دقت اطلاعات مالی دارند. با توجه به این‌که اطلاعات در مورد سرمایه طبیعی و سرمایه مالی به یک اندازه برای درک عملکرد شرکت ضروری است، دورنمای اصلی هیئت استانداردهای افشای اقلیم، ایجاد اعتماد و شفافیت مورد نیاز برای تقویت بازارهای سرمایه انعطاف‌پذیر است. از این رو، هدف هیئت، در مجموع کمک به سیستمهای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی پایدارتر است. چارچوب هیئت استانداردهای افشای اقلیم سعی شده به نحوی به‌روزرسانی شود تا با توصیه‌های کارگروه افشای مالی مرتبط با اقلیم و سایر الزامهای اصلی گزارشگری هماهنگ باشد و به ساده‌سازی چرخه گزارشگری برای بسیاری از سازمانها کمک کند (Irish Funds, 2020).

نگاره ۴: مزایا و معایب چارچوبهای گزارشگری پایداری

چارچوب	مزایا	معایب
TCFD	چارچوبی بسیار نزدیک به سایر الزامهای اجباری/قانونی است از این رو به‌طور گسترده‌ای توسط شرکتها پذیرفته می‌شود.	- افشای مسایل به‌نسبت زیاد و عمده مربوط به اقلیم، - برخی پیچیدگیها در مورد الزامهایی که ممکن است گزارشگری را برای شرکتها دشوار کند.
GRI	- به‌طور گسترده‌ای پذیرفته شده است، - به‌راحتی از منظر گزارشگری قابل اجرا است، - ارقام بااهمیت را برای هر ذینفع در نظر می‌گیرد.	- بیشتر توسط شرکتهای اروپایی پذیرفته شده است، - بر معیارهای مربوط به اقلیم متمرکز نیست.
SASB	- استاندارد خاص هر صنعت، - تمرکز بر سرمایه‌گذار از نظر الزامهای گزارشگری، - در نظر گرفتن ارقام بااهمیت برای هر استاندارد مربوط به صنعت، - به عملکرد آتی شرکتها می‌پردازد.	- بیشتر در ایالات‌متحد به‌کار گرفته می‌شود اما توسط سایر سازمانهای جهانی که در ایالات‌متحد وجود دارند پذیرفته شده است.
IR	- از خلق ارزش برای شرکتها در کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت پشتیبانی می‌کند، - ائتلاف جهانی از قانون‌گذاران، سرمایه‌گذاران، شرکتها، استانداردها، - حرفه حسابداری و سازمانهای غیردولتی، - ارقام بااهمیت را برای هر ذینفع در نظر می‌گیرد.	- هیچ معیار خاصی برای اندازه‌گیری ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم ندارد، - هیچ معیار خاصی برای اندازه‌گیری محدوده ۱، ۲ یا ۳ انتشار گازهای گلخانه‌ای ندارد.
CDSB	کنسرسیوم بین‌المللی سازمانهای غیردولتی و مردم‌نهاد زیست‌محیطی و تجاری.	بیشتر در خصوص موارد افشای مرتبط با اقلیم و مسایل زیست‌محیطی است.

(منبع: Irish Funds, 2020)

در رویه اصلی کسب‌وکار در بخش عمومی و خصوصی تعبیه شده است و گزارشگری یکپارچه این روند را به‌عنوان هنجار گزارشگری شرکت تسهیل می‌کند. چرخه تفکر و گزارشگری یکپارچه که منجر به تخصیص کارآمد و مولد سرمایه می‌شود، به‌عنوان نیرویی برای ثبات و پایداری مالی عمل خواهد کرد (IIRC, 2021).

مقایسه استانداردهای پایداری

در **نگاره ۴**، مزایا و معایب هر یک از چارچوبها، استانداردها و رهنمودهای پایداری مذکور تشریح شده است.

در **نگاره ۵**، چارچوبهای پایداری از نظر محدوده، تغییر

شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه

شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه (IIRC) یک ائتلاف جهانی متشکل از قانون‌گذاران، سرمایه‌گذاران، شرکتها، استانداردها، حرفه حسابداری و سازمانهای مردم‌نهاد است. این ائتلاف با این دیدگاه موافق است که مخابره اطلاعات در مورد ارزش آفرینی شرکت باید گام بعدی در تکامل گزارشگری شرکت باشد. چارچوب گزارشگری یکپارچه (IR) برای پاسخگویی به این نیاز و ارائه مبنایی برای آینده ایجاد شده است. چشم‌انداز بلندمدت شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه، جهانی است که در آن تفکر یکپارچه

نگاره ۵: مقایسه چارچوبهای گزارشگری پایداری

چارچوب	محدوده	تغییر در رویه کسب‌وکار	نوع تغییر	مسیر	خروجی
TCFD	ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم	✓	پیامدهای مالی ریسکهای اقلیمی	مدلهای کسب‌وکار بر ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم متمرکز شده‌اند	پایداری و ریسک اقلیم
IR	ایجاد ارزش برای سازمان از طریق گزارشگری پایدار	✓	تفکر یکپارچه در رویه کسب‌وکار تعبیه شده است	از طریق چرخه تفکر و گزارشگری یکپارچه و ارتباط با خلق ارزش	پایداری و ثبات مالی
SASB	مسائل اجتماعی و راهبری و زیست‌محیطی خاص و کلیدی صنعت	✓	تصمیمهایی که ارزش بلندمدت را افزایش داده و نتایج پایداری را بهبود می‌بخشد	از طریق استانداردهای حسابداری پایداری و آموزش و توسعه مرتبط	اطلاعات مفیدتر برای سرمایه‌گذاران و بهبود عملکرد شرکت در مورد مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری که به‌احتمال بر ارزش شرکت تاثیر می‌گذارد
GRI	اهداف اجتماعی و راهبری و زیست‌محیطی گسترده‌تر	✓	مدیریت مسئولانه عملکرد و اثرات اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری	با ایجاد استاندارد گزارشگری پایداری، ارائه رهنمود و پشتیبانی از سازمانها	یک اقتصاد جهانی پایدار که سودآوری بلندمدت را با رفتار اخلاقی، عدالت اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست در بردارد
CDSB	اقلیم، محیط‌زیست و سرمایه طبیعی	✓	پیامدهای مالی ریسکهای اقلیمی	مدلهای کسب‌وکار بر ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم متمرکز شده‌اند	پایداری و ریسک اقلیم

(منبع: Irish Funds, 2020)

در رویه کسب‌وکار، نوع تغییر، مسیر و خروجی چارچوب گزارشگری پایداری مورد مقایسه قرار گرفته است. کارگروه ویژه افشای مالی تغییر اقلیم بر انعطاف‌پذیری استراتژی سازمان تمرکز دارد و سناریوهای مختلف مرتبط با اقلیم از جمله سناریوی ۲ درجه سانتی‌گراد یا کمتر را در نظر می‌گیرد. افشای یک سازمان در مورد این‌که

چگونه استراتژیها ممکن است برای رسیدگی به ریسکها و فرصتهای بالقوه مرتبط با اقلیم تغییر کند، گامی کلیدی برای درک بهتر پیامدهای بالقوه تغییرات اقلیمی است (Irish Funds, 2020). در نگاره ۶، توصیه‌های کارگروه ویژه افشای اقلیم در مقایسه با سایر استانداردها مورد بررسی قرار گرفته است.

نگاره ۶: تحلیل توصیه‌های کارگروه ویژه افشای اقلیم در مقایسه با سایر استانداردهای گزارشگری پایداری

CDSB	IR	SASB	GRI	موارد مطرح در TCFD	چارچوب TCFD
پوشش داده شده است: (✓)؛ تا حدی پوشش داده شده است: (✓)؛ پوشش داده نشده یا محدود: (-)؛					
✓	×	×	×	شرح نظارت هیئت‌مدیره بر ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم	راهبری
✓	×	×	×	شرح نقش مدیریت در ارزیابی و مدیریت ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم	
✓	×	×	×	شرح ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم که سازمان در کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت شناسایی کرده است	استراتژی
✓	×	×	×	شرح تاثیر ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم بر کسب‌وکار، استراتژی و برنامه‌ریزی مالی سازمان	
✓	-	-	-	شرح انعطاف‌پذیری استراتژی سازمان با در نظر گرفتن سناریوهای مختلف مرتبط با اقلیم، از جمله سناریوی ۲ درجه سانتی‌گراد یا کمتر	
✓	×	×	×	شرح فرایندهای سازمان برای شناسایی و ارزیابی ریسکهای مرتبط با اقلیم	مدیریت ریسک
✓	×	×	×	شرح فرایندهای سازمان برای مدیریت ریسکهای مرتبط با اقلیم	
✓	×	✓	×	شرح نحوه ادغام فرایندهای شناسایی، ارزیابی و مدیریت ریسکهای مرتبط با اقلیم در مدیریت کلی ریسک سازمان	
×	-	×	×	شرح معیارهای مورد استفاده سازمان برای ارزیابی ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم در راستای استراتژی و فرآیند مدیریت ریسک	معیارها و اهداف
×	-	×	✓	افشای محدوده ۱، ۲ و در صورت لزوم، محدوده ۳ انتشار گازهای گلخانه‌ای (GHG) ریسکهای مربوط	
✓	-	×	×	شرح اهدافی که توسط سازمان برای مدیریت ریسکها و فرصتهای مرتبط با اقلیم و عملکرد در برابر اهداف استفاده می‌شود.	

• «الزامهای افشای موضوعی» برای موضوعهایی که صرف نظر از صنعت، ارتباط فرآگیر با ارزش شرکت دارند،

• «الزامهای افشای صنعت» که موضوعها و موارد افشای مرتبط با ارزش شرکت در یک صنعت معین را مشخص می‌کند.

الزامهای افشا برای هر موضوع پایداری بر مواردی که برای نحوه عملکرد یک واحد تجاری مهم است یعنی مسایل راهبری، استراتژی، مدیریت ریسک و معیارها و اهداف تمرکز دارد. ارائه اطلاعات در مورد هر چهار جنبه باید قابلیت مقایسه را در بین شرکتها افزایش دهد. رهنمود کارگروه ویژه افشای اقلیم، هسته اصلی توسعه نمونه اولیه اقلیم بوده است. بسیاری از شرکتها در حال حاضر مطابق با توصیه‌های رهنمود افشای اقلیم گزارش می‌دهند. این رویه به آنها کمک می‌کند تا منابع و مهارتهای خود را توسعه دهند و تجربه لازم را قبل از تصویب استاندارد جدید اقلیم، کسب کنند. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از همان ابتدا تاکید کرده است که هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری به موضوعهای پایداری می‌پردازد که برای کسب و کارها اساسی هستند. اگرچه آنها ابتدا مسایل اقلیمی را با توجه به فوریت آن در اولویت قرار داده‌اند، اما با گذشت زمان استانداردهای موضوعی و خاص صنعت بیشتری ارائه خواهند کرد. این توجیهی است که در ایران دانشگاه‌ها به چارچوب گزارشگری صنایع خاص بپردازند.

سازمان بین‌المللی کمیسیونهای اوراق بهادار (IOS- CO) و هیئت‌مدیره **فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC)**، بیانیه‌هایی را صادر کرده‌اند که از ایجاد هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری استقبال کرده و قول حمایت مداوم از آن را داده‌اند. موسسه حسابرسی **دیلویت (Deloitte)** از تعهد هیئت استانداردهای افشای اقلیم و بنیاد گزارشگری ارزش برای ادغام با هیئت جدید و انتشار نمونه اولیه اقلیم و الزامهای افشای عمومی توسط کارگروه آمادگی فنی، استقبال نموده است. اعلام تعهد هیئت استانداردهای افشای اقلیم و بنیاد گزارشگری ارزش برای ادغام با هیئت جدید، علامت روشنی را به بازار ارسال می‌کند که هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری به‌عنوان نهاد استانداردگذار جهانی پایداری در حال ظهور است. این امر باعث کاهش

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، خبر ایجاد **هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB)** را در ۳ نوامبر ۲۰۲۱ اعلام کرد. هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری سعی در ارائه استانداردهای افشای پایداری باکیفیت برای برآوردن نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران دارد. هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری شامل ۱۴ عضو است که برخی از آنها می‌توانند اعضای پاره‌وقت باشند. شرایط اصلی عضویت در این هیئت، صلاحیت و تجربه حرفه‌ای مرتبط است. این هیئت متشکل از سه عضو از منطقه آسیا-اقیانوسیه، سه عضو از اروپا، سه عضو از قاره آمریکا، یک عضو از آفریقا و چهار عضو منصوب از هر منطقه خواهد بود. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی همچنین اعلام نموده است که سازمانهای برجسته افشای پایداری که رویکردشان متمرکز بر سرمایه‌گذاران است، متعهد شده‌اند که در هیئت جدید ادغام شوند. انتظار بر این است تا ژوئن سال ۲۰۲۲، ادغام **هیئت استانداردهای افشای اقلیم (CDSB)** و **بنیاد گزارشگری ارزش (VRF)** در هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری انجام پذیرد. علاوه بر اعلام ایجاد هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری، **کارگروه آمادگی فنی (TRWG)** در مارس ۲۰۲۱ ایجاد شد تا شروع کار هیئت استانداردهای حسابداری پایداری را تسهیل کند و پیشنهادهایی به هیئت ارائه کند. دو سند که حاصل اقدام کارگروه آمادگی فنی است شامل دو نمونه اولیه افشای مرتبط با اقلیم و الزامهای عمومی برای افشای اطلاعات مالی مرتبط با پایداری بوده است. این نهاد همچنین کارهای مقدماتی دیگری مانند اتصال **هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)** و **هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB)**، تعیین دستورعملهای مفهومی برای تنظیم استاندارد و ساختار استانداردها را انجام داده است. در «ساختار استانداردها» توصیف شده است که مجموعه کامل استانداردهای پایداری چگونه خواهد بود:

• «الزامهای عمومی» برای گزارش تمام اطلاعات بااهمیت در مورد ریسکها و فرصتهای پایداری،

پراکندگی و سردرگمی در چشم‌انداز استانداردهای پایداری می‌شود. استفاده از استانداردها و چارچوبهای فنی هیئت استانداردهای افشای اقلیم و بنیاد گزارشگری ارزش همراه با استانداردهای کارگروه ویژه افشای اقلیم به حصول اطمینان و امیدواری در خصوص شروع مناسب کار هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری کمک می‌کند (Deloitte, 2021).

زیرساختهای تهیه گزارش پایداری

شرکتها نقش دشواری در تهیه گزارشهای پایداری دارند. آنها وظیفه دارند که اطلاعات شرکت را در موضوعهای مختلف برای ذینفعان با خبرگی متفاوت، افشا کنند. طیف گسترده‌ای از موضوعهای پایداری مانند تغییر اقلیم، حقوق بشر و حریم خصوصی وجود دارد که انتظارات در مورد سطح جزئیات و پیچیدگی ارائه شده توسط شرکتها در ارتباطات خود را افزایش داده است. از این رو، تقویت تخصص و دانش تهیه‌کننده نسبت به مسایل پایداری اهمیت روزافزون یافته است. استانداردها و چارچوبها نقشی مهمی را در تهیه گزارشهای پایداری ایفا می‌نمایند. با این حال، هر چارچوب گزارشگری، هدف و منطق خاص خود را دارد. وجود چارچوبهای گزارشگری متعدد می‌تواند گیج‌کننده و متناقض به نظر برسد. این تکثر می‌تواند زمینه و محتوای گزارشهای پایداری را به‌ویژه با توجه به معیارها، تعاریف و اولویتهای متفاوت یا متناقض، پیچیده کند. هر یک از استانداردهای گزارشگری هدف متمایزی را ارائه می‌دهد. مهم است که اولویتهای اصلی مشخص شوند؛ از این جهت که چگونه می‌توان استانداردهای مختلف را در کنار هم به کار برد و سطح متناسبی از هماهنگی و یکنواختی در افشای معیارها و شاخصهای پایداری داشت (BSR, 2018).

با توجه به این واقعیت که پدیده گزارشگری پایداری برای شرکتهای کشورهای در حال توسعه به نسبت جدید است، بسیاری از آنها ممکن است با فرایندها و الزامهای آن آشنا نباشند. در واقع، برخی از دلایل عدم افشای اطلاعات زیست‌محیطی ممکن است ناشی از ناآگاهی و دانش مدیران شرکت در مورد گزارش مسئولیت اجتماعی شرکتی به‌طور کلی و افشای موضوعهای مربوط به عدالت زیست‌محیطی

به‌طور خاص باشد. یک دلیل دیگر برای عدم افشای مسایل مسئولیت اجتماعی نبود الزامات قانونی است. به‌طور نمونه، برخی این دیدگاه را دارند که مدیران تنها در صورتی افشای موضوعهای مسئولیت اجتماعی شرکتی را انجام می‌دهند که از نظر قانونی موظف به انجام آن باشند. حداقل افشای شرکتها هم اگر انجام می‌شود، فقط به دلیل اجبار قانونی است؛ بنابراین، شرکتها افشای کامل را انجام نمی‌دهند و احساس می‌کنند که رعایت حداقل الزامهای قانونی کافی است. به‌نظر می‌رسد نبود الزامهای اجباری برای گزارش مسئولیت اجتماعی شرکتی، توجیه کافی برای عدم افشای آنها را فراهم کرده است. یکی دیگر از مواردی که برای تهیه گزارش پایداری مورد نیاز است، دارا بودن منابع مورد نیاز برای تهیه گزارش پایداری است. به‌عبارتی دیگر، احتمال بیشتری وجود دارد که شرکتهای بزرگ‌تر گزارشهای پایداری را تهیه کنند؛ زیرا از منابع لازم و کافی برخوردار هستند. یک شرکت کوچک منابع زیادی برای انجام افشای اضافی ندارد و نمی‌تواند هزینه‌های اضافی متحمل شود. بنابراین، کمبود منابع یکی از محدودیتهای اصلی تهیه گزارشگری پایداری است. همچنین، محدودیت زمان یکی از موانع در تهیه گزارشگری پایداری است؛ به‌خصوص که شرکتها باید صورتهای مالی سالانه را نیز تهیه کنند که این امر باعث فشردگی بودجه زمانی می‌شود (Belal & Cooper, 2011).

نتیجه‌گیری

در این مقاله گزارشگری پایداری و انواع استانداردها و رهنمودهای پایداری شرح داده شد. در حالی که گزارشگری پایداری در حال تحول است، شرکتها با این پرسش مواجه هستند که برای کدام استانداردها و معیارها باید آماده شوند؟ برخی از شرکتها تصمیم گرفته‌اند تا زمانی که تهیه گزارشگری پایداری الزامی شود، منتظر بمانند. این رویکرد اشتباهی است. همان‌طور که نهادهای متولی در استانداردهای گزارشگری پایداری پیشرفت می‌کنند، شرکتها فرصتی عالی برای آماده‌شدن برای افشای اطلاعات پایداری و متعهدشدن به شفافیت و پاسخگویی دارند. در حالی که انتظار می‌رود بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری

The Policy Evolution and the Actions Companies Can Take Today https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/sustainability/ey, 2021

- GRI, About Sustainability Reporting, <https://www.globalreporting.org/information/sustainability-reporting/Pages/default.aspx, 2019>
- GRI, G4 Sector Disclosures, <https://www.globalreporting.org/Documents/ResourceArchives/GRI-G4-Financial-Services-Sector-Disclosures.pdf, 2013>
- <https://www.ifac.org/news-events/2021-11/ifac-pledges-ongoing-support-new-international-sustainability-standards-board>
- <https://www.iosco.org/news/pdf/IOSCONEWS625.pdf>
- IIRC, International <IR> Framework <https://www.integratedreporting.org/, 2021>
- Ioannou, I., & Serafeim, G., The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Harvard Business School Research Working Paper, (11-100), 2017
- Irish Funds, Comparing international Sustainability Reporting Frameworks, www.irishfunds.ie, 2020
- Pérez-López, D., Moreno-Romero, A., & Barkemeyer, R., Exploring the Relationship Between Sustainability Reporting and Sustainability Management Practices, Business Strategy and the Environment, 24(8), 720-734, 2015
- SASB, Materiality Map, Available online: <https://www.sasb.org/, 2019>
- SASB, SASB Conceptual Framework, Available online: <https://www.sasb.org/, 2017>
- Scholtz, B., Calitz, A., Gómez, J. M., & Fischer, F., A Comparison of approaches to Integrating Sustainability into the Enterprise Architecture of Voluntarily and Mandatorily Reporting Companies, In Proceedings of the 28th EnviroInfo Conference on Informatics for Environmental Protection (pp. 10-12), 2014
- The Financial Stability Board (FSB), Task Force on Climate-related Financial Disclosures, Status Report, 2020

مالی و سایر تلاشهای نهادهای قانون‌گذاری و استاندارد گذاری رویکردی برای افشای تغییرات اقلیم داشته باشند، برای شرکتها مهم است که گزارشگری در طیف وسیعی از موضوعهای زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری را در نظر بگیرند. اگر شرکتها از این فرصت استفاده کنند، با اجرای استانداردهای جدید در مسیر درستی حرکت خواهند کرد. علاوه بر این، آنها می‌توانند از اطلاعاتی که جمع‌آوری می‌کنند برای اجرای درست استراتژیها، مدیریت ریسکها و دستیابی به عملکرد قوی‌تر و پایدارتر در بلندمدت استفاده کنند. برای شروع، شرکتها باید معیارهای مرتبط با بخش، استراتژی و ذینفعان خود را شناسایی کنند و ظرفیت گزارش در مورد آن معیارها را توسعه دهند (EY, 2021).

اگرچه استانداردها و رهنمودهای پایداری مختلفی وجود دارد که حتی در نوع نگاه بر صنعت، ذینفعان و مسایل تحت پوشش متفاوت هستند ولی با ورود هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری به مبحث گزارشگری پایداری به نظر می‌رسد در آینده پراکندگی چارچوبهای گزارشگری پایداری کمتر خواهد شد. در ایران به جز موارد محدود، گزارشهای پایداری تهیه نمی‌شود. از این رو، لزوم آشنایی و فرهنگ‌سازی حسابداران و حسابرسان به این حوزه و ترجمه استانداردهای پایداری، می‌تواند سرآغاز خوبی برای این امر باشد.

منابع:

- Belal, A. R., & Cooper, S., The Absence of Corporate Social Responsibility Reporting in Bangladesh, Critical Perspectives on Accounting, 22(7), 654-667, 2011
- BSR., A Practitioner's View of Sustainability Reporting: Challenges and Solutions, <https://www.bsr.org/reports/, 2018>
- Deloitte, Purpose-driven Business Reporting in Focus-IFRS Foundation Creates New Board to Set Global Sustainability Standards, www.deloitte.com, 2021
- Escrig-Olmedo, E., Fernández-Izquierdo, M. Á., Ferrero-Ferrero, I., Rivera-Lirio, J. M., & Muñoz-Torres, M. J., Rating the Raters: Evaluating How ESG Rating Agencies Integrate Sustainability Principles, Sustainability, 11(3), 915., 2019
- EY., The Future of Sustainability Reporting Standards-

ارتقای گزارشگری بنگاه؛ راه پیش‌رو

فدراسیون بین‌المللی حسابداران^۱ برای هیئت جدید استانداردهای بین‌المللی پایداری در کنار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری^۲ فراخوان داده است

زمان برای یک راه‌حل جهانی اکنون است- تا به تقاضای سرمایه‌گذاران، سیاست‌گذاران و دیگر ذینفعان، برای یک سامانه گزارشگری که اطلاعات یکنواخت، مقایسه‌پذیر، اتکال‌پذیر و تضمین‌پذیر مرتبط با خلق ارزش بنگاه، توسعه پایدار و انتظارات در حال رشد، پاسخ بدهیم. رویکرد چندپاره، باعث تداوم ناکارآمدی، هزینه‌های افزوده و کمبود اعتماد می‌شود. کار مهم در حال انجام است (مانند معیارهای هم‌نشینی جهانی اقتصاد/ شورای بین‌المللی کسب‌وکار^۳، کارگروه سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار^۴، کار آماده‌سازی گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا^۵، و هم‌ترازی بین ابتکارهای پیش‌رو در زمینه گزارشگری)، و این تلاشها باید ادامه پیدا کند تا در نهایت به پدید آمدن سامانه جهانی کمک کند.

ساختار

- بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۶، با بهبود و ترکیب ارتقایافته، باید هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری^۷ را ایجاد کند، از استقلال و موفقیت نظام راهبری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (مانند هیئت نظارت و هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی) استفاده کند تا استانداردهای جهانی را توسعه دهد و زیست‌بوم چندپاره کنونی را بهینه کند.
- حمایت روشن از طرف نهادهای جهانی مانند سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار و تامین سرمایه مناسب برای موفقیت ضروری هستند.
- هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری باید متمرکز بر استانداردهای گزارشگری مالی بماند. هماهنگی بین هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، برای پرهیز از دوباره‌کاریها و شکافها، ضروری است (مانند گزارش تفسیری مدیریت).
- کاربردپذیری استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری باید تعیین شود (مانند بنگاه‌های کوچک و متوسط^۸ در مقابل واحدهای تجاری با منافع عمومی^۹).
- هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری باید با حوزه‌های گزارشگری که از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده می‌کنند و همچنین با دیگر حوزه‌ها مشارکت کند، تا به‌کارگیری و استفاده جهانی را تشویق کند.
- هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری باید رویکرد قطعات سازنده را در پیش گرفته، با تخصص و الزامهای افشای ابتکارهای پیش‌رو کار کرده و از آنها استفاده کند، از جمله پروژه افشای کربن^{۱۰}، هیئت استانداردهای افشای آب‌وهوا^{۱۱}، ابتکار گزارشگری جهانی^{۱۲}، شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه^{۱۳} و هیئت استانداردهای حسابداری پایداری^{۱۴}.

قطعات سازنده

- **قطعه ۱:** الزامها برای اطلاعات غیرمالی با اهمیت متمرکز بر عملکرد شرکت، نمایه ریسک، تصمیمهای اقتصادی و خلق ارزش بنگاه، باید مسئولیت هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری باشد. این تمرکز با کار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری سازگار بوده و حمایت گسترده جهانی را به‌خود جلب خواهد کرد.
- **قطعه ۲:** هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری باید همچنین با توجه به الزامهای گزارشگری طراحی شده برای پرداختن به توسعه پایدار گسترده‌تر و با اهمیت و آثار شرکت بر اقتصاد، محیط و افراد، همکاری کند. این الزامها ممکن است در نهایت در استانداردهای هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری گنجانده شود یا به‌وسیله استانداردها تایید شود.
- **قطعه ۳:** سامانه باید الزامهای تکمیلی حوزه‌های گزارشگری را پذیرا باشد تا از پاسخگویی عمومی محلی حمایت کند. اینها نباید از قطعات ۱ و ۲ بکاهد، و ممکن است طی زمان در آنها جذب شود.
- **چارچوب:** اطلاعات مالی و غیرمالی باید از طریق یک چارچوب مفهومی به یکدیگر متصل شوند. اصول گزارشگری یکپارچه و کار کارگروه افشای مالی مربوط به آب‌وهوا باید به‌عنوان نقطه شروع استفاده شوند.

رویکرد جهانی

هیئت استانداردهای جدید برای ساختن و هماهنگی سامانه جهانی منسجم گزارشگری شرکتی به هم پیوسته، ضروری است.

کامل کردن زیست‌بوم

- راهبری شرکتی باید تکامل یابد تا نظارت اثربخش بر تعهدات گسترش یافته گزارشگری فراهم کند.
- کنترل‌های شرکتی و سامانه‌های داده ارتقایافته، برای تولید اطلاعات باکیفیت ضروری است.
- اطمینان بخشی، مولفه ضروری سامانه جهانی است. کار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی، نقشی حیاتی ایفا خواهد کرد.
- استانداردهای گزارشگری و فرایندهای اطمینان بخشی باید به صورت دیجیتال آماده باشند.
- حسابداران حرفه‌ای و بنگاه‌ها باید به ارتقای شایستگی‌های خود ادامه دهند تا این اطلاعات جدید را آماده و اعتباردهی کرده و به طور نزدیک با متخصصان پایداری و دیگر زمینه‌ها کار کنند.
- فراهم‌کنندگان امتیازدهی، رتبه‌بندی یا شاخصهای پایداری / محیطی، اجتماعی و راهبری^{۱۵}، باید پذیرای توسعه الزامهای جهانی گزارشگری باشند، تا اطلاعات یکنواخت، مقایسه‌پذیر، اتکاپذیر و تضمین‌پذیر بتواند در کار آنها ترکیب شود.
- گزارشگری بخش عمومی نیز باید تکامل پیدا کند تا اطلاعات جامعتری را الزام کند.

پانوشتها:

- 1- International Federation of Accountants (IFAC)
- 2- International Accounting Standards Board (IASB)
- 3- World Economic Forum's International Business Council (WEF/IBC)
- 4- International Organization of Securities Commissions (IOSCO)
- 5- European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)
- 6- International Financial Reporting Standards Foundation (IFRSF)
- 7- International Sustainability Standards Board (ISSB)
- 8- Small and Medium-sized Enterprises (SMEs)
- 9- Public Interest Entities (PIEs)
- 10- Carbon Disclosure Project (CDP)
- 11- Climate Disclosure Standards Board (CDSB)
- 12- Global Reporting Initiative (GRI)
- 13- International Integrated Reporting Council (IIRC)
- 14- Sustainability Accounting Standards Board (SASB)
- 15- Environmental, Social, & Governance (ESG)

منبع:

- **Enhancing Corporate Reporting: The Way Forward**, IFAC.org, 2021

استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

چه مواردی در پیش است؟

همبندی،

کار اصلی، و همگرایی

آندریاس بارکو (Andreas Barckow)، رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)، در کنفرانس انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) و انجمن حسابداران مدیریت خبره (CIMA)، در مورد تحولات جاری کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC) و هیئت نظارت بر حسابداری شرکتهای سهامی عام آمریکا (PCAOB)، در تاریخ ۷ دسامبر ۲۰۲۱ در واشنگتن برای نمایندگان حاضر در جلسه سخنرانی کرد. او در سخنرانی خود، اولویتهای فوری و آینده هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری را تشریح کرد، در مورد اهمیت فزاینده موضوعهای پایداری در گزارشگری مالی صحبت کرد، و دیدگاههای خود در مورد همگرایی با هیئت استانداردهای حسابداری مالی (FASB) را به اشتراک گذاشت.

بعد از ظهر بخیر، خوشحالم که امروز در کنار شما هستم. نام من آندریاس بارکو است و از ژوئیه امسال به عنوان رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری خدمت کرده‌ام. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، هیئت استانداردگذار مستقل بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSB) است، که مسئولیت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) را برعهده دارد که استفاده از آنها در بیش از ۱۴۰ کشور الزامی است.

اگرچه شرکتهای آمریکایی ملزم به استفاده از اصول پذیرفته شده حسابداری ایالات متحده (US GAAP) هستند، بسیاری از آنها شرکتهای فرعی بین‌المللی دارند که با استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی گزارش می‌دهند. علاوه بر این، سرمایه‌گذاران آمریکایی که در سطح بین‌المللی سرمایه‌گذاری می‌کنند، استفاده‌کنندگان پرکار صورتهای مالی هستند که با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی سازگارند. دیدگاههای شما برای ما مهم است، پس لطفاً به مشارکت در کار ما ادامه دهید.

با توجه به نقشی که استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایالات متحده ایفا می‌کنند، دیدگاههای خود را بر سه موضوع راهبردی متمرکز خواهیم کرد: پایداری، برنامه کار فعلی و آینده هیئت، و همگرایی.

موارد افشای مالی مرتبط با پایداری

اول از همه، پایداری. ممکن است عجیب به نظر برسد که رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری سخن خود را با صحبت در مورد پایداری شروع کند. با این حال، ماهیت مبتنی بر اصول استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، به این معنی است که مباحث مرتبط با پایداری مانند تغییرات اقلیمی و سایر ریسکهای نوپدید، از قبل به وسیله الزامهای موجود هیئت پوشش داده شده است. حتی اگر به این ریسکها به صراحت اشاره نشده باشد، شرکتها موظفند در صورتی که تاثیر ریسکها برای استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی با اهمیت باشد، موضوعهای مرتبط با پایداری را در صورتهای مالی خود در نظر بگیرند.

حدود یک سال پیش، هیئت مطالب آموزشی را منتشر کرد که رابطه ممکن بین الزامهای جاری در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و موضوعهای مرتبط با اقلیم را برجسته می‌کرد. نکته پایانی این است که حتی اگر استاندارد یاد شده "این استاندارد در مورد ریسکها و تعهدهای ناشی از موضوعهای مرتبط با اقلیم نیز صدق می‌کند"، این الزامها باید در نظر گرفته شوند. موضوعهای زیر پوشش در مطالب آموزشی نوامبر ۲۰۲۰ شامل کاهش ارزش، ذخایر، و بدهیهای قرارداد بیمه، و برخی از نکته‌های کمتر آشکار مانند ریسکهای ناشی از ابزار مالی است. من این مطالب را به عنوان یادآوری برجسته می‌کنم که ریسک تغییرات اقلیمی موضوعی برای امروز است، نه فقط برای فردا.

پایداری به یک موضوع اصلی برای هیئت‌مدیره هر شرکت تبدیل شده است. این موضوع راه خود را از روابط سرمایه‌گذار و کارکردهای ارتباطی به طور مستقیم به بخش مالی باز می‌کند، و به دلایل موجه-اینجاست که فرایندها و کنترلهای قوی مطرح هستند. بنابراین، برای کسانی که مشغول گزارشگری مالی هستند، اجازه دهید به شما اطمینان دهم که پایداری بخشی از کار روزانه شما خواهد شد، اگر از قبل این طور نبوده است!

اندکی قبل، ممکن است صحبت‌های همکار من لی وایت (Lee White) در مورد هیئت خواهر خوانده هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، معروف به هیئت

استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) را شنیده باشید. تاسیس این هیئت جدید ماه گذشته در کنفرانس تغییر اقلیمی ۲۶ (COP26) اعلام شد و بیش از ۴۰ حوزه گزارشگری در سراسر جهان از جمله ایالات متحد از آن استقبال کردند. هدف از تاسیس این هیئت، ایجاد یک خط منبای جهانی جامع از استانداردهای موارد افشای مرتبط با پایداری، با تاکید بر سرمایه‌گذار، برای بازارهای سرمایه جهانی است. این به هر حوزه گزارشگری بستگی دارد که درباره امکان و چگونگی لحاظ کردن خط منبای جهانی در الزامهای خود تصمیم بگیرد، و هیچ الزامی برای آن حوزه‌ها وجود ندارد که از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده کنند.

برای تسهیل شروع کار هیئت جدید، هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری از توصیه‌هایی برای ایجاد دو استاندارد سود خواهد برد؛ یکی درباره موارد افشای مرتبط با اقلیم و دیگری درباره موارد افشای عمومی. این توصیه‌ها یا نمونه‌های اولیه، در تلاش مشترک هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و سازمانهای پیشرو و سرمایه‌گذار محور پایداری، ایجاد شده‌اند. هیئت در واقع خوشحال است که دو سازمان از این بین، بنیاد گزارشگری ارزش^۱ (VRF)، منزلگاه گزارشگری یکپارچه و استانداردهای هیئت استانداردهای حسابداری پایداری، و هیئت استانداردهای افشای آب‌وهوا^۲ (CDSB)، بخشی از هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری خواهند شد.

در حالی که هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری هر دو مستقل خواهند بود، اما هیئت امنای ما تصریح کرده‌اند که انتظار می‌رود این دو هیئت در همکاری بسیار نزدیک برای ارائه گزارشهای سازگار از همان ابتدا با هم کار کنند. این پیامی است که ما نیز با صدای بلند و روشن از ذینفعان و نهادهای مشاوره خود شنیده‌ایم؛ همبندی^۳ بین الزامهای حسابداری و الزامهای افشای پایداری ضروری است. دست چپ باید با دست راست هماهنگ باشد. از این رو، ما تلاش خواهیم کرد تا استانداردهای خود را سازگار و مکمل کنیم، تا گزارشگری یکپارچه شرکتها را تسهیل و مجموعه‌ای جامع و مفید از

بود، اما هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری فعالیت‌های بسیاری برای انجام‌دادن دارد. ورود رئیس جدید هم به این معنی نیست که همه کارهایی را که تا به امروز انجام داده‌ایم، دور ریخته و از نو شروع کنیم. بنابراین، اجازه دهید قبل از این‌که به برنامه آینده هیئت نگاه کنیم، به برخی از پروژه‌های بزرگتر در دستور کار فعلی بپردازیم.

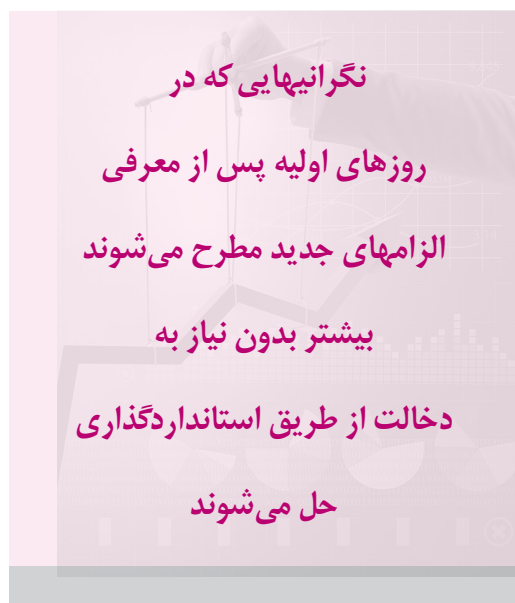
۱۸ ماه گذشته برای همه با توجه به همه‌گیری دیرپا، سخت بوده است. هیئت با انتشار چندین سند مشورتخواهی برای اظهارنظر، از ذینفعان خود موارد بسیاری را پرسیده است، حتی دوره‌های اظهارنظر طولانی‌تر از حد معمول ارائه کرده است. من می‌خواهم از همه برای کمک ارزشمندشان، از جمله نوشتن نامه‌های اظهارنظر، مشارکت در کار میدانی، یا شرکت در رویدادهای اطلاع‌رسانی، تشکر کنم. هیئت اکنون در حال بحث در مورد بازخوردی است که دریافت کرده است. اجازه دهید سه پروژه مهم را برجسته کنم؛ صورتهای مالی اساسی، بررسیهای پس از استقرار، و سرقفلی و کاهش ارزش.

صورتهای مالی اساسی

پروژه صورتهای مالی اساسی هیئت شامل سه عنصر مهم است:

- ایجاد ساختار بهتر برای صورت سودیازبان با معرفی طبقه‌بندی درآمدها و هزینه‌ها زیر عنوان عملیاتی، سرمایه‌گذاری، و تامین مالی، و الزام شرکتها به ارائه دو جمع فرعی جدید؛
- بهبود روش تجمیع و تفکیک اطلاعات شرکتها؛ و
- الزام به افشای اطلاعات برخی از معیارهای عملکرد تعریف‌شده به‌وسیله مدیریت- یعنی معیارهای عملکردی که از سوی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مشخص نشده است. هیئت همچنین تغییرات محدودی را در صورت جریانهای نقدی برای بهبود یکنواختی در طبقه‌بندی با حذف گزینه‌ها، پیشنهاد کرده است.

در مجموع، پیشنهادها با استقبال خوبی روبه‌رو شده است. به‌طور یقین در مورد برخی از جزئیات، نگرانی همراه با درخواستهای شفاف‌سازی وجود داشته است، اما هیچ چیز

اطلاعات را برای سرمایه‌گذاران فراهم کنیم.

با این حال، جداسازی مشخصی نیز بین مسئولیتهای ما وجود دارد. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به‌طور عمده بر گزارش تراکنشها و رویدادهایی که تا تاریخ گزارشگری رخ داده‌اند، متمرکز است. تمرکز هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری بر ریسک و فرصتهایی است که می‌تواند بر ارزش آینده شرکت و جریانهای نقدی تاثیر بگذارد. ما باید تلاش کنیم تا از شکافها، سایشها یا همپوشانیهای غیرضروری در ادبیات دو هیئت، جلوگیری کنیم. این دو نوع اطلاعات باید مانند دو قطعه در یک جدول کلمات به‌خوبی در کنار هم قرار گیرند.

همانطور که در ابتدا گفتم، موضوع موارد افشای پایداری، به‌احتمال زیاد بر سر راه شما قرار می‌گیرد؛ اگر از قبل مطرح نشده باشد. اگر می‌خواهید از جدیدترین فعالیتهای پایداری با خبر باشید، یک حساب کاربری در پایگاه اطلاع‌رسانی اینترنتی هیئت ایجاد و دنبال کردن پایداری را انتخاب کنید.

برنامه کاری فعلی و جهت‌گیری آینده

کار با هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری مهم خواهد

به‌تازگی آن را آغاز کرده‌ایم.

بازخورد کلی در مورد استانداردهای تلفیقی نشان می‌دهد که آنها به‌خوبی کار می‌کنند؛ تا حدودی برخلاف بحث‌های داغ مطرح‌شده در طول توسعه استانداردها. همه با تغییراتی که در آن زمان ایجاد شد، موافق نبودند؛ اما نگرانی‌های اولیه تا حد زیادی برطرف شده است. بهبودهای پیشنهادی به‌طور عمده به حوزه‌های کاربردی خاص محدود می‌شوند، و ما امکان و چگونگی بررسی آن‌ها به بهترین شکل را در نظر خواهیم گرفت. این یک مثال خوب است که نشان می‌دهد چرا بهتر است قبل از در نظر گرفتن اعمال تغییر در الزام‌های جدید، اجازه دهید تجربه شود.

استاندارد ابزار مالی هیئت در سال ۲۰۱۸ اجرایی شد؛ بنابراین، زمان شروع بررسی پس از استقرار فرارسیده است. با این حال، با توجه به رویکرد جدید کاهش ارزش، تصمیم گرفتیم بررسی این مقررات را به تعویق بیندازیم تا شواهد بیشتری در مورد نحوه پاسخگویی استاندارد به چالش‌های ناشی از همه‌گیری فعلی جمع‌آوری کنیم. بنابراین، ابتدا بر الزام‌های طبقه‌بندی و اندازه‌گیری تمرکز می‌کنیم و سپس سایر الزام‌ها را در نظر خواهیم گرفت. یکی از زمینه‌های مورد علاقه هیئت در حال حاضر، مربوط به ابزار مالی با ویژگی‌های **محیطی، اجتماعی و راهبردی شرکتی**^۵ است. هیئت آگاه است که این ابزار به‌طور فزاینده‌ای متداول می‌شوند؛ بنابراین می‌خواهیم اطمینان پیدا کنیم که الزام‌های موجود هیئت می‌تواند برای آنها به‌کارگرفته شود و نتایج معنی‌داری ایجاد کند.

سرفلی و کاهش ارزش

سومین پروژه‌ای که در برنامه کاری فعلی ما به آن اشاره خواهیم کرد، سرفلی و کاهش ارزش است، که در واقع ادامه بررسی پس از استقرار **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۳ (IFRS 3)** با عنوان «ترکیب‌های تجاری» است. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری یک مقاله در مورد این موضوع در مارس ۲۰۲۰ منتشر کرد. در آن زمان، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به این نتیجه رسیده بود که مقررات موجود در زمینه کاهش ارزش را نمی‌توان به‌طور

آن قدر تکان‌دهنده نبوده که نیاز به بازگشت کامل به ابتدای کار باشد. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری گفتگوهای خود را در مورد بازخوردها در بهار امسال آغاز کرد و در حالی که پیشرفت خوبی داریم، به‌طور یقین سال آینده را نیز صرف این موضوع خواهیم کرد، تا همه بازخوردها را دریافت و تصمیم‌گیری کنیم.

بررسی‌های پس از استقرار

در مرحله بعد، آن چه را که **بررسی‌های پس از استقرار**^۴ می‌نامیم قرار دارد. فرایند انجام کار هیئت مستلزم آن است که برای هر استاندارد جدید یا اصلاح اساسی، دو تا سه سال پس از لازم‌الاجرا شدن، بررسی پس از استقرار انجام دهد. هدف از چنین بررسی‌هایی، ارزیابی این مورد است که آیا استاندارد همانطور که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در نظر داشت، کار می‌کند یا خیر؛ نه این که بحث‌های گذشته را دوباره پیش بکشیم.

قبل از این که الزام‌ها را بررسی کنیم، آگاهانه فرصت کافی ایجاد می‌کنیم تا به‌کارگیری تغییرات وسعت یابد. نگرانی‌هایی که در روزهای اولیه پس از معرفی الزام‌های جدید مطرح می‌شوند، بیشتر بدون نیاز به دخالت از طریق استانداردگذار، حل می‌شوند. البته این یک اقدام متعادل‌کننده است، ممکن است مسایلی پیش بیاید که ما را ملزم کند قبل از رسیدن به مرحله بررسی، اقدام کنیم. اما به‌عنوان استانداردگذار جهانی، باید به چالش‌هایی که هنگام اقدام به‌وجود می‌آیند، توجه داشته باشیم. هر تغییر، ده‌ها هزار شرکت را در بیش از ۱۰۰ حوزه گزارشگری زیر تاثیر قرار می‌دهد. این دلیل اصلی است که بررسی‌ها تا وقتی که زمان معقولی سپری نشده است، شروع نمی‌شوند.

ما در حال حاضر روی دو بررسی از این قبیل کار می‌کنیم: اولی در مورد مجموعه استانداردهای هیئت در زمینه تلفیق، شامل **استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۰، ۱۱، و ۱۲ (IFRSs 10, 11, and 12)** با عنوان‌های «صورت‌های مالی تلفیقی»، «توافق‌های مشترک» و «افشای منافع در سایر واحدهای گزارشگر»، و دومی در مورد **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ (IFRS 9)** با عنوان «ابزار مالی»، که

هدف اصلی هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری برای ایجاد شفافیت در عملکرد بعدِ ترکیب تجاری، به‌خوبی مورد استقبال استفاده‌کنندگان قرار گرفت، اما از طرف تهیه‌کنندگان کمتر مورد استقبال قرار گرفت. گسترده‌نگرانی‌های آنها از ناتوانی در ردیابی عملکرد کسب‌وکار تحصیل‌شده تا الزام به ارائه اطلاعات آینده‌نگر و بالقوه حساس برای شرکت را دربر می‌گرفت. با توجه به استحکام و تنوع در دیدگاه‌ها، یافتن راه‌حل به‌واقع چالش‌برانگیز است. یکی از رویکردهایی که هیئت در نظر دارد، بررسی مجموعه‌ای از موارد افشا است که می‌تواند دست‌کم تا حدی جایگزین از دست‌دادن اطلاعاتی شود که طرفداران رویکرد فقط کاهش ارزش، هنگام کنار گذاشتن آن مدل از آن می‌ترسند. در ماه‌های آینده، موارد افشای نمونه را با تهیه‌کنندگان، حساب‌رسان و کاربران آزمایش می‌کنیم و قبل از تصمیم‌گیری تغییرناپذیر، بازخورد آنها را جویا می‌شویم.

این پروژه، بعد دیگری نیز دارد؛ همکاران ما در هیئت استانداردهای حسابداری مالی نیز در حال بررسی ادبیات سرقتی خود هستند و به‌طور آزمایشی به نتیجه متفاوتی نسبت به هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری رسیده‌اند. با توجه به این‌که بیانیه‌های هیئت در مورد ترکیب‌های تجاری تا حد زیادی همگرا است، یک ملاحظه مهم این است که بررسی کنیم چگونه می‌توانیم در یک راستا بمانیم. در پایان سخنانم به این موضوع بازخواهم گشت.

مشاوره دستورکار و برنامه کاری آینده

هیئت متعهد به تکمیل پروژه‌های موجود در دستور کار فعلی خود است، اما به برنامه کاری آینده خود نیز نگاه می‌کند. کار و اولویت‌های آینده با بازخورد آخرین مشاوره دستورکار هدایت خواهد شد. این فرایندی است که طبق فرایند انجام کار خود هیئت باید هر پنج سال یک بار انجام شود؛ برای جستجوی دیدگاه‌ها در مورد این‌که آیا تعادل درستی در کار خود داریم یا خیر و دیدگاه‌هایی درباره موضوعهایی که باید در اولویت قرار دهیم.

مشورته‌خواهی هیئت از ماه مارس تا سپتامبر انجام شد و در مورد دستورکار آینده ما بود، که دوره ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۶ را پوشش

رسیدن به استانداردهای

همگرا یک مسئله است

و همگرا نگهداشتن

استانداردهای همگرا

مسئله دیگری است

در خورتوجهی بهبود بخشید مگر این‌که گوشه‌های آن را بگیریم. پس از آن‌که به این نتیجه رسیدیم که نمی‌توانیم با بهبود اثربخشی آزمون کاهش ارزش سرقتی، به نگرانی‌های سرمایه‌گذاران در مورد عملکرد پس از تحصیل مالکیت پاسخ دهیم، تغییر روش دادیم و پرسیدیم که آیا شرکتها می‌توانند با هزینه معقول، اطلاعات مفیدتری در مورد تحصیل مالکیت در اختیار سرمایه‌گذاران قرار دهند تا به آن‌ها در ارزیابی موفقیت تحصیل مالکیت کمک کنند.

باید اشاره کنم که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری همچنین بررسی کرد که آیا باید به حساب‌گرفتن بعدی سرقتی را تغییر دهد و به مدل استهلاک بازگردد یا خیر. با این حال، به‌طور تقریبی بین تعداد افرادی که می‌خواهند به‌تنهایی رویکرد کاهش ارزش را حفظ کنند، و کسانی که می‌خواهند نگاهی دیگر به استهلاک داشته باشند، تساوی برقرار بود؛ بنابراین هیچ تغییری در سند گفتگو پیشنهاد نشد. هنگامی که به بازخوردها نگاه می‌کنیم، واضح است که ذینفعان ما بر سر این سؤال به‌طور مساوی تقسیم شده‌اند، بدون این‌که روند روشنی از نظر حوزه گزارشگری، صنعت یا پیشینه حرفه‌ای درخور مشاهده باشد. برداشت من این است که هیچ راه‌حل کاملی وجود ندارد. هر دو رویکرد مزایا و معایب خود را دارند.

انجام دهیم.

برخی از پروژه‌هایی که در رابطه با برنامه کاری فعلی و آینده خود ذکر کرده‌ام، موضوعهایی هستند که هیئت استانداردهای حسابداری مالی بازخورد مشابهی در مورد آن‌ها دریافت کرده، یا به پروژه‌هایی مرتبط هستند که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و هیئت استانداردهای حسابداری مالی در گذشته روی آن‌ها کار کرده‌اند.

همگرایی

بنابراین اجازه دهید سخنانم را با گفتن چند کلمه در مورد کار هیئت با همکاران در هیئت استانداردهای حسابداری مالی، و در مورد همگرایی به پایان برسانم. زمانی که هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در ۲۰ سال پیش تشکیل شد، از هیئت استانداردهای حسابداری مالی الگوبرداری شد. ساختارها و فرایندهای ما مشابه است، و از همان ابتدا همکاری بسیار نزدیکی با هم داشته‌ایم و این همکاری تا امروز ادامه دارد.

برچسب «همگرایی» می‌تواند معانی مختلفی داشته باشد. من دوست دارم به آن به‌عنوان چیزی فکر کنم که می‌تواند هم به فرایند و هم به محصول استناد کند. در اوایل هزاره سوم، هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و هیئت استانداردهای حسابداری مالی سخت تلاش کردند تا ادبیات مربوط را بر اساس استانداردهای مشترک و تصمیم‌گیری مشترک به یکدیگر نزدیکتر کنند. این جنبه از همگرایی تا سال ۲۰۱۱ مورد توجه بود و منجر به الزامهایی شد که به‌طور کامل یا تا حد زیادی یکسان بودند. استانداردهای ما در مورد ترکیبهای تجاری، شواهدی از چنین تلاشهایی است و همچنین ادبیات ما در مورد گزارشگری قسمتها، تلفیق، شناسایی درآمد و اجاره نیز چنین است. در آن زمان همگرایی به‌عنوان برچسبی برای توصیف یک فرایند استفاده می‌شد.

اکنون، رسیدن به استانداردهای همگرا یک مسئله است، و همگرا نگهداشتن استانداردهای همگرا، مسئله دیگری است. هر دوی ما می‌دانیم که همگرا نگهداشتن ادبیات همگرا، در حرف آسان‌تر از عمل است. هر دوی ما نسبت به دینفعان

می‌داد. کارکنان هیئت هنوز در حال بررسی بازخورد دریافتی هستند. برخی از موضوعهای مهم در حال حاضر نیز روشن شده‌اند: "توجه داشته باشید که چقدر تغییر بر دینفعان تحمیل می‌کنید؛ زمان را برای کار با هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری جدید و همچنین در مورد مسایل نوپدیدکنار بگذارید؛ و در مورد اقلام نامشهود اقدامی انجام دهید." به‌خصوص آخرین پیام، در گوش من طنین‌انداز شده است؛ زیرا مدت زمان طولانی است که بر این عقیده هستیم که باید شفافیت را در مورد اقلام نامشهود بهبود ببخشیم.

به‌طور دلگرم‌کننده‌ای، دینفعان فکر می‌کنند که جهت‌گیری راهبردی و توازن فعالیتها به‌طور تقریبی درست است - یعنی حدود نیمی از منابع خود را روی پروژه‌های جدید متمرکز کنیم و زمان باقیمانده را به نگهداری و پشتیبانی از برنامه‌های ادامه‌دار اختصاص دهیم؛ به استانداردهای هیئت در زمینه شرکت‌های خصوصی، استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط^۶؛ به گزارشگری مالی دیجیتال؛ به درک‌پذیری و دسترسی‌پذیری؛ و به مشارکت دینفعان. برخی از دینفعان از ما می‌خواهند که کمی کمتر بر توسعه نیازمندیهای جدید و بیشتر بر حفظ استانداردها و حمایت از برنامه‌های ادامه‌دار تمرکز کنیم، اما در کل به‌نظر می‌رسد که دینفعان راضی هستند.

پروژه‌های جدیدی که دینفعان ما به‌عنوان اولویتهای بالا برای برنامه کاری آینده هیئت پیشنهاد کرده‌اند، شامل کار روی ریسک‌های مرتبط با اقلیم (از جمله سازوکارهای قیمت‌گذاری آلاینده‌ها)، ارزشهای دیجیتالی و مبادله‌های مرتبط، تداوم فعالیت، داراییهای نامشهود و صورت جریانهای نقدی است. ما هنوز باید تعیین کنیم که آیا همه این مسایل در حیطه‌کاری ما هستند یا خیر. برخی از موارد در این فهرست ممکن است برای حیطه‌کاری هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری مناسب‌تر باشند، یا ممکن است زمینه‌هایی باشند که باید به‌طور مشترک در نظر گرفته شوند، و امکان و چگونگی رسیدگی به آن‌ها را بررسی کنیم. من از قبل اعتراف کرده‌ام که علاقه زیادی به شروع کار روی موارد نامشهود دارم. این یک موضوع پیچیده است، اما من فکر می‌کنم شفافیت به‌طور کامل مورد نیاز است و مطمئن هستیم که می‌توانیم پیشرفت‌هایی

بوده است. ما جلسه‌های آموزشی مشترک سالانه پربراری را برگزار کرده‌ایم. و همچنین در سطح دو هیئت و در میان کارکنان خود، تعامل‌های مکرری داریم. من امیدوارم بتوانیم روابط خود را به نفع متقابل دو هیئت و ذینفعانمان ادامه دهیم و عمیقتر کنیم.

پایان

من سخنان خود را روی برخی از موضوعهای برجسته‌ای که امروز می‌بینیم، متمرکز کرده‌ام تا به شما بینشی در مورد اولویتهای فوری و آینده هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری ارائه کنم. من در مورد اهمیت فزاینده موضوعهای پایداری و نحوه ارتباط آنها با گزارشگری مالی صحبت کرده‌ام. در مورد دستور کار فعلی و آینده هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری صحبت کرده‌ام. و دیدگاه‌های خود در مورد نحوه همگرایی با هیئت استانداردهای حسابداری مالی را با شما در میان گذاشته‌ام. امیدوارم به شما برای فکر کردن خوراک داده باشم و برای همه شما یک کنفرانس جالب آرزو می‌کنم.

از همه شما برای وقت و توجه‌تان متشکرم.

پانوشتها:

- 1- Value Reporting Foundation (VRF)
- 2- Climate Disclosure Standards Board (CDSB)
- 3- Connectivity
- 4- Post Implementation Review (PIR)
- 5- Environmental, Social, and Governance (ESG)
- 6- IFRS for SMEs
- 7- Rich Jones
- 8- Accounting Standards Advisory Forum (ASAF)

منبع:

- A. Barckow, **Connectivity, Core Work and Convergence- What Next for IFRS Accounting Standards?** December 2021

در حالی که هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری هر دو مستقل خواهند بود اما انتظار می‌رود این دو هیئت در همکاری بسیار نزدیک برای ارائه گزارشهای سازگار از همان ابتدا با هم کار کنند

خود تعهدی داریم و هر دوی ما می‌خواهیم زمانی که مسایلی پیش می‌آید و به ما اعلام می‌شود، پاسخگو باشیم. هر هیئت فرایندها و تعهدهای فرایندی خود را دارد که باید از آنها پیروی کند.

بنابراین، حفظ آنچه پیشینیان ما به دست آوردند، یک چالش مداوم است و اکنون بستگی دارد به من به عنوان رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و ریچ جونز^۷ به عنوان رئیس هیئت استانداردهای حسابداری مالی، که با یکدیگر همکاری کنیم تا دستاوردهای کار همگرایی سالهای قبل به نفع سرمایه‌گذاران سراسر جهان حفظ شود.

بدیهی است که آگاه نگهداشتن یکدیگر بسیار مهم است. همانطور که گفتیم، همکاری ما تا امروز ادامه دارد. هیئت استانداردهای حسابداری مالی یکی از اعضای فعال همنشینی مشورتی استانداردهای حسابداری^۸ از زمان تاسیس آن

تمرکز بر حسابداری مدیریت محیطی

گذشته و آینده؛ و مسئولیتهای انواع مختلف مدیران در حیطه تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و کنترل، هماهنگی، انگیزش و اطلاع‌رسانی را به هم مرتبط می‌کند.

رویه حسابداری مدیریت محیطی در ۱۵ سال گذشته چگونه توسعه یافته است؟

از اواخر دهه ۱۹۸۰، رویکردهای اولیه به حسابداری مدیریت محیطی پیشنهاد شد و در سال ۲۰۰۵، توافق کافی بین ذینفعان فدراسیون بین‌المللی حسابداران^۲ (IFAC) در مورد ارائه رهنمود به اعضا و ایجاد درک

حسابداری مدیریت محیطی چیست؟

حسابداری مدیریت محیطی^۱ (EMA) با آگاه کردن مدیران در مورد آثار محیطی سازمان فراتر از مرزهای آن و در مورد مسائل محیطی که سازمان را زیر تاثیر قرار می‌دهد، از آنها برای تصمیم‌گیری حمایت می‌کند. این شامل محرکهای اقتصادی و پیامدهای مسائل محیطی می‌شود. حسابداری مدیریت محیطی می‌تواند به شناسایی مشکلات محیطی ایجادشده، بهبودهای محیطی انجام‌شده و نحوه ارتباط آنها با عملکرد اقتصادی سازمان کمک کند.

جدا از شناسایی مشکلات و راه‌حلهای مشکلات محیطی، حسابداری مدیریت محیطی به شناسایی موقعیتهای «برد برد» کمک می‌کند که هم عملکرد اقتصادی و هم محیطی را بهبود می‌بخشد. برای انجام این کار، حسابداری مدیریت محیطی اطلاعات پولی و عینی مرتبط را در اختیار مدیران قرار می‌دهد تا از تصمیمهای مخصوص نقش آنها در سازمان حمایت کند. اطلاعات ارائه‌شده به وسیله حسابداری مدیریت محیطی؛ نگرانیهای راهبردی کوتاه‌مدت عملیاتی و بلندمدت؛ تنظیمات تصمیم‌های روزمره تکراری و موردی؛ عملکرد

کارشناسان و دانشجویان حسابداری هم‌اکنون به مجموعه درحال‌رشدی از دوره‌های توسعه حرفه‌ای و آموزشهای پایه در مورد مسائل محیطی و ابزاری که حسابداری مدیریت محیطی ارائه می‌دهد، دسترسی دارند.

رویه حسابداری مدیریت محیطی چگونه باید در آینده توسعه یابد؟

همانطور که آگاهی از رشد بحران محیطی از طریق قراردادهای بین‌المللی، موافقتنامه‌های منطقه‌ای و ملی افزایش می‌یابد، عملکرد حسابداری مدیریت محیطی باید در چندین نقش اصلی جریان داشته باشد.

اول، باید کارکرد توجه‌برانگیزی ایجاد کند تا ریسکهای محیطی را برای صاحبکاران موسسه‌های حسابداری و مدیران سازمانهایی که حسابداران در آنها استخدام می‌شوند، آشکار سازد.

دوم، حسابداری مدیریت محیطی باید در فرایندهای برنامه‌ریزی و کنترل سازمانها به‌عنوان مجموعه‌ای اصلی از ابزار، مانند بودجه‌ریزی عملیاتی و سرمایه‌ای محیطی، ارزیابی سرمایه‌گذاری محیطی، و معیارهای محیطی بر اساس هدفهای مبتنی بر علم، ادغام شود.

سوم، رویه حسابداری مدیریت محیطی باید به‌طور قوی با شناسایی فرصتهایی که از تغییر مداوم فشارهای ذینفعان جهانی و محلی برای کاهش ریسکهای محیطی در راستای قراردادهای بین‌المللی، موافقتنامه‌های منطقه‌ای و ملی پدید می‌آیند، مرتبط باشد. از این طریق، رویه حسابداری

مشترک از آن‌چه حسابداری مدیریت محیطی باید پوشش دهد، وجود داشت. هدف فدراسیون بین‌المللی حسابداران تعامل با نهادهای حرفه‌ای بود که مشاوره جداگانه‌ای برای کارشناسانی که اعضای ایفک آنها را نمایندگی می‌کردند، ارائه می‌دادند. برای کاهش برخی از سردرگمیهای بین‌المللی در مورد حسابداری مدیریت محیطی، فدراسیون بین‌المللی حسابداران یک چارچوب کلی و مجموعه‌ای از تعاریف را ارائه کرد. رهنمود فدراسیون بین‌المللی حسابداران که در سال ۲۰۰۵ برای اعضا منتشر شد، به تعریف مفاهیم حسابداری مدیریت اشاره دارد:

"مدیریت عملکرد محیطی و اقتصادی از طریق سامانه‌ها و رویه‌های حسابداری مدیریت که بر هر دو اطلاعات عینی در مورد جریان انرژی، آب، مواد، و ضایعات، و همچنین اطلاعات پولی درباره هزینه‌ها، درآمدها و پس‌اندازهای مرتبط تمرکز دارد" (فدراسیون بین‌المللی حسابداران، ۲۰۰۵، ص. ۱۶۰).

از زمانی که این رهنمود در مورد حسابداری مدیریت محیطی بیش از ۱۵ سال پیش صادر شد، تحولاتی در این حرفه رخ داده است. در این دوره نگرانی در مورد ریسکهای ناشی از بحران محیطی، به‌ویژه در رابطه با تهدید وجودی ناشی از تغییرات آب‌وهوایی، همانطور که در اهداف توسعه پایدار سازمان ملل^۳ (UN SDG) گنجانده شده است، و حرکت جهان به فراسوی فضای امن، افزایش چشمگیری داشته است. برای کارشناسان، این به معنای تقاضای فزاینده برای خدمات آنها در زمینه حسابداری محیطی، نه تنها در زمینه مشاوره مدیریت داخلی، بلکه همچنین استانداردهای گزارشگری مستقل در مورد نظارت بر منابع محیطی است.

برای مقابله با این فشارها، تحقیق و رویه حسابداری مدیریت محیطی برای آرایه مشاوره حسابداری دقیق در خصوص مدیریت ریسک، از جمله مدیریت و افشای انتشار کربن، مدیریت و گزارشگری آب، جریان مواد و مدیریت ضایعات در چارچوب اقتصاد چرخشی^۴، و حسابداری برای دگرگونی نهادها و دولتها به سمت وضعیتی با نتیجه صفر (یا بهتر) بر محیط، توسعه یافته است.

حسابداری مدیریت محیطی

به سمت شکل کاملتری از

حسابداری مدیریت پایداری

گسترش یافته است

امروزه پژوهش حسابداری مدیریت محیطی کجاست و فرصتهای پژوهشی آینده در این زمینه کدامند؟

پژوهش حسابداری مدیریت محیطی در سالهای اخیر به میزان درخور توجهی توسعه یافته است. پروژه‌های اولیه بر ایجاد و نشان دادن راه‌هایی متمرکز بودند که حسابداری مدیریت محیطی می‌تواند به نتایج برد-برد منجر شود و مطالعه‌های موردی متعددی از کشورها و صنایع مختلف وجود دارد که در این مورد صحبت می‌کنند. با وجود این، علیرغم این موفقیت اولیه، تمرکز حسابداری مدیریت محیطی تا حد زیادی در داخل شرکت بود، در حالی که آثار بیرونی با توجه به مرزهای فrazمینی و جامعه، هنوز باید توسعه یابد.

چالش‌های بیشتری در حوزه‌های خاص، به‌ویژه با توجه به دسترسی و ایجاد انواع خاصی از داده‌های محیطی (مانند تنوع زیستی) و بهترین راه برای پیوند این داده‌ها با معیارهای پولی وجود دارد. در برابر پس‌زمینه افزایش علاقه به شکل‌های جدید فناوری پیشرفته مرتبط با یادگیری ماشین، کلان‌داده، هوش مصنوعی و **صنعت ۴**^۶ (انقلاب صنعتی چهارم)، فرصتهای تکمیلی برای توسعه ابزاری وجود دارد که دقت حسابداری مدیریت محیطی را افزایش داده و تصمیم‌گیری را بهبود می‌بخشد (Burrirt and Christ, 2016). فناوری پیشرفته همچنین می‌تواند از پژوهش حسابداری مدیریت محیطی که در طول زنجیره عرضه انجام می‌شود، حمایت کند و قابلیت ردیابی محیطی را بهبود بخشد تا مزایا و هزینه‌های کامل محیطی و اقتصادی مرتبط با محصولات و فعالیتها را نشان دهد. همچنین نیاز به پژوهش در مورد حسابداری مدیریت محیطی و دیدگاه در حال تغییر در مورد جهانی شدن ناشی از بلایایی مانند همه‌گیری وجود دارد.

همچنین حرکتی در جهت گسترش حسابداری مدیریت محیطی به سمت شکل کاملتری از حسابداری مدیریت پایداری صورت گرفته است که مسائل اجتماعی و محیطی و همچنین اقتصادی را دربر می‌گیرد (Maas et al., 2016). اگرچه کمتر تحقیق شده، حرکت به سمت حسابداری مدیریت پایداری می‌تواند راهی برای کمک به کسب‌وکار در رابطه با

مدیریت محیطی باید به‌عنوان پشتیبان برای حل مشکلات و جستجوی فرصت در نظر گرفته شود، جایی که سازمانها قصد دارند فعالیت‌های خود را در عملیات، زنجیره‌های تامین، و سبد محصول خدمت تغییر دهند.

با توجه به این نقشها، رویه حسابداری مدیریت محیطی باید از طریق زیر پشتیبانی شود: نشان دادن تامین سرمایه مناسب برای فراهم‌ساختن **بازده سرمایه به‌کار گرفته شده**^۵ (ROCE) جذاب؛ گروه‌های آگاه متشکل از کارکنان متخصص؛ و ساختارهای مسئولیت‌سازمانی موجود برای مشاوره در مورد سامانه‌های حسابداری که ریسکها و فرصتهای محیطی را شناسایی، اندازه‌گیری و اطلاع‌رسانی می‌کنند. برای نهادینه کردن این نقشها، تمرین حسابداری مدیریت محیطی نیز باید در فرایندهای آموزشی دانشجویان و کارشناسان از طریق مدارک دانشگاهی، دوره‌های اعتباربخشی حرفه‌ای و توسعه حرفه‌ای مداوم گنجانده شود. تمرکز باید بر قدرت حسابداری مدیریت محیطی باشد تا نشان دهد چگونه به تغییر رفتار برای تغییر فعالیت‌های سازمانی و کمک به راه‌حل‌های محیطی کمک می‌کند.

حسابداری مدیریت محیطی

می‌تواند به شناسایی

مشکلات محیطی ایجادشده

بهبودهای محیطی انجام‌شده و

نحوه ارتباط آنها با

عملکرد اقتصادی سازمان

کمک کند

فدراسیون بین‌المللی حسابداران و سازمانهای عضو آن چه کارهای بیشتری می‌توانند برای حمایت از نقش حسابداران در حسابداری مدیریت محیطی انجام دهند؟

برای کارشناسان: نهادهای حرفه‌ای حسابداری می‌توانند نفوذ حسابداری مدیریت محیطی و گسترش آن را در حسابداری مدیریت پایداری از طریق فعالیتهای توسعه حرفه‌ای ترویج کنند، که تایید می‌کند که ریسک محیطی به‌عنوان حیاتی‌ترین مسئله پیش‌روی کسب‌وکار دیده می‌شود (World Economic Forum, 2020). با نیاز فزاینده به تبدیل صنایع و شرکتها به سمت فعالیت در فضای امن مرزهای فرازمینی، آموزش و توسعه روش حسابداری مدیریت محیطی و همچنین توافقیات حسابداری صنعتی و توصیه‌های سیاستی برای پذیرش حسابداری مدیریت محیطی، می‌تواند آغاز و حمایت شود. با وجود این، همانطور که در همه‌گیری کووید ۱۹^۸ مشخص شد، مسائل اجتماعی مورد توجه مشترک هستند و این حرفه باید به ایجاد انعطاف‌پذیری و راهبردهای پذیرش تاب‌آوری در زمینه فرصتهای در حال توسعه کمک کند. زمانی که به کسب‌وکارها دستور تعطیلی داده می‌شود، حسابداران اولین پاسخ‌دهندگان به مسائل اجتماعی و روانی هستند، آنها مجبور به اخراج کارکنان می‌شوند، یا به سمت ورشکستگی و انحلال حرکت می‌کنند و نهادهای حرفه‌ای می‌توانند آنها را برای پاسخگویی به نیازهای اجتماعی و مشتریان برای سناریوهای آینده آماده کنند.

برای دانشگاه: نهادهای حرفه‌ای می‌توانند حمایت از توسعه پژوهش در حسابداری مدیریت محیطی و حسابداری مدیریت پایداری را گسترش دهند، تا افزایش مزایای محیطی از طریق به‌کارگیری حسابداری مدیریت محیطی را نشان دهند، مانند احیای مناطق جنگلی و مراتع، و همچنین به نگرانی مرسوم در مورد کاهش آثار و هزینه‌های محیطی، ادامه دهند. آنها همچنین می‌توانند پژوهش در مورد ریسکها و فرصتهای وابسته به جغرافیای سیاسی و فناوری انتقال پایداری سازمانها، صنایع و بازارها را تشویق کنند، تا راه خود به سمت

ابتکارهای مختلف مانند اهداف توسعه پایدار سازمان ملل باشد. پژوهشهای بیشتر در مورد حمایت حسابداری از مدیران برای ترکیب فرصتهای محیطی و اجتماعی دارای صرفه اقتصادی، مورد نیاز است.

نقش حرفه حسابداری در حسابداری مدیریت محیطی چیست؟

حسابداری مدیریت محیطی به دنبال گردآوری اطلاعات عینی و پولی است و اگرچه فرصتها و درآمدها ملاحظاتی هستند، اما به‌طور معمول تمرکز این حرفه بر شناخت و کاهش هزینه‌های محیطی بوده است. این را می‌توان در توسعه ابزار حسابداری مدیریت محیطی مانند حسابداری بهای تمام‌شده جریان مواد مشاهده کرد، که به‌شدت در آلمان و ژاپن ترویج شد و سپس از طریق استاندارد سازمان بین‌المللی استانداردسازی^۶ (ISO) استانداردسازی شد؛ ایزو ۱۴۰۵۱ (ISO 14051).

حسابداری مدیریت محیطی از سوی این حرفه به‌عنوان یک فعالیت بین‌رشته‌ای شناخته می‌شود که نیازمند تعهد بخشهای مختلف سازمان است. حسابداران با سایر متخصصان تعامل دارند و توسعه گروه‌های کاری برای رسیدگی به مسائل حسابداری مدیریت محیطی اهمیت بیشتری یافته است. به‌عنوان مثال، حمایت از تصمیمهای مدیران از طریق حسابداری مدیریت آب نیازمند تخصص مشترک مهندسان محیط‌زیست، کارشناسان مبتنی بر علوم طبیعی مانند هواشناسان، متخصصان تدارکات و حمل‌ونقل، کارشناسان فناوری اطلاعات و حسابداری است. با وجود این، انتظار می‌رود که حسابداران به‌عنوان نگهبان اطلاعات مالی در سازمانها، نقشی اصلی در رابطه با اجرای موفق حسابداری مدیریت محیطی ایفا کنند.

بنابراین، حرفه حسابداری نقش اصلی را در ارتقای حسابداری مدیریت محیطی ایفا می‌کند. این موضوع آگاهی مدیران را در نقشهای مختلفشان افزایش می‌دهد و در نتیجه یادگیری در مورد زمینه‌های محیطی و سناریوهای ظرفیت‌سازی برای تحول سازمانها را از طریق فرصتهای مشترک و اشتراک هزینه‌ها، ارتقا می‌دهد.

- Accounting Review, 2002, 12(27), 39- 50
- International Federation of Accountants (IFAC), International Guidance Document: Environmental Management Accounting, New York, NY: IFAC, 2015
  - Maas, K., Schaltegger, S., & Crutzen, N., Integrating Corporate Sustainability Assessment, Management Accounting, Control, and Reporting, Journal of Cleaner Production, 2016, 136, 237-248
  - Schaltegger, S., Linking Environmental Management Accounting: A Reflection on (Missing) Links to Sustainability and Planetary Boundaries, Social and Environmental Accountability Journal, 2018, 38(1), 19-29
  - World Economic Forum, The Global Risks Report 2020, 15th Edition, World Economic Forum, 2020, Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf

پانوشتها:

- 1- Environmental Management Accounting
- 2- International Federation Of Automatic Control 2005 (IFAC)
- 3- United Nations Sustainable Development Goals (UN SDG)
- 4- Circular Economy
در مدل اقتصاد چرخشی ضمن حذف ضایعات و بازتولید و بازیافت مواد تولیدشده، بر حذف استفاده از مواد شیمیایی برای کمک به بازتولید سیستم طبیعی و انرژی تجدیدپذیر تاکید می‌شود.
- 5- Return On Capital Employed (ROCE)
- 6- Industry 4.0
- 7- International Organization for Standardization (IOS)
- 8- COVID-19

حسابداری مدیریت پایداری را از طریق بررسی جهانی شدن و توسعه رباتیک مبتنی بر هوش مصنوعی باز کنند. برای آموزش: نهادهای حرفه‌ای می‌توانند حسابداری مدیریت محیطی و تحولات حسابداری مدیریت پایداری را در برنامه‌های درسی دانشجویان حسابداری قرار دهند و از طریق فرایند اعتباربخشی، دانشگاه‌ها را به جریان اصلی حسابداری مدیریت محیطی و ارتباط آن با چالش‌های جهانی تشویق کنند.

برخی از مفیدترین اسناد رهنمود در مورد حسابداری مدیریت محیطی کدامند؟

- Burritt, R., & Christ, K., Industry 4.0 and Environmental Accounting: A New Revolution? Asian Journal of Sustainability and Social Responsibility, 2016,1(1), 23-38
- Burritt, R. L., Hahn, T., & Schaltegger, S., Towards a Comprehensive Framework for Environmental Management Accounting- Links Between Business Actors and Environmental Management Accounting Tools, Australian

حسابداری خالص صفر

موثر برای ارزیابی ریسک اقلیم از نظر مالی را توصیف می‌کند و نقش اساسی حسابداران در بهبود کیفیت و اتکاپذیری داده‌ها و تحلیل مورد نیاز برای هدایت شرکتها و سرمایه‌گذاران به خالص صفر را توضیح می‌دهد.

گروه مشورتی حسابداران شاغل در کسب‌وکار زیرمجموعه **فدراسیون بین‌المللی حسابداران** (به تازگی گزارشی روشن در مورد **توانمندسازی سازمانهای هدف محور**^۲ منتشر کرده است. این گزارش خط میانی از اطلاعات کیفی در مورد ریسک مالی مرتبط با اقلیم تا قضاوت‌های حسابداری در مورد

در یک کارتون که در سال ۱۹۹۱ به وسیله **رابرت وبر** (Robert Weber) ساخته شد، مدیر دستانش را روی شانه‌های حسابدار شرکت می‌گذارد و می‌گوید: «کنون به شما بستگی دارد. تنها چیزی که می‌تواند ما را نجات دهد یک پیشرفت حسابداری است.» چه کسی می‌دانست که آن بحران، تغییرات اقلیمی است؟ اکنون، سه دهه بعد، حسابدار برنامه‌ای دارد.

ژانت یلن (Janet Yellen) وزیر خزانه‌داری ایالات متحده آمریکا، ممکن است نسخه امروزی مدیر در کارتونهای وبر باشد. یلن به تازگی به نشریه **پولیتیکو** (Politico) گفت: "هم‌اثر خود تغییرهای اقلیمی و هم سیاستهای مقابله با آن، می‌تواند آثار عمده‌ای داشته باشد؛ ایجاد داراییهای سرگردان، ایجاد تغییرهای بزرگ در قیمت داراییها، ریسکهای اعتباری و غیره که می‌تواند بر سامانه مالی اثر بگذارد. اینها ریسکهای بسیار واقعی هستند." چگونه می‌توان چنین ریسکهایی را اندازه‌گیری کرد؟

هم کسب‌وکار و هم سرمایه‌گذاران برای اندازه‌گیری، مدیریت و اطلاع‌رسانی ریسکهای مالی مرتبط با اقلیم، به روشی مقایسه‌پذیر نیاز دارند. این مقاله یک رویکرد ساده و

زمین‌گیر شدن دائمی، در اثر گذار انرژی هستند. محدودیت مالی اصلی این است که کسب‌وکارها باید با حفظ سودآوری در سطح پذیرفتنی و برگشت سرمایه، گذار به خالص صفر را طی کنند.

شرکتها و سرمایه‌گذاران به یک رویکرد جدید برای اندازه‌گیری ریسک مالی مرتبط با اقلیم نیاز دارند، که به روشی ارتباط بین انتشار گازهای گلخانه‌ای^۴ و داراییهای مشهود بلندمدت تولیدکننده آنها (ضریب کربن) را تشخیص دهد.

ضریب کربن چیست؟

ضریب کربن^۵ (CQ)، روشی جدید برای کمک به شرکتها، حسابداران و بازارها برای اندازه‌گیری ریسک مالی مرتبط با اقلیم است. با استفاده از ضریب کربن، شرکتها و سرمایه‌گذاران شانس بیشتری برای دستیابی به خالص صفر در برنامه، همراه با گرفتن تصمیمهای مالی آگاهانه دارند.

ضریب کربن مجموعه‌ای از معادله‌ها و نسبتهای مالی منبع باز است که هر حسابدار و تحلیلگر مالی می‌تواند بلافاصله درک کند. ضریب کربن، اقلام مالی حسابرسی شده را تغییر نمی‌دهد، بلکه با استفاده از آنها ساخته می‌شود. صورت سودوزیان و ترازنامه را به‌گونه‌ای تنظیم می‌کند که سناریوی «چه می‌شود اگر» را نشان دهد - «چه می‌شود اگر» این شرکت یا این سبد، امروز طبق قانون ناگزیر شود بدون کربن باشد؟ آیا این احتمال وجود دارد؟ آیا توانایی این تغییر را دارد؟

ارزیابی داراییها و عمر مفید را روشن می‌کند، اما نشان می‌دهد که آثار اقلیم به‌طور عمده کمی و پولی نشده‌اند. گزارش فدراسیون بین‌المللی حسابداران نتیجه‌گیری می‌کند که در غیاب کمی‌کردن، شرکتها به‌سختی می‌توانند ریسکهای گذار اقلیم را با ریسکهای سازمانی گسترده‌تر خود مقایسه کنند و سرمایه‌گذاران نمی‌توانند درباره تخصیص سرمایه خود تصمیم آگاهانه‌ای بگیرند.

شاید نگران‌کننده‌تر این باشد که گزارش فدراسیون بین‌المللی حسابداران همچنین نشان داد که شرکتها و سرمایه‌گذاران آنها به‌طور معمول، فاقد بینشی قوی درباره اثر اقلیم برای درک چگونگی اثرگذاری آن بر انعطاف‌پذیری کسب‌وکار و ایجاد ارزش بلندمدت هستند. این نشان می‌دهد که مدیران شرکت نتوانسته‌اند موانع و محدودیتهای مالی اصلی ناشی از تغییرهای اقلیمی و انتقال انرژی را مشخص کنند.

موانع و محدودیتهای مالی برای خالص صفر

چیست؟

ریسک و فرصت مالی مرتبط با اقلیم، هر دو تا حد زیادی ناشی از نیاز به کنارگذاری و جایگزینی داراییهای وابسته به کربن، بر مبنای تسریعی^۳ است.

با کاهش قیمت انرژیهای تجدیدپذیر، مانع اصلی اقتصادی برای رسیدن به خالص صفر تا سال ۲۰۵۰ این است که ما را به کنارگذاری پیش از موعد از ذخیره عظیم داراییهای وابسته به کربن جهان و جایگزین کردن آنها با داراییهای دارای آلاینده‌گی کم یا صفر، ملزم می‌کند.

نمونه‌هایی از داراییهای وابسته به کربن شامل همه‌چیز از ذخایر نفت و گاز و کارخانه‌های تولید زغال سنگ گرفته تا کارخانه‌های سیمان و فولاد، هواپیماهای جت و خودروهای بنزینی، تا خانه‌ها و ساختمانهای اداری. اما برای تغییرهای اقلیمی، عمر مفید اقتصادی این داراییها ممکن است فراتر از سال ۲۰۵۰ باشد.

جایگزینی یا اصلاح این داراییها به سرمایه‌گذاری عظیمی نیاز دارد که در مدل‌های تجاری موجود مشخص نشده است. معنی دیگر آن این است که داراییهای موجود وابسته به کربن و به‌ویژه جدید، در معرض ریسک بالای آسیب‌دیدگی یا

جاری استهلاک محاسبه می‌شود. در مورد دارائیهایی که در ترازنامه شرکتهای ثبت شده در بورس نیستند، عمر دارایی ممکن است با استفاده از معیارهای مربوط، مانند طبقه بندی و عمر دارایی سازمان امور مالیاتی برآورد شود.

سپس ضریب کربن، آلاینده‌های تحقق نیافته را به بهای تمام شده برآوردی تقویم می‌کند تا آنها را در مقیاس جهانی از جو زمین حذف کند. یک مطالعه در سال ۲۰۱۹ از فرهنگستانهای ملی علوم، مهندسی و پزشکی ایالات متحده آمریکا، به این نتیجه رسید که هزینه مستقیم ۱۰۰ دلار یا کمتر به ازای حذف هر تن دی‌اکسید کربن، از نظر اقتصادی امکان پذیر است.

ضریب کربن، هزینه کربن تحقق نیافته را به عنوان حساب مقابل دارایی املاک، ماشین آلات و تجهیزات تلقی می‌کند؛ درست مانند استهلاک انباشته. از طرف دیگر، ضریب کربن هزینه‌های اجتناب شده را برای جبران آلاینده‌های گذشته به عنوان یک بدهی احتمالی در نظر می‌گیرد. آن را مانند یک حکم دادگاه در یک دعوی حقوقی در نظر بگیرید که برای شرکتی که از آسیب رساندن به جامعه سود برده است، خسارت ناشی از **ثروت سازی ناعادلانه**^۲ را مطالبه می‌کند.

در نهایت، ضریب کربن امکان مقایسه داراییها، پروژه‌های سرمایه‌ای، شرکتها یا سبدهای سرمایه‌گذاری مختلف را به دو صورت امکان پذیر می‌سازد. ابتدا، با مقایسه نتایج تعدیل شده عملیات و شرایط مالی به خالص صفر؛ به عنوان مثال، حقوق صاحبان سهام یا سود هر سهم تعدیل شده با کربن. دوم، با مقایسه نسبت هزینه کربن تحقق نیافته به ارزش دفتری املاک، ماشین آلات و تجهیزات در ترازنامه. نسبت ضریب کربن یک معیار نرمال شده است که در سطح دارایی، پروژه سرمایه‌ای، شرکت، سبد سرمایه‌گذاری یا حتی در سطح ملی، عمل می‌کند.

نسبت ضریب کربن را می‌توان به صورت گذشته نگر محاسبه و به صورت آینده نگر پیش بینی کرد. عملکرد در طول زمان را می‌توان در برابر منحنی مجانبی که تا سال ۲۰۵۰ (یا قبل از آن برای بخش انرژی) به صفر می‌رسد، ترسیم کرد. شکاف بین عملکرد هدف و عملکرد واقعی، نشان دهنده ریسک کاهش ارزش است. همچنین، نشان دهنده بدهی قانونی ممکن

به ضریب کربن مانند سود هر سهم یا حاشیه سود فکر کنید. ضریب کربن یک الگوریتم است؛ چیزی که یک کامپیوتر می‌تواند پردازش کند. این بدان معنا است که هیچ فرضیه ذهنی «تخصصی» یا روش شناسی «جعبه سیاه» وجود ندارد. این موضوع، ضریب کربن را از اکثر معیارهای اختصاصی کربن متمایز می‌کند.

ضریب کربن چگونه کار می‌کند؟

ضریب کربن با محاسبه انتشار گازهای گلخانه‌ای شروع می‌شود که در آینده از داراییهای مشهود بلندمدت تولیدکننده کربن در طول عمر مفید باقی مانده آنها ناشی می‌شود. ضریب کربن آینده نگر است. این ضریب آینده‌ای را به تصویر می‌کشد که اکنون رخ داده است.

آلاینده‌های تحقق نیافته^۶، آلاینده‌های گازهای گلخانه‌ای در آینده هستند که از استفاده مستمر داراییهای مشهود با عمر طولانی شرکت، حاصل و بر اساس میزان آلاینده تحقق یافته سال جاری ضربدر عمر دارایی محاسبه می‌شود. عمر دارایی معیاری از عمر تخمینی استهلاک پذیر داراییهای شرکت است که به صورت املاک، ماشین آلات و تجهیزات، به بهای تمام شده، منهای استهلاک انباشته، تقسیم بر هزینه دوره

گلخانه‌ای در سطح شرکت را تنظیم می‌کند. این استاندارد شامل آلاینده‌های مستقیم ناشی از عملیات زیرمالکیت یا کنترل شده از سوی شرکت (دامنه ۱)، و همچنین از منابع زیرمالکیت یا کنترل شده به وسیله شرکت دیگری است؛ مانند برق خریداری شده (دامنه ۲)، و انتشار گازهای گلخانه‌ای در زنجیره ارزش شرکت (دامنه ۳) از جمله زنجیره تامین و آلاینده‌های مرتبط با استفاده از محصولات شرکت.

پروژه افشای کربن^۹، که از قبل به همین عنوان شناخته می‌شد، سالها از طریق پرسشنامه تغییرات اقلیمی سالانه خود، داده‌های انتشار گازهای گلخانه‌ای را از شرکتهای جمع‌آوری کرده است. بیش از نود درصد از ۵۰۰ شرکت فورچون^{۱۰} که به پروژه افشای کربن پاسخ می‌دهند، از توافقنامه انتشار گازهای گلخانه‌ای برای گزارشگری درباره انتشار گازهای گلخانه‌ای در شرکت خود، استفاده می‌کنند. این گزارشها به نوبه خود از سوی ذینفعان شرکتهای، از جمله سرمایه‌گذاران، که برای تصمیم‌گیریهای سرمایه‌گذاری، مشارکت راهبردی شرکتی و رای نیابتی به داده‌ها تکیه می‌کنند، استفاده می‌شود.

بانکها و سایر موسسه‌های مالی نیز از داده‌های انتشار گازهای گلخانه‌ای برای محاسبه انتشار گازهای گلخانه‌ای در دامنه ۳ استفاده می‌کنند. در نوامبر ۲۰۲۰، **مشارکت موسسه‌های مالی برای حسابداری کربن^{۱۱}**، استاندارد جهانی گزارشگری و حسابداری بر مبنای انتشار گازهای گلخانه‌ای را بر اساس توافقنامه انتشار گازهای گلخانه‌ای راه‌اندازی کرد. مشارکت یاد شده، شراکتی متشکل از ۱۱۸ نهاد مالی است که بیش از ۲/۹ تریلیون دلار دارایی در اختیار دارند و متعهد به اندازه‌گیری و افشای انتشار گازهای گلخانه‌ای به روشی هماهنگ برای کمک به نهادهای مالی در راستای همسویی سبد خود با توافقنامه پاریس شده‌اند.

استاندارد جدید مشارکت موسسه‌های مالی برای حسابداری کربن، روشی را برای نهادهای مالی برای اندازه‌گیری تامین مالی آلاینده‌ها در شش طبقه دارایی ارائه می‌کند: سهام پذیرفته شده در بورس و اوراق قرضه شرکتی، وامهای تجاری و سهام غیربورسی، تامین مالی پروژه، املاک تجاری، وام مسکن و وامهای وسایل نقلیه موتوری. این استاندارد، اندازه‌گیری و گزارشگری در مورد

و آسیب به شهرت به خاطر سبزشویی و کوتاهی در رسیدن به تعهدهای خالص صفر و همچنین ریسک از دست دادن سرمایه‌گذاری ناشی از تخصیص نادرست سرمایه است. از سوی دیگر در سطح کلان، ریسک مالی نظام‌مند را منعکس می‌کند.

هر مرحله در فرایند ضریب کربن، نیازمند حسابداری و متخصصان حسابداری است.

نقش حسابداری در برآورد انتشار گازهای گلخانه‌ای چیست؟

همراه با داده‌های مالی حسابرسی شده، داده‌های انتشار درخور اعتماد، ورودی ضروری برای ضریب کربن هستند.

فرضهای مربوط به انتشار، بر برآوردهای حسابداری و ارزش داراییها تاثیر می‌گذارد. آلاینده‌های تحقق یافته و تحقق نیافته، ریسک مالی ایجاد می‌کند و فرصتهای مالی را از بین می‌برد. زمان آن فرا رسیده است که حسابداران و حسابرسان شرکتهای آنها بپردازند.

اصول پذیرفته شده حسابداری برای گازهای گلخانه‌ای وجود دارد. **توافقنامه گازهای گلخانه‌ای^۸**، چارچوب استاندارد جهانی جامع و پرکاربرد برای اندازه‌گیری انتشار گازهای گلخانه‌ای است.

استاندارد حسابداری و گزارشگری شرکتی بر مبنای توافقنامه انتشار گازهای گلخانه‌ای، فرایند تهیه فهرست انتشار گازهای

برای حسابداری کربن می‌گوید: "داده‌های محدود، بیشتر اوقات چالش اصلی در محاسبه انتشار گازهای گلخانه‌ای است". برای رسیدگی به مشکل داده‌ها در کوتاه‌مدت، مشارکت موسسه‌های مالی برای حسابداری کربن یک سیستم امتیازدهی داده‌ها را ایجاد کرد. در بلندمدت، این باور وجود دارد که تامین‌کنندگان سرمایه، شرکتی که مجموعه داده‌های کامل ارایه نمی‌کنند را از سرمایه خود محروم خواهند کرد.

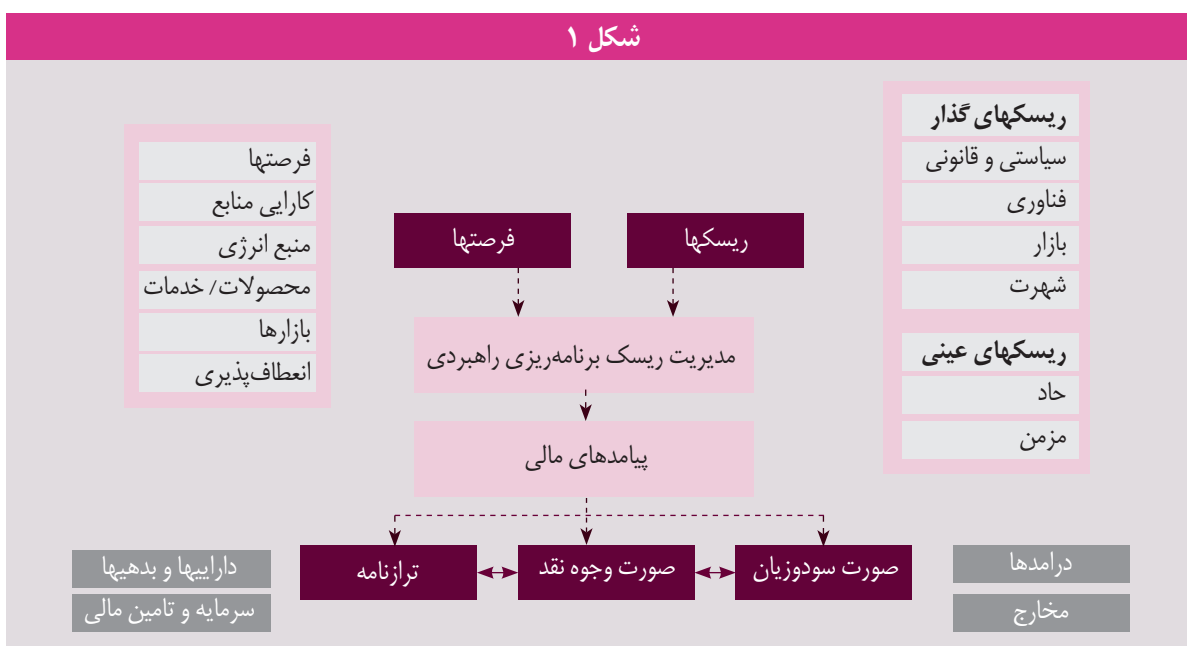
پرداختن به چالش کیفیت داده‌ها، دیر یا زود نیاز به دعوت از حسابداران دارد. مانند هر برآورد حسابداری دیگر، داده‌های آلاینده‌ها برآوردهایی هستند که به یک سامانه کنترل داخلی موثر در طول تهیه آنها نیاز است. داده‌های آلاینده‌ها نیز باید مشمول اطمینان‌بخشی بر مبنای درجه‌بندی سرمایه‌گذار باشد.

امروزه بسیاری از شرکتها به سطحی از اطمینان‌بخشی دست پیدا می‌کنند. انگیزه این امر ممکن است پرسشنامه پروژه افشای کربن باشد، که در آن پرسیده می‌شود آیا انتشار گزارش شده تایید شده است یا خیر. اما کیفیت اطمینان‌بخشی

انتشار گازهای گلخانه‌ای مرتبط با همه شرکت‌های موجود در سبد نهادهای عضو را بر اساس توافقنامه انتشار گازهای گلخانه‌ای، الزامی می‌کند. استاندارد مشارکت موسسه‌های مالی برای حسابداری کربن و به‌طور گسترده‌تر، تعهدهای اقلیمی نهادهای مالی، به‌طور درخور توجهی نقدینگی و دسترسی شرکت‌های با آلاینده‌ها بالا را محدود می‌کند. بنابراین، محاسبه و گزارش‌گری اتکاپذیر در مورد انتشار گازهای گلخانه‌ای، یک کارکرد مالی مهم است.

مشکل این است که گزارش‌های داوطلبانه پایداری شرکتها که سرمایه‌گذاران و وام‌دهندگان به ناگزیر به آنها تکیه می‌کنند، مستعد سبزشویی هستند. بسیاری از شرکتها به‌طور اساسی افشای انتشار گازهای گلخانه‌ای خود را با گزارش‌گری تنها بخشی از آلاینده‌های خود و حذف سایر بخشهایی که ممکن است با اهمیت باشد، گزینشی انجام می‌دهند. در حسابداری مالی، این امر محدودیت دامنه نامیده می‌شود. اما فرض ماهیت داوطلبانه گزارش‌گری گازهای گلخانه‌ای، به این معنی است که سرمایه‌گذاران و بانکها باید بر اساس اطلاعات ناقص عمل کنند. بنابراین، استاندارد مشارکت موسسه‌های مالی

شکل ۱

اقلیمی: از تحلیل سناریو تا تقلب در سه مرحله آسان^{۱۳}
توضیح داده شده است، فرضهای قیمت‌گذاری داخلی کربن باید به جریانهای نقدی برآوردشده مورد استفاده در آزمون کاهش ارزش، تسری یابد.

تحلیل ضریب کربن محاسبه‌شده به‌وسیله حسابداران، پیوند مشخصی بین عملکرد مالی و موارد افشای تشریحی درباره راهبرد اقلیمی و مدیریت ریسک فراهم می‌کند.

هر حسابداری می‌داند که اندازه‌گیری در مرکز مسئولیت‌پذیری قرار دارد. بلندپروازیهایی خالص صفر تا زمانی که سیاستگذاران، مدیران شرکتهای و سرمایه‌گذاران شروع به اندازه‌گیری چیزهای درست به‌روشن صحیح نکنند، در توهم باقی خواهند ماند. بدون سنج‌های مالی حسابرسی‌شده، شفاف و عینی ریسک کربن، هیچ پاسخگویی برای خالص صفر وجود نخواهد داشت. بدون پاسخگویی، هیچ نتیجه‌ای حاصل نخواهد شد. زمان رو به اتمام است و ما همچنان به دنبال زمان سنج هستیم. تنها چیزی که می‌تواند ما را نجات دهد، یک پیشرفت حسابداری است.

پانوشتها:

- 1- International Federation of Accountants (IFAC)
- 2- Enabling Purpose Driven Organizations (EPDO)
- 3- Expedited Basis
- 4- Greenhouse Gas
- 5- Carbon Quotient (CQ)
- 6- Unrealized Emissions
- 7- Unjust Enrichment
- 8- GHG Protocol
- 9- Carbon Disclosure Project (CDP)
- 10- Fortune 500
- 11- Partnership for Carbon Accounting Financials
- 12- Task Force on Climate-related Financial Disclosures
- 13- Accounting for Climate Change: Scenario Analysis to Fraud in Three Easy Steps

منبع:

. G. ROGERS, S. ROSS, **Carbon Quotient: Accounting for Net Zero**, IFAC.org, June 3, 2021

به‌دست‌آمده بسیار متفاوت است و شاید از سوی یک موسسه حسابداری آرایه نشود. علاوه بر این، در بیشتر موارد، اطمینان‌بخشی در قالب کلماتی «محدود» است؛ به این معنی که هیچ موردی مبنی بر اشتباه‌بودن اطلاعات گزارش‌شده، توجه آرایه‌دهنده اطمینان‌بخشی را جلب نکرده است. برخلاف حسابرسی مالی، آرایه‌دهنده اطمینان‌بخشی در مورد اثربخشی فرایند گزارشگری یا منصفانه‌بودن برآورد، نظر نمی‌دهد.

چگونه ضریب کربن می‌تواند برنامه‌ریزی مالی داخلی و گزارشگری مالی برون‌سازمانی را بهبود بخشد؟

از آنجایی که طرح قیمت‌گذاری کربن امروزه واقعیت ندارد، ضریب کربن یک تهدید پنهان برای بدهیهای نقدی نامشخص آینده را اندازه‌گیری می‌کند. با وجود این، همانطور که در شکل ۱ نشان داده شده است (برگرفته از توصیه‌های کارگروه افشای مالی مربوط به آب‌وهوا^{۱۴})، آثار مرتبط با اقلیم بر بدهیهای نقدی مورد انتظار آینده، می‌تواند پیامدهای فوری بر برنامه‌ریزی مالی داخلی و گزارشگری مالی برون‌سازمانی داشته باشد.

ریسکها و فرصت‌های گذار اقلیم، بر مدیریت ریسک و تصمیم‌های برنامه‌ریزی راهبردی امروزی تأثیر می‌گذارند، و نتایج مالی فردا را تعیین می‌کنند. ضریب کربن به شرکتهای کمک می‌کند تا ریسکهای مرتبط با انتقال به خالص صفر را شناسایی، ارزیابی و مدیریت کنند و تصمیم بگیرند که چگونه در اقتصاد کم‌کربن رقابت کنند.

مفروضه‌های مهم زیربنای برنامه‌ریزی مالی داخلی شرکت باید پس از آن در گزارشگری مالی برون‌سازمانی تسری داده شود.

بر اساس اصول پذیرفته‌شده حسابداری عمومی ایالات متحده آمریکا و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، انتظارهای آتی می‌تواند بر ترازنامه شرکت تأثیر منفی بگذارد- به‌عنوان مثال، از طریق کاهش ارزش داراییها، تعهدهای بازنشستگی و بدهیهای احتمالی.

به‌عنوان مثال، همانطور که در مقاله حسابداری تغییرهای

فراخوان فدراسیون بین‌المللی حسابداران از گروه ۲۰ برای اقدام

چهار اولویت، دو اقدام، یک هدف:

اقتصاد و جامعه پایدارتر، فراگیرتر و کامیاب‌تر

همزمان با ادامه مبارزه جهان با همه‌گیری کووید-۱۹، دلیل خوشبینی در حال پدید آمدن است. اما همه‌گیری این اندیشه را به ما یادآور شده است که ما نمی‌توانیم تنها آرزوی آینده‌ای بهتر را داشته باشیم، بلکه باید آن را بسازیم، و هیچ زمانی برای تلف کردن نداریم. چهار اولویت از فراخوان برای اقدام که در سال ۲۰۲۰ منتشر کردیم، برای ساختن آینده بهتر همچنان ضرورت دارند. انجام این اولویتها نیازمند یک اقدام جمعی از طرف سیاست‌گذاران، کسب‌وکارها، دیگر سازمانها، سرمایه‌گذاران و اشخاص است. فراتر از این چهار اولویت، فدراسیون بین‌المللی حسابداران، گروه ۲۰ را فرامی‌خواند تا روی دو اقدام تمرکز کند، جایی که حرفه حسابداری جهانی یک شریک با تعهد بالا است، که عقربه را روی پایداری، فراگیری و کامیابی قرار خواهد داد.

چهار اولویت

۱- تسریع پایداری و فراگیری

زمان برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار در حال اتمام است؛ دولتها، کسب‌وکار و همه ذینفعان دیگر باید وظیفه خود را انجام دهند.

۲- تعهد دوباره به همکاری جهانی

کار با یکدیگر از طریق نهادها، تنها راه‌حل چالشهای قرن بیست‌ویکم

۳- مقاومت در برابر چندپاره‌ساختن انتظام‌بخشی

هزینه چندپاره‌ساختن هنگفت است؛ جامعه نمی‌تواند از پس آن بر بیاید، به‌ویژه با توجه به مسائل جهانی مانند تغییرات اقلیمی و پایداری.

۴- تمرکز بر شفافیت و یکپارچگی بخش عمومی

قرارداد اجتماعی بین شهروندان و دولتها زیر فشار است؛ شفافیت و یکپارچگی برای اعتماد ضروری هستند.

دو اقدام

۲- طرفداری از مدیریت مالی عمومی

در مرکز شفافیت و یکپارچگی بخش عمومی، و کامیابی برای همه افراد، مدیریت مالی عمومی (PFM) قرار می‌گیرد. سامانه قدرتمند مدیریت مالی عمومی به این معنی است که منابع به‌طور مناسب در برابر اهداف سیاست عمومی که در جهت منافع همگانی هستند، تخصیص داده شده‌اند. دولت‌ها باید برای دستیابی به بیشترین دستاورد با منابعی که در اختیار دارند، حین کمینه کردن زیان حاصل از ضایعات، تقلب یا فساد، تلاش کنند. مدیریت مالی عمومی با کیفیت، این امر را ممکن می‌سازد. فدراسیون بین‌المللی حسابداران گروه ۲۰ را فرامی‌خواند تا نمونه‌ای برای همه حوزه‌های گزارشگری در سراسر جهان در طرفداری از تمرکز مداوم بر مدیریت مالی عمومی باکیفیت تدوین کند، که این مدیریت بر مبنای موارد زیر بنا می‌شود:

تعهد- از طرف رهبران سیاسی و مدیران ارشد داخل بنگاه‌های بخش عمومی.

چارچوب- که جامع، به‌هم پیوسته، بر مبنای اصول و متمرکز بر نتایج است.

استانداردها- مانند استانداردهای تعهدی، همانگونه که کارگروه یکپارچگی و رعایت گروه کسب‌وکار ۲۰ تایید کرده است، به‌ویژه استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی (IPSAS) و هرگونه استاندارد پایداری بخش عمومی که در آینده تدوین شود. **افراد-** با آموزش، مهارت‌ها و اصول اخلاقی مناسب.

۱- پشتیبانی از اقدام بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در زمینه استانداردهای پایداری

دستیابی به اقتصاد پایدارتر و فراگیرتر با سرعت لازم، نیازمند تجهیز بخش خصوصی و دولت‌ها برای کار با یکدیگر است. **وزرای مالی و رهبران بانک‌های مرکزی** عضو گروه ۲۰، نقش اساسی داده‌ها و موارد افشای باکیفیت و مقایسه‌پذیر، در تجهیز تامین مالی پایدار را شناسایی کرده‌اند. کارگروه مالی و زیرساخت گروه کسب‌وکار ۲۰ (B20) هم همین را تصدیق می‌کنند.

شتاب برای توسعه یک خط مبنای جهانی از استانداردهای پایداری در حال افزایش است، و بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی برای انجام آن آماده است. **فدراسیون بین‌المللی حسابداران** به‌شدت از این کار اساسی حمایت می‌کند. فدراسیون همه حوزه‌های گزارشگری را تشویق می‌کند تا اقدام بنیاد برای دستیابی به پیشرفت به‌موقع و هماهنگ در زمینه سامانه جهانی موارد افشای پایداری را بپذیرند تا یکنواختی و اتکاپذیری خود را افزایش دهند. سیاست‌گذاران جهانی دارای فرصت منحصربه‌فردی برای پرهیز از چندپارگی هزینه‌بر انتظام‌بخشی، ساختن یک سامانه جهانی جامع برای گزارشگری شرکتها و پیشبرد دستورکار پایداری هستند. ما باید از این فرصت بهره ببریم.

فدراسیون بین‌المللی حسابداران و حرفه حسابداری آماده هستند تا قسمتی از این راه‌حل باشند.

پانوشته‌ها:

- 1- International Federation of Accountants (IFAC)
- 2- Group 20 (G20)

منبع:

• IFAC, G20 Call to Action 2021, IFAC.org, 2021

گزارشگری اقلیمی در بخش عمومی

عمومی اشاره می‌کند؛ و

۳. تفاوت‌های مشخصی بین سازمان‌های خصوصی و دولتی (هدف، انگیزه و مسئولیتها) وجود دارد، که بر نحوه هدایت گزارشگری پایداری تاثیر می‌گذارد.

پس از پیمایش حسابداران بخش عمومی، دانشگاهیان، حسابرسان، کارمندان دولتی و تدوین‌کنندگان استاندارد، مشخص شد که کمتر از نیمی از کسانی که پاسخ دادند (۴۴ درصد) در حال حاضر گزارش‌های پایداری را آماده می‌کنند. علیرغم نرخ پایین وقوع در این بخش، تمایل روشنی برای این نوع گزارش در میان پاسخ‌دهندگان وجود داشت، با اشاره به مزایای دکرشده گزارشگری پایداری، شامل نتایج محیطی و اجتماعی بهتر، صرفه‌جویی در هزینه و پیشرفت‌های عملیاتی. یافته‌ها نشان داد که گزارشگری پایداری در بخش عمومی

با آشکارتر شدن اثر تغییرات اقلیمی، سازمانها فشار فزاینده‌ای را برای شناخت و کاهش آثار محیطی خود تجربه می‌کنند. علاوه بر عملیات، محصولات و خدمات دوستدار محیط‌زیست، تمرکز فزاینده‌ای بر گزارشگری و افشای اطلاعات محیطی برای سرمایه‌گذاران و مردم نیز وجود دارد. گزارشگری پایداری، یعنی گزارشگری با استفاده از سنج‌های محیطی و اجتماعی، در حال تبدیل شدن به یک رویه رایج در بخش خصوصی است. با این حال، اقدام در بخش دولتی کمتر رایج است. **انجمن رسمی مالیه عمومی و حسابداری**^۱ (CIPFA) یک پژوهش بین‌المللی را هدایت کرد تا آن چه را که سازمان‌های بخش عمومی برای گزارشگری اثر خود بر اقلیم انجام می‌دهند، بهتر درک کند.

برای اکثر کشورها، بخش عمومی بزرگترین بخش در اقتصاد است. سازمان‌های بخش عمومی نیز از طریق مقررات و از طریق ارائه خدمات عمومی بر اقلیم تاثیر می‌گذارند. علیرغم اندازه و مقیاس این بخش، گزارش پایداری در بخش عمومی به سه دلیل اصلی با چالش‌هایی روبه‌رو است:

۱. تعاریف زیادی وجود دارد، که می‌تواند بر دامنه و تمرکز گزارش تاثیر بگذارد؛
۲. استانداردهای متعددی برای گزارشگری پایداری وجود دارد که تعداد کمی از آنها به‌طور مستقیم به محتوای بخش

پایداری دارد. متخصصان مالی دارای مهارتهایی در ایجاد کنترلها و سامانه‌هایی برای جمع‌آوری و اطلاع‌رسانی داده‌های پیچیده و همچنین مهارتها و تجربه‌های گسترده‌تری هستند که با متداول شدن گزارشگری پایداری، بسیار ارزشمند خواهد بود.

علیرغم چالشهای آشکار، حمایت قاطع برای توسعه بیشتر گزارشگری پایداری در بخش عمومی وجود دارد. یافته‌ها نشان می‌دهد که اقدام در جهت تعهد به گزارشگری اطلاعات محیطی و اقلیمی و شروع به گزارشگری، انگیزه لازم برای رسیدگی به بسیاری از چالشهای موجود را فراهم می‌کند. یک دیدگاه ثابت وجود داشت که سازمانهای دولتی که در حال حاضر گزارش نمی‌دهند، باید هرچه سریعتر گزارشگری اطلاعات اقلیمی را آغاز کنند. همچنین توافق قوی بین شرکت‌کنندگان در پژوهش وجود داشت، مبنی بر این که کار برای همسویی و هماهنگ کردن چارچوبها باید یک اولویت، با تمرکز ویژه بر کاربرد بخش عمومی باشد.

کارهای زیادی برای انجام دادن وجود دارد و به‌وضوح تمایل به گام برداشتن در برابر چالشهای موجود در تکامل گزارشگری پایداری بخش عمومی وجود دارد. به‌هرحال، بخش عمومی مشارکت‌کننده مهمی در مسائل اقلیمی است و گزارشگری می‌تواند به اندازه‌گیری این تاثیر کمک کند، به این معنی که دولت‌ها می‌توانند اقدام آگاهانه‌تری برای کمک به اهداف جهانی محیطی و اقلیمی انجام دهند. اکنون اطلاعات شفاف و مرتبط موردنیاز است، تا تصمیم‌گیریهایی که به بهترین شکل در خدمت منافع سیاره ما باشد را ممکن سازد.

پانوشتها:

1- Chartered Institute of Public Finance and Accountancy

2- green-washing

اقدام گمراه‌کننده شرکتها، صنایع، دولت‌ها، سازمانها و افراد که تلاش دارند رویه‌ها، محصولات و خدمات ناموجه را دوستدار محیط زیست معرفی کنند.

منبع:

• Karen Sanderson, **What Does Climate Reporting Look Like in the Public Sector?**, IFAC.org, 2021

نیز به‌طور عمده به‌صورت داوطلبانه انجام می‌شود. از میان حوزه‌های گزارشگری بین‌المللی که ما تحقیق کردیم، تعداد بسیار کمی الزامهای گزارشگری پایداری اجباری برای سازمانهای بخش عمومی داشتند. نبود الزام، از سوی شرکت‌کنندگان در پژوهش به‌عنوان دلیل اصلی محقق‌نشدن این رویه به‌همان روشی که در بخش خصوصی انجام شده، در نظر گرفته شده است. علاوه بر وظایف بزرگتر، تعهد نهادی نیز به‌عنوان پیش‌نیاز برای پذیرش گسترده‌تر در بخش عمومی تلقی می‌شود.

انجمن رسمی مالیه عمومی و حسابداری ۱۲ چارچوب گزارشگری پایداری را شناسایی کرده است که می‌تواند برای گزارش اطلاعات اقلیم مورد استفاده قرار گیرد. با این حال، هیچ یک از این چارچوبهای شناسایی شده به‌طور خاص بر محتوای بخش عمومی تمرکز نمی‌کند. افزون بر این، هیچ سازگاری یا ترجیحی برای یک چارچوب خاص در میان پاسخ‌دهندگان دیده نشد. در واقع، در میان کسانی که گزارش پایداری تهیه کرده‌اند، تنها دوسوم (۶۶ درصد) تایید کردند که سازمان آنها از یک چارچوب مشخص برای گزارش استفاده کرده است.

حسابرسی گزارشهای پایداری نیز یکی از حوزه‌های اصلی تمرکز این پژوهش بود. نظرسنجی نشان داد که در حال حاضر، تنها ۲۵ درصد از گزارشهای پایداری تهیه‌شده از طریق فرایند حسابرسی یا اطمینان بخشی انجام می‌شود. با این حال، یک دیدگاه قوی وجود داشت که حسابرسی و اطمینان بخشی چنین گزارشهایی برای کاهش هرگونه ریسک سبزشویی^۲ ضروری است. اطمینان بخشی همچنین برای اطمینان از اتکاپذیری و اعتبار گزارشها به‌طور گسترده‌تر، حیاتی در نظر گرفته شد.

شاید بزرگترین چالش برای گزارشگری پایداری بخش عمومی، ظرفیت و قابلیت باشد. تخصص کارشناس علم اقلیم و مجموعه مهارتهای گسترده مورد نیاز در تهیه و اطمینان بخشی گزارشهای پایداری، سازمانها را ملزم به داشتن گروه‌های چندرشته‌ای می‌کند. یافته‌ها نشان داد که این نیاز فراتر از محدوده آن چیزی است که اکثر سازمانهای دولتی در حال حاضر در اختیار دارند. با این اوصاف، اتفاق نظر وجود داشت که امور مالی عمومی نقش مهمی در گزارشگری

آیا راهی برای دستیابی به استانداردهای جهانی پایداری وجود دارد؟

ارکی لیکانن (Erkki Liikanen)، رئیس هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF)، نطق اصلی همایش جهانی انتظام‌بخشی مالی انجمن تحلیلگران مالی خبره (CFA) که در روز ۲۹ ژوئن ۲۰۲۱ برگزار شد را ارائه داد. وی در مورد اقدام بنیاد برای تامین نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران و سایر فعالان بازار سرمایه، با تشکیل یک هیئت پیشنهادی جدید صحبت کرد که یک مبنای جهانی برای موارد افشای مربوط به موضوع پایداری با تمرکز بر ارزش‌بنگاه ایجاد می‌کند.

مقدمه

خوشحالم که امروز در کنار شما هستم. ما هر دو به سرمایه‌گذاران خدمت می‌کنیم، شما به‌عنوان صدای تحلیلگران مالی خبره در سراسر جهان و بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، مسئول استانداردهای جهانی با کیفیت که به سرمایه‌گذاران کمک می‌کند تا تصمیم‌های آگاهانه در زمینه سرمایه‌گذاری بگیرند.

امروز اینجا هستیم تا در مورد استانداردهای پایداری، به‌ویژه در مورد این پرسش صحبت کنیم که آیا راهی برای رسیدن به استانداردهای جهانی وجود دارد یا خیر. پاسخ به این پرسش بیشتر وقت ما را به‌عنوان هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به خود اختصاص داده است.

گزارشگری پایداری، یک رشته بسیار وسیع با گستره‌ای از

وی در کتاب جدید خود سه رکن را به عنوان راهکار تعریف کرده است: (۱) سیاستهای همگانی، (۲) برنامه‌های گذار شرکت و (۳) افشای فرصتها و ریسکهای مربوط به آب‌وهوا.

دستیابی به اهدافی که در نشستهای متوالی در خصوص آب‌وهوا تعیین شدند، نیازمند اقدام هماهنگ از سوی چندین بازیگر دارد که در رسیدن به آن، هر یک از آنها نقش متمایزی ایفا می‌کنند.

دولتها موظفند که چارچوبهای سیاستی شفاف را ایجاد کنند. سرمایه‌گذاران بر مبنای چگونگی تاثیر آن سیاستها بر شرکتها در بلندمدت، وجوه سرمایه‌گذاری شده را قیمت‌گذاری می‌کنند. این امر به نوبه خود، این انگیزه را برای شرکتها فراهم می‌آورد تا مدل‌های تجاری پایداری را بپذیرند. کارایی این زنجیره تامین به اطلاعات مقایسه‌پذیر و باکیفیت در سطح جهان بستگی دارد، تا سرمایه‌گذاران بتوانند ریسکهای مربوط به اطلاعات پایداری را ارزیابی کرده و آگاهانه تصمیم بگیرند. این نقش سرمایه‌گذار محور تدوینگران استاندارد بین‌المللی، مثل بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. این نقش امکان دستیابی به اهداف سیاست تعیین شده از سوی حوزه‌های گزارشگری و توافقنامه‌های بین‌المللی با تدوین استانداردهایی که یکنواختی و شفافیت را برای بازارهای جهانی سرمایه به ارمغان می‌آورد، فراهم می‌کند.

این تفکیک نقشها و مسئولیتها در کتاب برنده جایزه نوبل، ژان تیرول (Jean Tirole) به طور کامل روشن شده است و تاکید شده که اقتصاد علم ابزار است و نه اهداف. اهداف مشترک جامعه تا حدود زیادی متکی به ارزشها هستند. دولتها اهداف را تعیین می‌کنند. اقتصادها و بازار به نوبه خود می‌توانند وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف با کمترین هزینه ممکن فراهم آورند. تیرول ادامه می‌دهد که بازار یک ابزار است، نه خود هدف. به این ترتیب، استانداردهای مربوط به موارد افشای اهداف سیاست را تعیین نمی‌کند، اما می‌تواند ابزاری ارزشمند برای حمایت از تحقق اهداف سیاست باشد.

مشورته‌خواهی تقاضامحور

توجه بسیار زیادی نسبت به عوامل محیطی، اجتماعی و

الزامهای گزارشگری برای شرکتها است تا نیاز سرمایه‌گذاران در خصوص اهداف خاص سیاست عمومی برای مقایسه‌پذیری جهانی موارد افشای مالی مربوط به اطلاعات پایداری را گزارش کنند.

همه اینها اهمیت دارند. تمرکز استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی بر تامین نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران است. اگر از یک طرف بتوانیم یک خط مبنای جهانی برای موارد افشای مالی مربوط به اطلاعات پایداری ایجاد کنیم تا مقایسه‌پذیری برای تصمیم‌گیری در سرمایه‌گذاری به سهولت انجام شود و از سوی دیگر، با حوزه‌های گزارشگری همکاری کنیم تا از همسویی میان خط مبنای جهانی و سایر ابتکارهای خود اطمینان پیدا کنند، مسیری به سوی استانداردهای جهانی پایداری وجود خواهد داشت.

رویکرد خط مبنای جهانی مورد استقبال قرار گرفته و مورد حمایت گسترده وزرای مالی گروه هفت (G7)، نهادهای نظارتی جهانی در قالب سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار (IOSCO)، سرمایه‌گذاران و شرکتهای بزرگ در سراسر جهان و سایر سازمانهای تدوین استاندارد قرار گرفته است. بر این اساس، کارهای زیادی پیش روی ماست.

اقدام هماهنگ شده

مسائل مربوط به تغییر آب‌وهوا و پایداری، چالشهای جهانی هستند. این چالشها مشکلات خاصی را برای جوامع ما به دلیل وجود انگیزه‌های مختلف در میان افراد و کل جامعه به وجود می‌آورند. برای جلوگیری از این مشکل، مشارکت جهانی الزامی است. یکی از اقدام برجسته در این زمینه، توافقنامه کیوتو^۱ در سال ۱۹۹۷ بود. آخرین توافق جهانی توافقنامه پاریس^۲ بود که در سال ۲۰۱۵ امضا شد. ایالات متحد در فوریه دوباره به این توافقنامه پیوست. اکنون، جهان در حال آماده شدن برای بیست و ششمین نشست اعضای کنوانسیون تغییر آب‌وهوا^۳ در نوامبر ۲۰۲۱ در گلاسگو است. این مشکل با وجود مسائل مربوط به آب‌وهوا، با آنچه که مارک کارنی (Mark Carney) به عنوان فاجعه افق از آن یاد می‌کند، پیچیده‌تر می‌شود به گونه‌ای که اقدامی که امروز مورد نیاز هستند، بهایی به طور کامل فراتر از افق زمانی عادی دارند.

با حمایت قوی سازمان بین‌المللی کمیسیونهای اوراق بهادار در ۲۰ سال گذشته تاسیس شدند، گزارشگری مالی و تغییر آب‌وهوا مورد توجه نبودند. اکنون، در سال ۲۰۲۱، همه چیز تغییر کرده است.

هیئت امنای بنیاد برای ارائه پاسخ به پرسش مطرح شده، بررسی راهبردی را آغاز کردند که در این بررسی، بر گزارشگری پایداری تمرکز کردند. دو پرسش اول در سند مشورتخواهی در سپتامبر ۲۰۲۰ این بود: آیا تقاضا برای استانداردهای جهانی وجود دارد؟ در صورت وجود، آیا بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باید در توسعه چنین استانداردهایی نقش داشته باشد؟

به طور واضح گفتیم که مشورتخواهی یک عمل تقاضامحور است. ما تنها در صورت وجود نیاز، آماده ارائه خدمت هستیم. بنیاد اظهارنظرهای بسیار زیادی در جواب مشورتخواهی دریافت کرده است. همه اظهارنظرها در مرکز اطلاع‌رسانی بنیاد در دسترس است. با قاطعیت می‌گوییم که پاسخهای دریافتی از مشورتخواهی اولیه، نشان‌دهنده تقاضای فوری و روبه‌رشد برای مجموعه واحدی از استانداردهای جهانی برای موارد افشای مربوط به اطلاعات پایداری است. تعداد زیادی از صاحب‌نظران نیز اقرار داشتند که بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باید در تدوین این استانداردها نقش داشته باشد.

تلفیق الزامهای حوزه‌های گزارشگری و الزامهای بین‌المللی

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی پس از این مشورتخواهی بار دیگر تاکید کرد که نقشی در تعیین الزامهای گزارشگری پایداری برای اهداف وسیعتر سیاست عمومی ندارد.

در سطوح حوزه‌های گزارشگری، سیاستهای عمومی، اولویتهای مربوط به پایداری را تعیین می‌کنند و آنها تعیین می‌کنند که شرکتها در هر حوزه گزارشگری چه اطلاعاتی باید گزارش کنند. به‌عنوان نمونه، دستورعمل پیشنهادی اتحادیه اروپا برای گزارشگری پایداری شرکتی یکی از عناصر اصلی چارچوب سیاست تعامل سبز اتحادیه اروپا^۵ است. به‌نظر

دولتها موظفند که

چارچوبهای

سیاستی شفاف را

ایجاد کنند

راهبری^۴ وجود دارد و سرمایه‌گذاران به‌سختی با این عوامل رشد چشمگیری داشتند. با این حال، پژوهش نیز نشان می‌دهد که کیفیت ضعیف داده‌ها مانعی برای جریان سرمایه‌ها به سمت سرمایه‌گذاران پایداری نیستند. تلاش بر این بود که بسیاری از ابتکارها موجب بهبود مقایسه‌پذیری شوند، اما تعدادی از آنها منجر به ناهماهنگی بیشتر شدند.

هنگامی که از گزارشگری پایداری برای ترویج اهداف وسیع سیاستهای عمومی استفاده شود، مسئولیت آن به‌درستی بر عهده نهادها و موسسه‌های منتخب است.

پرسش دیگری مطرح شده است: آیا استانداردهای جهانی در اقدام محدودتر برای ارائه موارد افشای مربوط به اطلاعات پایداری برای سرمایه‌گذاران مورد نیاز هستند؟ بیشتر اوقات مخاطب این پرسش، به‌دلیل تجربه در گزارشگری مالی، بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است. به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در بیش از ۱۴۰ کشور الزامی می‌باشد.

هنگامی که بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)

فناوری یا حوزه‌های تجاری جدید باشد. اقدام هیئت مدیره جدید با موضوع آب‌وهوا آغاز می‌شود. انتظار می‌رود که اقدام آنها با سرعت پیش برود و دیگر مسائل مربوط به پایداری را که از نظر ارزش بنگاه دارای اهمیت هستند، مورد توجه قرار دهند.

این تمرکز سرمایه‌گذار بر ارزش بنگاه نقطه‌ای است که بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی می‌تواند بیشترین مشارکت را انجام دهد. در حالی که هیئت پیشنهادی روی استانداردهای افشای مربوط به پایداری کار می‌کند، کار آن تکمیل‌کننده کار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری خواهد بود. عوامل مرتبط با پایداری پیش از این در صورتهای مالی به هم پیوند خورده‌اند. سرمایه‌گذاران صرفنظر از موقعیت موجود در صورتهای مالی یا گزارشگری گسترده‌تر، به اطلاعات پایداری علاقه‌مند هستند.

رویکرد ما برای استانداردهای جهانی مبتنی بر بازار و تقاضا است. بنیاد شرایطی را فراهم می‌آورد که سرمایه‌گذاران، مراجع انتظام‌بخشی، شرکتها، افراد دانشگاهی و تدوینگران استاندارد از سراسر جهان بتوانند با هم فعالیت کرده و مشکلات را حل کنند.

می‌رسد که حوزه‌های گزارشگری مختلف در ایالات متحد و در آسیا، هر یک رویکردهای سیاسی مختلفی را در پیش بگیرند و بنابراین الزامهای مربوط به گزارشگری پایداری آنها نیز متفاوت خواهد بود.

در سطح بین‌المللی، استانداردهایی برای ذینفعان چندگانه وجود دارند، از جمله استانداردهای **سازمان گزارشگری جهانی (GRI)** که شناخته‌شده‌ترین استانداردهای داوطلبانه هستند، و ابتکارهای متنوع در پایداری با تمرکز بر سرمایه‌گذاران و بازارهای سرمایه.

این ابتکارهای متمرکز بر سرمایه‌گذاران، اقدام **کارگروه موارد افشای مالی مرتبط با آب‌وهوا (TCFD)**، بنیاد **گزارشگری ارزش (VRF)** شامل هیئت استانداردهای **حسابداری پایداری (SASB)** و **شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه (IIRC)**، و هیئت افشای آب‌وهوا (CDB) را در برمی‌گیرد.

سازمانهای پشت این ابتکارها تایید داشتند که یکپارچگی الزامی است. آنها از پیشنهاد بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در خصوص تشکیل هیئت جدید استانداردهای بین‌المللی پایداری در ساختار راهبری بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استقبال کردند. آنها نیز در آمادگیها شریک هستند.

آرزوی مشترک ما این است که یک خط مبنای جهانی از استانداردها برای موارد افشای مربوط به اطلاعات پایداری معرفی کنیم، که در هنگام ارزیابی ارزش بنگاه بر تامین نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران در سطح جهان متمرکز باشد. ارزش بنگاه یک مفهوم اصلی است، که برای نشان دادن ارزش آفرینی مورد انتظار برای سرمایه‌گذاران در کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت طراحی شده است و با ارزش آفرینی برای جامعه و محیط زیست وابستگی درونی دارد.

برای نمونه، خط مبنای جهانی می‌تواند توضیح دهد که چگونه شرکتها باید تاثیر ریسکها و فرصتهای مرتبط با آب‌وهوا را افشا کنند و تاثیر هر یک از ریسکها و فرصتها بر عملکرد مالی را شناسایی کنند. این امر می‌تواند شامل برنامه‌های تخصیص سرمایه، ابتکار در زنجیره تامین یا سرمایه‌گذاری در

شرکتها باید

تاثیر ریسکها و

فرصتها

بر عملکرد مالی را

شناسایی کنند

استانداردهای بین‌المللی است، پرسش اصلی این است که چگونه این دو با هم تلفیق می‌شوند.

رویکردی که از سوی سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار و دیگر سازمانها حمایت می‌شود، به دنبال ایجاد یک خط مبنای جهانی برای استانداردهای موارد افشای مربوط به اطلاعات پایداری برای تامین نیازهای سرمایه‌گذاران است، که برای به‌کارگیری از سوی حوزه‌های گزارشگری به‌عنوان پایگاهی برای نیازهای سیاستهای عمومی در دسترس قرار می‌گیرد. بنیاد کارگروهی تشکیل داد تا چگونگی انجام آن را در عمل ترسیم کند.

سخنان پایانی

این رویکرد، مقایسه‌پذیری جهانی را برای سرمایه‌گذاران فراهم می‌کند، به‌گونه‌ای که برای حوزه‌های گزارشگری این امکان را فراهم می‌آورد تا استانداردهای جهانی را با الزامهای اضافی خود ترکیب کنند. برای انجام این کار نیاز به قدرت سیاسی، سازگاری و انعطاف‌پذیری در همه گروه‌ها از جمله بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی وجود دارد. موفقیت به‌هیچ‌وجه قطعی نیست، اما اگر خواهان موارد افشای مالی مربوط به استانداردهای پایداری جهانی برای سرمایه‌گذاران هستید، این رویکرد می‌تواند مسیری برای دستیابی به این هدف باشد.

پانوشتها:

- 1- Kyoto Protocol
- 2- Paris Agreement
- 3- COP26
- 4- Environmental, Social & Governance (ESG)
- 5- EU's Green Deal

منبع:

. Liikanen, E., **Is There a Path to Global Sustainability Standards?** www. Ifac.org, 29 June 2021

کیفیت ضعیف داده‌ها

مانعی برای جریان سرمایه‌ها

به سمت

سرمایه‌گذار پیه‌ای پایدار

است

این کار از فرایند انجام کار شفاف و فراگیر پیروی می‌کند که به‌عنوان یک شاخص برای دیگر سازمانهای تدوین استاندارد مورد استفاده قرار می‌گیرد. این فرایند توسط اعضای هیئت امنای نظارت می‌شود، که آنها نیز به نوبه خود در برابر هیئت نظارت (MB) نهادهای عمومی پاسخگو هستند. سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار، کمیسیون اروپا، کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحد و دیگران در این هیئت عضویت دارند.

هیئت نظارت نقش مهمی را در ترتیبات راهبری بنیاد ایفا می‌کند، زیرا پیوند مهمی با بسیاری از نهادهای عمومی در سراسر جهان فراهم می‌آورد. افزون بر این، در حالی که بنیاد مسئولیت تدوین استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را برعهده دارد، با وجود این، هر حوزه گزارشگری همچنان حق انتخاب امکان و چگونگی ادغام استاندارد جدید با الزامهای خود را خواهد داشت.

این ترتیبات راهبری با گذشت زمان تکامل پیدا کرده است. هیئت امنای در حال حاضر به دنبال مشورتخواهی در مورد اصلاحات بیشتر در زمینه ترتیبات راهبری و ساختاری برای پذیرش هیئت مدیره جدید است.

اگر آینده متعلق به استانداردهای حوزه‌های گزارشگری و

HESABRAS

List of Contents:

Interview

- 11 Accounting Is Not Just the Language of Commerce!
Talk to: [A. Rahmani, Ph.D.](#)
- 18 Sustainability Reporting; Step-by-Step Development
Talk to: [M. Moradzadeh Fard, Ph.D.](#)
- 22 Sustainable Reporting; Broad Stakeholders
Talk to: [F. Sarraf, Ph.D.](#)

Articles

- 27 Building Blocks Approach; How Global Standards Become Local?
- 30 Sustainability Reporting
[Gh. Kordestani, Ph.D.](#)
- 38 Enhancing Corporate Reporting
- 40 ESG Reporting
[A. Rahmani, Ph.D.](#), [M. Mahmood Khani, Ph.D.](#)
- 50 Enhancing Corporate Reporting; The Way Forward
- 52 Connectivity, Core Work and Convergence; What Next for IFRS ...
- 59 Putting the Focus on Environmental Management Accounting
- 64 Accounting for Net Zero
- 70 IFAC G20 Call to Action
- 72 What Does Climate Reporting Look Like in the Public Sector
- 74 Is There a Path to Global Sustainability Standards?

HESABRAS

HESABRAS
(AUDITOR)

Bimonthly Publication
No.: 116
Jan. 2022

Licence Holder
Audit Organization

Director
Akbar Soheily Pour

Editor
Yadollah Mokarami, Ph.D., CPA

No. 46, 2nd Alley, Chehel-soton St., Fatemi Sq., Tehran, IRAN

Postal Code: 14316-64141

Tel: 88953119

Fax: 88951209

Email: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

پذیرش مسئولیت در قبال جامعه از ویژگی های شاخص هر حرفه است و مقبولیت هر حرفه به میزان مسئولیتی بستگی دارد که آن حرفه در جامعه به عهده می گیرد. جامعه ای که حرفه حسابداری با آن سر و کار دارد متشکل از صاحبکاران، سرمایه گذاران، دولت، اعتباردهندگان، کارکنان، کارفرمایان و سایر اشخاصی است که در جهت تصمیم گیری های آگاهانه خود به نتایج کار حسابداران حرفه ای اتکا می کنند. چنین اتکایی برای حرفه حسابداری در قبال حفظ منافع عمومی ایجاد مسئولیت می کند.

بند ۶ آیین رفتار حرفه ای

میز خدمت الکترونیکی

تثبت نام متقاضیان انبارگردانی
پیشنهادات و شکایات
پست الکترونیکی همکاران
سامانه دریافت شناسه واریز
سامانه فروش اینترنتی نشریات
کتاب و نشریات
نظرسنجی

خدمات سازمان حسابداری

معرفی خدمات حسابداری
استانداردهای حسابداری
استانداردهای حسابداری
استانداردهای گزارشگری مالی IFRS
استانداردهای حسابداری عملیاتی
استانداردهای حسابداری بخش عمومی

سامانه های سماخ

سامانه همکاران
سامانه بازبینندگان
سامانه آموزش همکاران
سامانه جمع آوری اطلاعات مالی (جام)

رویدادهای مهم سازمان

اخبار تدوین استانداردها

اخبار عمومی

پیوندهای سازمان

• نهاد ریاست جمهوری
• وزارت امور اقتصادی و دارایی
• اداره کل نظارت بر ذیحسابها

• نشریه حسابداری
• نشریه پژوهشهای کاربردی در گزارشگری مالی
• گزارشگری مالی (IFRS)

ارتباط با ما

• کمیته های سازمان حسابداری
• پیشنهادات و انتقادات
• پرسش و پاسخ متداول

تماس با ما

نشانی دفتر مرکزی: میدان آرژانتین - خیابان شهید احمد قهر - خیابان شهید احمدیان (۱۵) - شماره ۷
تلفن: ۰۲۱-۸۷۱۸۲۱۰۰

ارتقای سطح کیفی خدمات حسابداری و حسابرسی

دقیق حسابرسی

ارسال مقاله

آخرین شماره نشریه

صدمین شماره

آرشیو ضمیر حسابرسی

موضوعات محوری

ورود اعضا

فراتر از اخبار

ورود اعضا

نام کاربری:

رمز عبور:

مرا به خاطر بسپار

- ثبت نام در سایت
- گذرنامه را فراموش کرده اید؟

کتاب مدیریت ریسک بنگاه اقتصادی منتشر شد

کتاب مدیریت ریسک بنگاه اقتصادی، تألیف دکتر نظام الدین رحیمیان و حامد آتنا خاين منتشر شد.

۳۱ شهریور ۱۴۰۰

مقالات و دوره های آموزشی

نهمین کنفرانس بین المللی مدیریت امور مالی، تجارت، بانک، اقتصاد و حسابداری، 29 مهر 1400

اولین کنفرانس ملی کاربرد دانش و اصول حسابداری در کارآفرینی و کسب وکارها، 26 خرداد 1401

چهاردهمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، 27 آبان 1400

هفتمین کنفرانس بین المللی تحقیقات بین رشته ای در مدیریت، حسابداری و اقتصاد در ایران، 30 بهمن 1400

ادامه رویدادها را ببینید

مباحث جدید

Exploring the IESBA Code; the Building Blocks
IFAC Benchmarking Global Practice Sustainability Assurance (IFAC-AICPA-CIMA)
World Economic Forum Gatekeepers A Unifying Framework 2021 (WEF)
Exposure Draft management commentary (IASB)

حسابرسی رقاری
ترجمه: دکتر لقمان یاکروان
مبارزه با پولشویی: مبانی
ترجمه: معصومه امیری
چستجو در آیین اصول اخلاقی هیئت
استانداردهای بین المللی اخلاق حرفه ای
برای حسابداران
ترجمه: معصومه امیری

شماره آینده حسابرسی

شماره آینده حسابرسی

آخرین شماره نشریه حسابرسی

